

Finanční plánování jako nástroj řízení rodinných financí

Bc. Michaela Solničková

Diplomová práce
2017

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta managementu a ekonomiky

Ústav financí a účetnictví

akademický rok: 2016/2017

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Michaela Solníčková**
Osobní číslo: **M14676**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Finance**
Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Finanční plánování jako nástroj řízení rodinných financí**

Zásady pro vypracování:

Úvod

Definujte cíle práce a použité metody zpracování práce.

I. Teoretická část

- Zpracujte teoretické poznatky vztahující se k problematice finančního plánování rodinných financí.

II. Praktická část

- Analyzujte současnou situaci na trhu finančních produktů a proveďte jejich komparaci u jednotlivých finančních institucí.
- Na základě výsledků analýz vypracujte projekt rodinného finančního plánu vedoucího k maximálnímu využití výhod finančního řízení rodinných financí.
- Projekt podrobte časové, nákladové a rizikové analýze.

Závěr

Rozsah diplomové práce: **cca 70 stran**
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GITMAN, Lawrence J., Michael D. JOEHNK a Randall S. BILLINGSLEY. Personal financial planning. 13th ed. Mason, OH: South-Western Cengage Learning, 2014, 656 s. ISBN 978-1111971632.

KING, Jane a Mary CAREY. Personal finance: a practical approach. Oxford: Oxford University Press, 2013, 368 s. ISBN 01-996-6883-3.

MUSÍLEK, Petr. Trhy cenných papírů. 2., aktualiz a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 2011, 524 s. ISBN 978-80-86929-70-5.

REJNUŠ, Oldřich. Finanční trhy: učebnice s programem na generování cvičných testů. První vydání. Praha: Grada Publishing, 2016, 384 s. ISBN 978-80-247-5871-8.

SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL. Osobní finance: řízení financí pro každého. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2014, 224 s. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-4832-0.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Jana Vychytilová, Ph.D.**
Ústav financí a účetnictví
Datum zadání diplomové práce: **15. prosince 2016**
Termín odevzdání diplomové práce: **18. dubna 2017**

Ve Zlíně dne 15. prosince 2016

doc. Ing. David Tuček, Ph.D.
děkan

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
ředitelka ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen na elektronickém nosiči v příruční knihovně Fakulty managementu a ekonomiky Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byla jsem seznámena s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

1. že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
2. že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně

Jméno a příjmení:

.....

podpis diplomanta

ABSTRAKT

Hlavním cílem diplomové práce je analyzovat finanční plánování domácností a na základě zjištěných poznatků formulovat doporučení, vedoucí k maximálnímu využití výhod finančního řízení rodinných financí. Zvolený problém byl řešen pomocí kritické literární rešerše z oblasti finančního plánování rodinných financí, analýzy makroekonomických faktorů, analýzy současné situace na trhu produktů rodinných financí a komparace vybraných finančních produktů u jednotlivých finančních institucí. V práci byla navržena realizace konkrétního finančního plánu pro mladý novomanželský pár. Hlavním výsledkem práce je sestavení rodinného rozpočtu po navrhovaných změnách.

Klíčová slova: rodinné finance, finanční gramotnost, finanční plánování, rodinný finanční plán, rodinný rozpočet, finanční produkty.

ABSTRACT

The main aim of the master thesis is to create a project of a household financial plan and recommend ways to maximize the benefits of household financial planning. The solution to the selected problem was based on literature retrieval dealing with household financial planning, analysis of macroeconomic factors and analysis of the current situation on the market of household finance products. The thesis proposes ways to fulfil a specific financial plan for a young married couple. The main result of the thesis is creation of a family budget in relation to the proposed changes.

Keywords: Keywords: Family Finances, Financial Literacy, Financial Planning, Family Financial Plan, Family Budget, Financial Products.

Mé upřímné poděkování patří paní Ing. Janě Vychytilové, Ph. D., vedoucí této diplomové práce. Především děkuji za odborné vedení práce, připomínky a cenné rady při zpracování.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ABSTRAKT.....	5
ÚVOD.....	10
CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE.....	12
I TEORETICKÁ ČÁST.....	13
1 RODINNÉ FINANCE.....	14
1.1 VYMEZENÍ OSOBNÍCH FINANČÍ.....	14
1.2 FINANČNÍ GRAMOTNOST.....	15
1.2.1 Definice finanční gramotnosti.....	15
1.2.2 Význam a současný stav finančního vzdělávání.....	16
1.2.3 Výsledky vědeckých studií o finanční gramotnosti ve světě.....	17
1.3 BOHATSTVÍ A CASHFLOW.....	20
1.4 FAKTORY OVLIVŇUJÍCÍ OSOBNÍ A RODINNÉ FINANCE.....	22
1.4.1 Vnitřní faktory.....	22
1.4.2 Ekonomické faktory.....	26
1.5 RIZIKA.....	31
1.5.1 Klasická ekonomická rizika.....	32
1.5.2 Politická rizika.....	35
1.5.3 Morální hazard.....	35
1.5.4 Kriminální rizika.....	36
1.5.5 Pojistitelná rizika.....	36
1.6 VAZBA MEZI RIZIKEM, LIKVIDITOU A VÝNOSEM.....	36
1.6.1 Výnosnost.....	36
1.6.2 Rizikovost.....	37
1.6.3 Likvidita.....	37
1.6.4 Investiční trojúhelník.....	38
2 FINANČNÍ PLÁN.....	41
2.1 VÝZNAM FINANČNÍHO PLÁNOVÁNÍ.....	41
2.2 STRUKTURA FINANČNÍHO PLÁNU.....	43
2.3 VYHODNOCENÍ FINANČNÍCH ZDROJŮ.....	45
2.3.1 Majetek domácností.....	47
2.3.2 Závazky domácností.....	48
2.3.3 Čisté jmění.....	48
2.3.4 Měsíční příjem.....	49
2.3.5 Měsíční výdaje.....	50
2.3.6 Čistý příjem a finanční bilance.....	51
2.4 DEFINICE CÍLŮ RODINY.....	52
2.5 VYTVOŘENÍ RODINNÉHO FINANČNÍHO PLÁNU.....	54
2.5.1 Zajištění rizik.....	55
2.5.2 Spoření.....	57
2.5.3 Investice.....	58
2.5.4 Úvěry.....	58

2.6	REALIZACE FINANČNÍHO PLÁNU	59
2.7	KONTROLA FINANČNÍHO PLÁNU	59
3	ZÁVĚR K TEORETICKÉ ČÁSTI.....	61
II	PRAKTICKÁ ČÁST	63
4	ANALÝZA MAKROEKONOMICKÝCH FAKTORŮ	64
4.1	HDP.....	64
4.1.1	Vývoj HDP České republiky v letech 1995-2016.....	64
4.1.2	Prognóza vývoje HDP v letech 2017-2020.....	65
4.2	INFLACE	66
4.2.1	Vývoj inflace v letech 1995-2016.....	66
4.2.2	Prognóza vývoje inflace v letech 2017-2020.....	68
4.3	ÚROKOVÉ SAZBY.....	69
4.3.1	Vývoj úrokových sazeb v letech 1995 – 2016	69
4.3.2	Prognóza úrokových sazeb v letech 2017 - 2018.....	70
4.4	NEZAMĚSTNANOST.....	72
4.4.1	Vývoj nezaměstnanosti 2005-2015	72
4.4.2	Prognóza nezaměstnanosti 2016-2020.....	73
4.5	RIZIKA BUDOUCÍHO VÝVOJE MAKROEKONOMICKÝCH FAKTORŮ	74
5	ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU PRODUKTŮ RODINNÝCH FINANCÍ.....	76
5.1	POJISTNÉ PRODUKTY	76
5.1.1	Životní pojištění	77
5.2	ÚVĚROVÉ PRODUKTY NA BYDLENÍ	78
5.2.1	Úvěr ze stavebního spoření	80
5.2.2	Hypoteční úvěr	86
5.3	PENZIJNÍ PRODUKTY	89
5.3.1	Doplňkové penzijní spoření	92
5.3.2	Penzijní připojištění	99
5.4	FONDY KOLEKTIVNÍHO INVESTOVÁNÍ.....	101
5.5	VKLADOVÉ A SPOŘICÍ PRODUKTY.....	111
5.5.1	Běžný účet	111
5.5.2	Spořicí účet.....	116
5.5.3	Termínovaný vklad	120
5.5.4	Stavební spoření	123
6	PŘÍPADOVÁ STUDIE	127
6.1	ANALÝZA SOUČASNÉ FINANČNÍ SITUACE	127
6.1.1	Analýza příjmů a výdajů	127
6.1.2	Analýza majetku a závazků.....	129
6.2	ANALÝZA STÁVAJÍCÍCH FINANČNÍCH PRODUKTŮ	130
6.2.1	Běžné účty	130
6.2.2	Povinné ručení a havarijní pojištění	131
6.2.3	Stavební spoření	131
6.2.4	Penzijní připojištění	132
6.2.5	Doplňkové penzijní spoření	132

6.3	DEFINOVÁNÍ CÍLŮ RODINY	133
6.3.1	Finanční rezerva na neočekávané výdaje	134
6.3.2	Ochrana příjmů.....	134
6.3.3	Vlastní bydlení	135
6.3.4	Zajištění na penzijní věk	136
6.4	TVORBA RODINNÉHO FINANČNÍHO PLÁNU – NAVRHOVANÁ ŘEŠENÍ.....	136
6.4.1	Vytvoření krátkodobé finanční rezervy.....	137
6.4.2	Zajištění ochrany příjmů	137
6.4.3	Koupě rodinného domu.....	139
6.4.4	Zajištění na penzi	142
6.5	ROZPOČET PO NAVRHOVANÝCH ZMĚNÁCH.....	145
6.6	REALIZACE RODINNÉHO FINANČNÍHO PLÁNU	148
6.7	MONITOROVÁNÍ FINANČNÍHO PLÁNU	149
ZÁVĚR		150
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....		152
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK.....		160
SEZNAM OBRÁZKŮ		162
SEZNAM TABULEK.....		164
SEZNAM PŘÍLOH.....		166

ÚVOD

Jedním z problémů dnešního světa, naší informační společnosti založené na rychlém, bezprostředním předávání a šíření informací, je jejich obrovský nadbytek. Informace, které jsou potřebné pro správné rozhodování, se obvykle skrývají a rychle zapadnou pod nánosem nově přicházejících zpráv.

Základní termíny a vztahy, které se týkají domácích financí, tak zůstávají pro statisíce, ne-li miliony lidí utajené nebo alespoň nejasné. Důsledkem je, že lidé přicházejí o peníze. Špatně se pojišťují, berou si zbytečně drahé úvěry, chybně investují, nalétávají finančním podvodníkům.

Určitě se každému vyplatí věnovat týdně alespoň půl hodiny pozornost penězům, které si v minulosti vydělal a našetřil. A vyplatí se mu ujasnit si principy směřující k tomu, aby mnohem větší objem peněz, osobního nebo rodinného jmění, vydělal zhodnocením svého majetku a správným řízením rodinného jmění v budoucnosti. Starost o peníze by se měla stát pravidelnou součástí života každého člověka. S tímto záměrem také vznikla tato diplomová práce věnovaná osobním a rodinným financím.

Diplomová práce klade důraz na důležitost finančního plánování jako nástroje pro aktivní řízení rodinných financí. Cílem této práce je pomoci rodinám i jednotlivcům v orientaci mezi finančními produkty a přiblížení smyslu jejich zapojení do osobních a rodinných financí a do rodinného finančního plánu. Nedílnou součástí práce jsou rady a doporučení, které pomohou budovat rodinný a osobní majetek postupně, rok od roku, na solidních a dlouhodobých základech.

V rámci diplomové práce bude zpracován finanční plán konkrétní rodiny, ve kterém si rodina stanoví své životní cíle a seřadí je podle priority. Finanční plán bude navržen takovým způsobem, aby stanovené cíle a jejich postupné plnění rodině umožnily aktivní a spokojený spotřební život bez finančních starostí a aby rodina pokud možno co nejdříve dosáhla toho nejdůležitějšího finančního cíle každého z nás, tedy finanční nezávislosti.

Práce je rozdělena na tři části, z nichž první se zabývá teoretickým vymezením rodinných financí a finančního plánování. Analytická část práce se zaměřuje na historický vývoj, aktuální stav a prognózu makroekonomických faktorů, které mají vliv na správu osobních financí, a je nutné, aby i drobný investor při plnění svých finančních

cílů s těmito daty uměl pracovat a využívat je tak ve svůj prospěch. Dále se tato část práce soustředí na aktuální situaci na finančním trhu se zaměřením na základní produkty rodinných financí dostupné na českém trhu a jejich srovnání u jednotlivých finančních institucí. Poslední, projektová část, je zaměřena na konkrétní rodinu, která doposud nemá zkušenosti s řízením financí formou finančního plánování, ale na druhou stranu není lhostejná ke svému zajištění v budoucnu.

Závěr práce patří shrnutí poznatků z teoretické části, implementaci výsledků analýz a vyhodnocení projektu s ohledem na stanovená kritéria finančního plánu.

CÍLE A METODY ZPRACOVÁNÍ PRÁCE

Hlavním cílem diplomové práce je zhodnocení finančního plánování jako nástroje řízení rodinných financí. Naplnění hlavního cíle bude dosaženo splněním dílčích cílů práce. Dílčím cílem je kritické zhodnocení teoretických poznatků vztahujících se k problematice finančního plánování rodinných financí, dále zhodnocení současného stavu a možného vývoje vybraných makroekonomických faktorů ovlivňujících finanční plánování, zhodnocení současné situace na trhu finančních produktů a jejich aktuální nabídky u jednotlivých finančních institucí, vypracování projektu rodinného finančního plánu, v němž budou formulována doporučení vedoucí k maximálnímu využití výhod finančního řízení rodinných financí a zhodnocení navrženého projektu z hlediska jeho realizovatelnosti, hrozících rizik a nákladové a časové náročnosti.

Zvolený problém bude řešen nejprve pomocí kritické literární rešerše, která slouží jako východisko ke konkrétním analýzám v praktické části práce. V praktické části práce bude s využitím matematicko-statistických metod realizována analýza makroekonomických faktorů a následně analýza současné situace na trhu finančních produktů s využitím metody komparace produktů u jednotlivých finančních institucí. V případové studii bude navržena realizace konkrétního finančního plánu pro mladý novomanželský pár a budou formulována doporučení vhodná k řešení jejich konkrétní situace. Projekt bude podroben časové, nákladové a rizikové analýze. Hlavním výsledkem práce bude sestavení rodinného rozpočtu po navrhovaných změnách.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 RODINNÉ FINANCE

Tato část diplomové práce se soustředí na vymezení osobních financí, finanční gramotnost, bohatství, Cashflow a na vnitřní a vnější faktory ovlivňující osobní a rodinné finance včetně hrozících rizik.

1.1 Vymezení osobních financí

Miloš Filip (2006, s. 188), autor knihy *Osobní a rodinné bohatství*, definuje osobní finance jako *aplikaci principů finanční ekonomie na individuální a rodinná finanční rozhodnutí*. Osobní finance podle něj odpovídají na dvě zásadní otázky:

- Kolik peněz bude jednatlivec a celá rodina potřebovat v budoucnosti při jednotlivých životních událostech?
- Jakým způsobem potřebné peníze našetřit?

Málek, Oškrdalová a Valouch (2010, s. 11) přibližují problematiku osobních financí prostřednictvím dalších otázek, na které hledají jednotlivci během svého života odpovědi. K základním otázkám patří:

- Jak vysoké jsou měsíční příjmy a výdaje jednatlivece a celé rodiny? Z čeho se skládají? Jak se bude jejich výše měnit v budoucnosti?
- Je možné zvýšit příjmy a snížit výdaje? Pokud ano, tak jakým způsobem a o kolik?
- Kolik se dá ušetřit za měsíc, rok, celý život? Jakým způsobem lze co nejlépe zhodnotit ušetřené finanční prostředky?
- Kolik peněz je třeba na výchovu a vzdělání potomků?
- Jak zvládnout současná i budoucí rizika?
- Kolik peněz bude mít jednatlivec k dispozici při odchodu do důchodu? Budou příjmy v důchodu stačit na pokrytí výdajů?
- Jaká je výše vlastněného majetku a jak vysoké jsou závazky? Je možné se ještě více zadlužit? Případně do jaké výše?

Smrčka (2010, s. 88) a Bárta (2014, s. 168) sdílejí s autory názor, že nalézt odpovědi na tyto a další otázky osobních financí mnohdy není možné bez podrobného přehledu o příjmech, výdajích, majetku a závazcích jednatlivece či celé jeho rodiny. K tomu je zapotřebí sestavit a analyzovat základní dokumenty osobních financí, a to výkaz příjmů a výdajů, osobní či rodinný rozpočet a rozvahu.

Jak uvádí Smrčka (2010, s. 86), dvě třetiny domácností jsou rády, když všechny příjmy pokryjí potřebné výdaje. Přitom by bylo žádoucí, aby hospodařily s přebytky, které by si ukládaly na pozdější použití. Primární otázkou osobních financí tedy není jak investovat přebytečné finanční prostředky, ale jak vytvořit co největší prostředky pro investování.

1.2 Finanční gramotnost

1.2.1 Definice finanční gramotnosti

Ministerstvo financí (2010, s. 11) definuje finanční gramotnost jako *soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů občana nezbytných k tomu, aby finančně zabezpečil sebe a svou rodinu v současné společnosti a aktivně vystupoval na trhu finančních produktů a služeb. Finančně gramotný občan se orientuje v problematice peněz a cen a je schopen odpovědně spravovat osobní/rodinný rozpočet, včetně správy finančních aktiv a finančních závazků s ohledem na měnící se životní situace.*

Tuto definici, převzatou z dokumentu Národní strategie finančního vzdělávání, která je ústředním dokumentem pro finanční vzdělávání v České republice, citují také Nováková a Sobotka (2011, s. 18) v knize Slabikář finanční gramotnosti a Bárta (2014, s. 7) v knize Finanční gramotnost.

Atkinson a Messy (2011, s. 5) uvádějí, že neexistuje žádná mezinárodně uznávaná definice finanční gramotnosti. Konkrétní definice finanční gramotnosti se ve světě různí. Podle autorů se jedná o soubor vědomostí, znalostí, dovedností, postojů a chování nezbytných pro učinění správných rozhodnutí ve finančních záležitostech a pro dosažení individuálního finančního blahobytu.

Podle Ministerstva financí (2010, s. 12) je definice finanční gramotnosti strukturovaná. Rozlišují se tři základní složky finanční gramotnosti, které spadají do osobních/rodinných financí:

- **Peněžní gramotnost** představující správu hotovostních a bezhotovostních peněz a transakcí s nimi a také správu nástrojů k tomu určených.
- **Cenová gramotnost** zahrnující problematiku cenových mechanismů a inflace.
- **Rozpočtová gramotnost** nezbytná pro správu osobního/rodinného rozpočtu, která zahrnuje schopnosti vést rozpočet, stanovovat finanční cíle, rozhodovat

o alokaci finančních zdrojů a zvládat různé životní situace z finančního hlediska. Patří sem také správa finančních aktiv a správa finančních závazků, jejichž předpokladem je orientace na trhu finančních produktů a služeb a schopnost mezi sebou produkty či služby porovnávat a vybírat ty nevhodnější.

Nováková a Sobotka (2011, s. 19) doplňují tyto tři základní složky finanční gramotnosti navíc o psychologické a sociální aspekty finanční gramotnosti, informační gramotnost, ochranu spotřebitele a právní gramotnost.

1.2.2 Význam a současný stav finančního vzdělávání

Lusardi a Mitchel (2011, s. 15) uvádějí, že finanční gramotnost je po celém světě velmi nízká a její význam by neměl být opomíjen ani v zemích s velmi vyspělými finančními trhy. Bárta (2014, s. 7) konstatuje, že i finanční gramotnost obyvatel ČR je na nízké úrovni a že lidé neumí se svými penězi příliš dobře hospodařit. Důsledkem je zvyšující se zadluženost jednotlivců, domácností a značný růst osobních bankrotů a exekucí. Zmiňuje stále agresivnější praktiky bank a finančních institucí, které zdůrazňují potřebu věnovat se zvyšování finanční gramotnosti u co nejširší veřejnosti.

Nováková a Sobotka (2011, s. 13) i Atkinson a Messy (2011, s. 3), přisuzují finanční gramotnosti velkou důležitost, která se především v době finanční krize a reforem dramaticky zvyšuje. Přispívá k tomu také smršťování systémů sociálního zabezpečení, demografické změny, stárnutí populace a rostoucí sofistikovanost a rozšiřování finančních služeb (OECD, 2014, s. 15). Nezbytnost finanční gramotnosti se podle autorů stává základní životní nutností a potřebou každého občana České republiky i EU.

Skutečnost, že v dnešním světě je finanční gramotnost pro přežití naprosto zásadní věcí, bez ohledu na to, je-li člověk bohatý, chudý, chytrý nebo hloupý, uvádí také Kiyosaki (2008, s. 9-10). Problémem dnešní doby, je podle autora informační přetíženost. Existuje příliš mnoho informací, které bez vzdělání v oblasti financí nemohou lidé proměnit v užitečné poznání. Podle Novákové a Sobotky (2011, s. 16) je hlavním problémem spíše mizící fyzický přenos peněz. Hotovostní platby dříve pomáhaly lidem udržet si představu o pohybu a množství peněz. Díky současným vymoženostem, jako je internetové bankovníctví, bezhotovostní a bezkontaktní platby či

online platby na internetu, chybí již nejenom mladé, ale i střední generaci přehled o vlastních penězích. Teoreticky již může člověk utratit celou měsíční mzdu, aniž by vůbec dostal fyzicky peníze do rukou.

1.2.3 Výsledky vědeckých studií o finanční gramotnosti ve světě

Marvin (2014) uvádí tři důvody, proč je finanční gramotnost důležitá. Prvním důvodem je, že nikdo se nepostará o naše peníze víc, než my sami. Pro mnohé makléře nebo finanční poradce je na prvním místě provize z prodeje a příliš je nezajímá, že lidé riskují např. své celoživotní úspory. Lidé by si měli najít čas a sami se vzdělávat alespoň o základních finančních principech za účelem zajištění svého finančního prospěchu. Přinejmenším je důležité nebát se říct svému makléři nebo finančnímu poradci „ne“, nebo „já tomu nerozumím“. Dalším důvodem je skutečnost, že neexistuje žádný software nebo webové stránky, kde by šlo zadat jméno poradce nebo makléře a vidět jeho dosavadní investiční historii za minulé klienty. Makléři a poradci totiž nejsou hodnoceni podle spokojenosti klientů, ale podle množství obchodů nebo množství spravovaných peněz. Podle autora je finanční průmysl v první řadě o prodeji, na druhém místě jsou znalosti a klienti jsou až na třetím místě. Třetím a posledním důvodem, proč se finančně vzdělávat, je fakt, že každý sám je zodpovědný za svou finanční budoucnost. Když lidé a rodiny přijdou o své investované peníze, často zuří a dávají vinu svým makléřům a finančním poradcům. Cítí se být podvedeni. Bylo to však jejich vlastní rozhodnutí a jejich vlastní nedostatek finančních znalostí, který způsobil, že přišli o peníze, nic jiného.

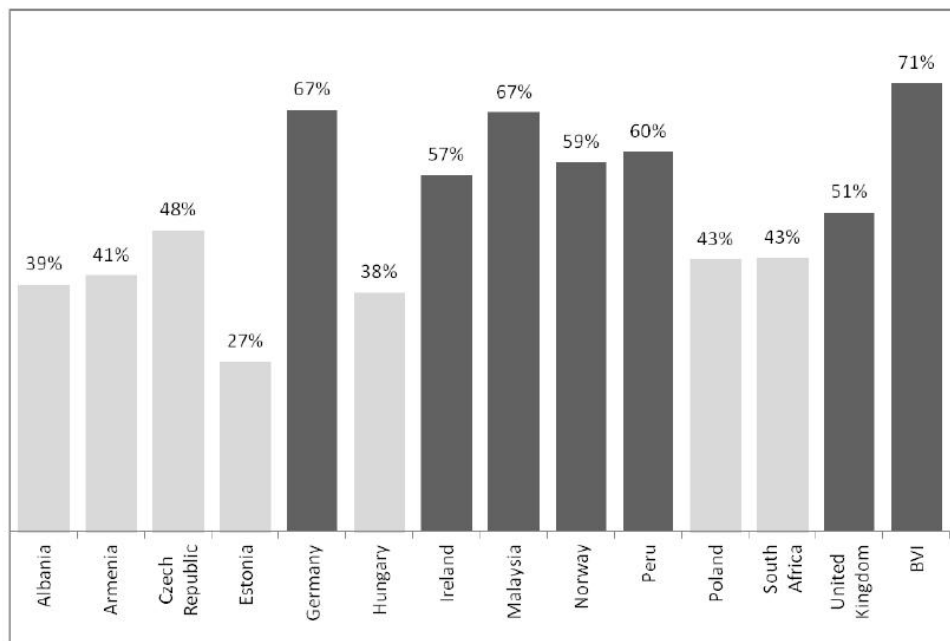
Tvorba finančních vzdělávacích programů navržených speciálně pro zvýšení finanční gramotnosti může být vnímána, jako vhodné řešení pro zmírnění finančních problémů se kterými se potýkají jednotlivci i rodiny. Nicméně literatura nabízí smíšené důkazy o tom, zda vzdělání poskytuje měřitelné výhody. Jak uvádí Huston (2010, s. 309), některé výzkumy naznačují, že finanční vzdělávání nemá významný vliv na zlepšení skóre v oblasti finančních znalostí studentů vysokých škol ve Spojených státech a že náklady programů finančního vzdělávání dokonce převažují potenciální výhody. Na rozdíl od toho další studie podporují vztah mezi finančním vzděláváním, finanční gramotností a pozitivními finančními výsledky. Tyto rozporuplné výsledky mohou ukazovat, že ne všechny programy finančního vzdělávání jsou stejně účinné,

nebo že na zvýšení finanční gramotnosti mají vliv jiné faktory než finanční vzdělávání.

Atkinson a Messy (2012) uvádějí výsledky měření finanční gramotnosti ve 14 vybraných zemích, které zdůrazňují nedostatek finančních znalostí u značné části populace v každé z těchto zemí. Nedostatečné jsou například znalosti základních finančních pojmů, jako je složený úrok nebo diverzifikace. Je pozoruhodné, že i v zemích s velmi vyspělými finančními trhy mnozí respondenti nevědí, co je to diverzifikace rizika (Lusardi a Mitchell, 2011, s. 10). Například v USA až jedna třetina respondentů nedokázala na otázku diverzifikace rizika odpovědět.

Ve většině zkoumaných zemí vyšlo, že jsou ženy méně finančně znalé, než muži (Atkinson a Messy, 2012, s. 43). To potvrzují také Lusardi a Mitchell (2011, s. 10) a dodávají, že v Rusku a u obyvatel východního Německa nejsou žádné rozdíly ve finančních znalostech mezi pohlavími. Jak ženy, tak muži jsou zde stejně finančně negramotní.

Atkinson a Messy (2012, s. 23-32) ve svém výzkumu zkoumali také finanční chování lidí, zda promyšlejí své nákupy, platí včas složenky, sestavují rozpočet, tvoří úspory, nebo si musí vypůjčovat, aby vyšli s penězi. Výsledky výzkumu upozorňují na to, že v téměř každé zkoumané zemi, alespoň 3 z 10 respondentů nemají pozitivní finanční chování, tj. dosáhli v testu nižšího skóre než 6 z maximálních 9 (Obr. 1). Světle šedé sloupce ukazují země, ve kterých méně, než 50 % respondentů, dosáhlo skóre 6 nebo více. Mezi těmito státy se nachází také Česká republika.

Obr. 1 Finanční chování: skóre 6 a víc v % (Atkinson a Messy, 2012).

Analýza také ukazuje, že existuje pozitivní vztah mezi znalostmi a chováním. Země, které dosáhly vyššího skóre u finančních znalostí, dosahovaly také vyššího skóre v oblasti finančního chování. Byl prokázán rovněž pozitivní vztah mezi postoji a chováním. Je pravděpodobnější, že lidé s pozitivním postojem k dlouhodobějšímu horizontu budou vykazovat lepší výsledky ve finančním chování, než ti, co preferují krátkodobý horizont (Atkinson a Messy, 2012). Z analýz podle socio-demografických údajů vyplývá, že nízká úroveň vzdělání a nízké příjmy, jsou spojeny s nižší úrovní finanční gramotnosti, což naznačuje, že určité skupiny lidí mohou být v současné době vyloučeny od vzdělávacích aktivit a příležitostí, které by zlepšily jejich finanční blahobyt (Lusardi a Mitchell, 2011; Atkinson a Messy, 2012; OECD, 2014).

Lusardi a Mitchel (2011, s. 11) také uvádějí, že například v USA jsou velké etnické rozdíly ve finančních znalostech. Bílí a Asiaté vykazují větší finanční znalosti ve srovnání s africkými Američany a Hispánci. Kromě toho existují také značné geografické rozdíly ve finanční gramotnosti (OECD, 2014, s. 122). Například finanční gramotnost v Itálii je vyšší v severních a centrálních regionech, než v jižních regionech. V Rusku jsou lidé žijící ve městech více finančně gramotní, než lidé, kteří žijí ve venkovských oblastech. Výzkumy také potvrzují, že existují značné rozdíly mezi

lidmi s různým náboženským přesvědčením. Například v Nizozemsku Muslimové a další menší náboženské skupiny jsou méně finančně znalí.

Závěry ze studií jednotlivých zemí ukazují, že u měření finanční gramotnosti je důležitým ukazatelem schopnost plánování odchodu do důchodu. Nejlépe se na důchod připravují lidé v Nizozemsku, Německu, USA, Japonsku a Švédsku. Po celém světě platí, že finanční gramotnost má vliv na to, že lidé více plánují, což jim umožňuje lépe se finančně zabezpečit na odchod do důchodu (Lusardi a Mitchel, 2011, s. 13).

Podle výsledků posouzení finanční gramotnosti PISA 2012, dosahuje Čína-Šanghaj nejvyšších průměrných hodnot finanční gramotnosti. Následuje Belgie, Estonsko, Austrálie, Nový Zéland, Česká republika a Polsko. Celkově je finanční gramotnost ve všech státech na nízké úrovni, jelikož pouze jeden z deseti studentů zúčastněných zemí OECD je schopen řešit nejtěžší úkoly finanční gramotnosti PISA 2012 (OECD, 2014).

1.3 Bohatství a Cashflow

Prinášejí peníze bohatství? Odpověď zní ne. Peníze ani vysoké příjmy z člověka boháče neudělají. Je mnoho lidí, kteří chodí každý den do práce, tvrdě pracují pro peníze, dělají přesčasy, vydělávají hodně peněz, ale bohatí nejsou. Kdo bydlí ve vile, na kterou si vzal v bance vysokou hypotéku, také bohatý není. Podle Filipa (2006, s. 186) se skutečný boháč pozná podle velikosti čistého jmění. Čisté osobní jmění autor definuje jako rozdíl mezi aktivy (vlastněným majetkem) a pasivy (závazky např. ze spotřebních úvěrů, hypotéky apod.). Velikost čistého jmění se tedy odvíjí od toho, jak člověk v průběhu času nakládá se svým čistým příjmem a jakým způsobem financuje svůj majetek.

Smrčka (2007, s. 32) definuje osobní a rodinné bohatství z hlediska finančnictví jako *souhrn movitého i nemovitého jmění, kterým může bez omezení disponovat osoba či rodina. Toto bohatství má tedy formu soukromého vlastnictví. Podmínkou vlastnictví i potenciálního nakládání s ním je podmínka, že na stejný majetek movitý či nemovitý si nečiní nárok někdo jiný a že si nečiní nárok ani na zamezení nakládání s tímto majetkem.*

Z čistě finančního pohledu je tato definice úplná. Bohatství však nemusí být chápáno pouze v materiálním smyslu slova. Kiyosaki (2008, s. 12-14) uvádí, že bohatství člo-

věku nepřinesou nemovitosti, podílové fondy, obchodování nebo peníze. Bohatým se člověk stane díky informacím, znalostem, chytrosti a vlastní šikovnosti. S tímto souhlasí také Smrčka (2008, s. 213) a tvrdí, že opravdové osobní bohatství tvoří vědomosti, schopnost pracovat, schopnost analytické práce a ostatní činnosti s vysokou přidanou hodnotou.

Pokud se chce rodina začít vážně a seriózně zabývat vlastními financemi, měla by dobře znát vlastní cashflow, jeho průběh a hlavní výkyvy. Cashflow znamená „tok peněz“ a podle Smrčky (2008, s. 168) se velmi zjednodušeně řečeno jedná o *průběžný stav disponibilních peněžních aktiv na účtech a v hotovosti rodiny, továrny, instituce či třeba sportovního klubu*. Všude má tento pojem naprosto stejný výraz.

Podle Kiyosakiho (2011, s. 50) je cashflow ve světě peněz a finančního vzdělání nejdůležitější slovo. Většina lidí pracuje, jen když osoba, pro kterou pracují, jim posílá své peníze. I chudí lidé a důchodci musí čekat, až jim vláda pošle peníze. Podle autorových slov svět funguje díky hotovostnímu toku - jen když lidé posílají jiným lidem peníze.

Kiyosaki (2011, s. 50-54) klade důraz na správné rozlišování mezi hotovostním tokem a kapitálovými zisky. Autor uvádí, že hotovost vždy proudí. Buď proudí směrem dovnitř, nebo ven. U většiny lidí je to podle něj tak, že tvrdě pracují a jejich hotovost proudí ven. Proto je třeba se finančně vzdělávat a naučit se postupovat tak, aby hotovost proudila směrem dovnitř. Investování pro hotovostní tok znamená, že hotovost musí proudit dovnitř a to i v době, kdy ekonomika krachuje. Kdo investuje kvůli hotovostnímu toku, se nestará o to, jestli cena stoupá nebo klesá. Důležité je, že hotovost nepřestává proudit dovnitř. Takovými druhy hotovostního toku jsou například nájem, dividendy, úrok a autorské honoráře. Podle autorových slov většina nezdělaných investorů investuje pro kapitálové zisky. Jedná se o spekulanty, kteří se zaměřují na nákup a rychlý prodej se ziskem a zajímají se o to, jestli cena roste nebo klesá.

Smrčka (2008, s. 168) přirovnává řízení rodinného cashflow k řízení objemu hotovosti v bankovní pobočce či v bankomatu finanční instituce. Pokud je hotovosti příliš, stojí to nepřiměřené peníze. Naopak pokud je hotovosti málo, klienti finančních institucí budou nespokojeni, protože jim pobočka nebo bankomat nevydají peníze.

Banky na řízení hotovosti zaměstnávají zkušeného specialistu, kdežto v rodinných financích si musí pohyb peněz pohlídat každý sám.

Problém je v tom, že drtivá většina rodin nezná dobře vlastní cashflow ani z hlediska běžného každodenního fungování. Přitom se jedná o snadnou věc, která nevyžaduje žádné speciální odborné znalosti. King a Carey (2013, s. 265) uvádějí, že je k tomu zapotřebí spíše preciznost, trpělivost, naprostá korektnost k sobě sama a velká vzájemná důvěra u partnerů.

Sestavit příjmy je snadné, daleko horší je to ale s výdaji. Kiyosaki a Lechter (2005, s. 89) i Smrčka (2008, s. 171) se shodují na způsobu, jak lze vyzrát i na svět výdajů a uvádí jednoduchý návod. Denně poctivě a trpělivě sbírat veškeré účtenky a z nich přesně a důkladně sestavovat celý den tak, jak finančně probíhal. Podle autorů je nutné shromáždit opravdu všechny výdaje a to včetně drobných zanedbatelných denních nákupů. Velké sumy se totiž skládají z malých kousků, po stokorunách vznikají tisíce. Například kuřáci si mohou snadno spočítat, na kolik tisíc ročně se vyšplhají drobné, které denně dávají za cigarety. Děsivá na výdajích je právě pravidelnost malých částek. I když se tento způsob zjišťování výdajů může zdát jako absurdní a na první pohled nemoderní, naši předkové to právě a přesně tak po celá staletí dělali.

1.4 Faktory ovlivňující osobní a rodinné finance

Každodenní život lidí ovlivňuje celá řada faktorů různého charakteru. Osobní a rodinné finance mohou ovlivňovat například osobní charakteristiky typu věk a související investiční horizont, rodinný stav, spotřební a investiční chování. Vliv má také okolní prostředí. Především ekonomické a tržní prostředí, které finanční chování lidí ovlivňuje úrokovými sazbami, inflací, měnovým kurzem, očekávaným budoucím vývojem, daněmi, legislativou atd.

1.4.1 Vnitřní faktory

Podle Filipa (2006, s. 273) mají na osobní a rodinné finance vliv subjektivní faktory (rozmařilost, zhýralost, pýcha, exhibicionismus, závislost na reklamě, spotřebitelské návyky) a finanční chování, které zahrnuje investiční apetit, ochotu riskovat, sklony utrácet nebo šetřit peníze. V souhrnu se jedná o spotřební a investiční chování. Jak uvádí Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 34) důležitým faktorem, který ovlivňuje finanční plánování je osobní příjem jedince. Velikost osobního příjmu významně

ovlivňují faktory jako je věk, rodinný stav, vzdělání, geografické faktory a také volba zaměstnání.

Mnozí autoři (např. Málek, Oškrdalová a Valouch, 2010, s. 20; Filip, 2006, s. 218; King a Carey, 2013, s. 2) se shodují na tom, že osobní statut člověka a potřeba peněz se v životě vyvíjejí hlavně v závislosti na rodinném stavu a věku. S ohledem na své finance může jedinec postupně vystupovat v rolích svobodného mladého člověka, čerstvého zakladatele rodiny, rodiče a penzisty. Potřeba a nároky na osobní finance se v těchto životních etapách velmi podstatně liší. Pro úplnost je potřeba dodat, že věkový průběh jednotlivých fází je zcela individuální. Někdo může uzavřít sňatek ve dvaceti, jiný člověk může do manželství vstoupit poprvé třeba těsně před svou čtyřicátkou.

Čtyři fáze osobních a rodinných financí podle věku (Filip, 2006, s. 220-225):

- 1) Nízké úspory
- 2) Výpůjčky
- 3) Investice
- 4) Čerpání majetku

Nízké úspory. V první finanční fázi mladí lidé potřebují buď sami, nebo s pomocí rodiny především financovat své vzdělání. Dokud je podporují rodiče, nemají potřebu dělat závažnější finanční rozhodnutí a jejich příjem je v tomto období velice nízký. Pokud se rozhodnou osamostatnit, jejich příjem se stěží vyrovná výdajům a nemají téměř žádné úspory.

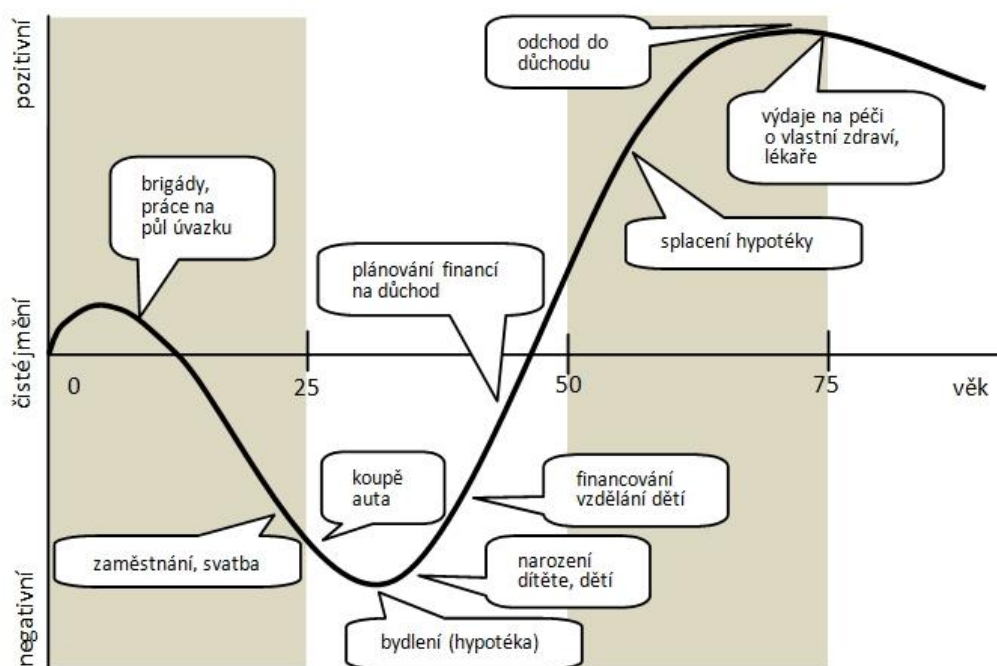
Jak uvádí Málek, Oškrdalová a Valouch (2010, s. 21) mladí a svobodní, obvykle okolo věku 25 let, mají zápornou výši čistých aktiv. Přejít ze studijního do pracovního režimu může být zatížen úvěrem ze studií, placením výdajů spojených se stěhováním do většího města, nájmu, energií, pořízením nových spotřebních věcí od vybavení domácnosti přes nové obleky nebo dámské kostýmky do práce. Nástupní mzda v prvním zaměstnání není obvykle příliš vysoká. Finanční rozhodnutí jsou v této fázi obvykle jen krátkodobá.

Výpůjčky. Druhým krokem je fáze výpůjček. King a Carey (2013, s. 165) uvádějí, že kolem třicátého roku věku se situace může vyvíjet dvěma nejčastějšími způsoby. Někteří zakládají rodinu, jiní pokračují ve vedení své samostatné domácnosti. V obou případech je potřeba v různé míře nějakým způsobem financovat rodinný

nebo osobní pořizovaný majetek. Mladým bezdětným párům se daří společným příjmem vytvářet menší úspory. Pořizují si vlastní bydlení financované většinou pomocí hypotéky. Finanční rozhodnutí se vztahují k nákupu domácího vybavení a automobilu (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 16-17). Narození dětí bývá spojeno s dalšími výdaji. Manželské páry s dětmi zlepšují vybavení domu nebo se stěhují na lepší adresu. Značná část rodinných financí směřuje na výchovu a vzdělání dětí. Lidé v této fázi obvykle uzavírají životní pojistku a penzijní připojištění. V této fázi je důležité řízení pasiv. Hypotéka, úvěr nebo leasing použitý k financování ovlivní na dlouhou dobu osobní či rodinnou finanční situaci.

Investice. Podle Filipa (2006, s. 224) se postupem času stav čistých aktiv jednotlivce či rodiny začíná obracet. Záporný stav se zmenšuje a čisté jmění začíná růst společně s růstem mzdy v zaměstnání, bonusy, výnosy z osobního majetku, cenných papírů apod. Možná okolo čtyřicátého roku věku začínají v hospodaření rodiny nebo domácnosti přebývat měsíční finance, které se nespotřebují a lze je odkládat z běžného provozního rozpočtu. Přebytek finančních prostředků lidé většinou investují do reálných aktiv a cenných papírů. Okolo padesátého a šedesátého roku věku se hodnota čistých aktiv blíží svému maximu (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 17). Hypotéka na dům je již splacená a rodinný vozový park se pravidelně po několika letech obnovuje. Děti pravděpodobně studují a potřebují finanční podporu. Příjmy ze zaměstnání a z finančního a dalšího majetku jsou však natolik vysoké, že bezpečně zajistí i tyto nové finanční požadavky. Na významu nabývá plánování financí pro penzijní věk.

Čerpání majetku. Postupem doby, když děti odrostou a přiblíží se penzijní věk, finanční výdaje se přesměrují k financování spokojené penze. Jak uvádí Málek, Oškrdalová a Valouch (2010, s. 21) vysoký čistý finanční majetek, ze kterého plynou pravidelné příjmy, slouží jako měkký finanční polštář pro krytí dalších finančních potřeb. Měsíční mzdu částečně nahradí důchod a dávky z penzijního fondu. Z finančního majetku a penzijních úspor je možné pravidelně čerpat peníze na různé koničky, zdravotní péči a léky nebo třeba na finanční podporu vlastních dětí. Investiční horizont, spojený s očekávanou délkou života a potřebou financí, se zkrátí. Obezřetný investor v této fázi přesunuje podstatnou část svého finančního majetku do konzervativnějších aktiv – dluhopisových fondů, dluhopisů nebo stabilních akcií velkých společností s pravidelnou výplatou dividend.

Obr. 2 Výše čistého jmění podle věku (Filip, 2006).

Popsané čtyři životní fáze osobních a rodinných financí jsou zobrazeny společně s velikostí čistého jmění na modelovém příkladě (Obr. 2). Výši bohatství významně ovlivňuje konkrétní životní fáze, ve které se jedinec právě nachází.

King a Carey (2013, s. 167) a Filip (2006, s. 225-226) se shodují, že velikost osobního majetku v průběhu času liší také podle rodinného stavu jednotlivých osob:

1. **Manželský pár bez dětí.** V této situaci se toky rodinných financí pohybují hlavně v rámci rodiny. Chybí výdaje na děti a jejich výchovu. Rodina má z tohoto hlediska vyšší úspory než rodiny s dětmi a podstatně rychleji bohatne.
2. **Průměrný pár s dětmi.** Výdaje na děti neumožňují hromadit majetek natolik rychle jako u bezdětných párů. Čisté jmění roste a vrcholí až kolem 60. roku věku, před odchodem na penzi.
3. **Starý mládenec.** Jedná se o osoby, které z různých důvodů vedou samostatnou domácnost. Tito lidé mívají obvykle hodně koníčků, které jsou obvykle finančně velmi náročné.
4. **Rozvedení lidé.** Rozvod je jedním z nejvážnějších zásahů do osobních financí. Dělení majetku dlouhodobě ovlivní možnost bohatnout z již vytvořených úspor, např. formou investování. Lidé, kteří po rozvodu zakládají druhou ro-

dinu, musí počítat s tím, že ze svého osobního majetku budou muset nadále čerpat a tím se možnost bohatnout ještě sníží.

1.4.2 Ekonomické faktory

Jak uvádí Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 29-31), finanční plánování se odehrává v dynamickém hospodářském prostředí tvořeném činností státu, firem a domácností. Nákupní, spořicí, investiční a penzijní plány a rozhodnutí jsou ovlivněny jak současným tak budoucím stavem ekonomiky.

Monetární politika se používá ke stimulaci nebo zmírnění hospodářského růstu, prostřednictvím regulace množství peněz v oběhu. Například zvýšení peněžní nabídky vede ke snižování úrokových sazeb. To obvykle vede k nárůstu spotřebitelských a firemních půjček a výdajů, které zvyšují celkovou ekonomickou aktivitu (Kantnerová, 2016, s. 53). To samé platí i naopak.

Druhým základním nástrojem hospodářské politiky státu je fiskální politika, která řídí ekonomiku prostřednictvím vládních výdajů a daní. Koh (2011, s. 9) uvádí, že zvýšené výdaje v oblasti sociálních služeb, školství, obrany a dalších oblastech stimuluje ekonomiku, zatímco snížení výdajů zpomaluje ekonomickou aktivitu. Zvýšení daní způsobuje, že jednotlivci a firmy mají méně peněz a tím ve výsledku negativně ovlivňuje hospodářskou činnost. Naopak snížení daní ekonomiku stimuluje. Pochopení ekonomického prostředí je důležité, jelikož lidem umožňuje dělat lepší finanční rozhodnutí.

Finanční plánování výrazně ovlivňuje ekonomické faktory jako je růst HDP, míra nezaměstnanosti, inflace, úrokové sazby, bankovní krachy, firemní zisky, daně, vládní deficit. Tyto faktory ovlivňují úroveň příjmů domácností, návratnost investic, výši přijatých a placených úroků i ceny nakupovaného zboží a služeb (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 33).

Úrokové sazby

Podle řady autorů (např. Filip, 2006, s. 131; Kohout, 2013, s. 55; Kociánová, 2012, s. 13) je úroková sazba *cena peněz*. Je to něco jako „Rabat“ na zboží zvaném peníze, tedy odměna, úplata, kterou platí příjemce částky (dlužník) poskytovateli (věřiteli). Jinými slovy je to cena za užívání peněz v určitém časovém období (Brčák a Seker-

ka, 2010, s. 83). Jako většina ostatních cen je určována trhem, tedy bankami, které přijímají vklady a poskytují úvěry, a subjekty působícími na kapitálovém trhu.

Jak uvádí Kociánová (2012, s. 14) řada osobních i rodinných rozhodnutí je přímo spojena s úrokovými sazbami. Vysoké úrokové sazby mohou odradit od koupě vlastního domu, bytu nebo automobilu a přimět k vyššímu spoření v bankách. Nízké úrokové sazby zase lákají k hledání vyšších výnosů prostřednictvím investování nebo soukromého podnikání. Podle Beláse (2013, s. 524) nízké úrokové sazby společně s nízkou inflací a rostoucími reálnými příjmy způsobily v posledních letech růst spotřeby a zadluženosti českých domácností.

Úrokových sazeb je celá řada. Nejsledovanější úrokové sazby jsou ty, které v ekonomice vyhláší centrální banka. Jak uvádí Mejstřík, Pečená a Teplý (2014, s. 130) v České republice vyhláší Česká národní banka tři základní úrokové sazby:

- **diskontní sazbu**, za kterou si banky ukládají přebytečné peníze u ČNB, jedná se o nejnižší sazbu na mezibankovním trhu;
- **dvoutýdenní repo sazbu**, která je maximální limitní sazbou, za kterou ČNB provádí repooperace s komerčními bankami;
- **lombardní sazbu**, za kterou ČNB poskytuje komerčním bankám v problémové situaci tzv. lombardní úvěr oproti zástavě cenných papírů, jedná se o nejvyšší sazbu z výše uvedených.

Jedním ze základních nástrojů měnové politiky, kterým může centrální banka ovlivňovat objem volných prostředků v bankovním systému, jsou také **povinné minimální rezervy**. Jedná se o určitý předem stanovený objem likvidních prostředků, který je povinna držet na svém účtu u ČNB každá banka. (ČNB, 2003-2017)

Tab. 1 Aktuální výše základních sazeb.

úrokové sazby	úroková sazba	platí od
2T repo sazba	0,05 %	2. 11. 2012
diskontní sazba	0,05 %	2. 11. 2012
lombardní sazba	0,25 %	2. 11. 2012
povinné minimální rezervy	sazba z primárních vkladů	platí od
banky	2,00 %	7. 10. 1999

stavební spořitelny a ČMZRB	2,00 %	7. 10. 1999
-----------------------------	--------	-------------

Zdroj: ČNB, 2013-2017

Tímto způsobem může centrální banka výrazně ovlivňovat dění na finančních trzích a zprostředkovaně i vývoj ekonomiky (Kantnerová, 2016, s. 53).

V rámci peněžního trhu existují kromě úrokových sazeb ČNB také sazby mezibankovního trhu depozit. Výši sazeb na mezibankovním trhu určuje **PRIBOR** (Prague Interbank Offered Rate) podle délky splatnosti. Sazba PRIBOR je odhad úrokové sazby, za kterou by byla referenční banka ochotna poskytnout depozitum jiné bance na mezibankovním trhu. PRIBOR každý pracovní den počítá agentura Reuters jako průměr z indikativních kotací referenčních bank. Tato sazba se využívá jako cenový zdroj pro stanovení úrokových sazeb a výnosů nejrůznějších finančních produktů, kterými jsou např. finanční deriváty, dluhopisy, korporátní nebo hypoteční úvěry apod. (Odbor komunikace ČNB, 2015).

Na kapitálovém trhu se sledují **dlouhodobé úrokové sazby**, které jsou měřeny na základě výnosů dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů do splatnosti v procentech za rok. Jako reprezentativní jsou klasifikovány dluhopisy, jejichž zbytková splatnost se pohybuje v rozmezí 8 až 12 let. (MF ČR, 2017)

Mezi hlavní **světové úrokové sazby** patří sazby vyhlašované Evropskou centrální bankou a Federálním rezervním systémem Spojených států amerických. Hlavní refinanční sazba ECB je minimální nabídková sazba pro hlavní refinanční operace ECB. Hlavní refinanční operace jsou pravidelné operace k zajištění likvidity a jsou hlavním zdrojem refinancování finančního sektoru. Hlavní refinanční sazba Fedu je sazba, kterou stanovuje Fed pro mezibankovní trh. Stanovována je na denní bázi. (MF ČR, 2017)

Inflace

Za inflaci se považuje všeobecné a trvalé zvyšování cen nebo nárůst celkové cenové úrovně (Ondrčka a Ondrčka, 2010, s. 107). Všeobecná cenová úroveň je míra kupní síly měnové jednotky nebo množství zboží a služeb, které lze za jednotku měny koupit (Brčák a Sekerka, 2010, s. 29).

Jinými slovy (Holman, 2016, s. 527) inflace je zmenšování kupní síly peněz. Po nějakém čase lze za stejnou sumu peněz nakoupit méně a méně zboží. Jak uvádí Tyl

(2013, s. 155), kdo investuje, tak především proto, aby zvětšoval kupní sílu svého majetku. Inlace však jde přímo proti investorům. V dobách vyšší inflace se klidně může stát, že úspory na nějakém spořicí produktu narůstají, ale přesto jejich kupní síla klesá. V inflačním prostředí nic takového, jako jisté spoření neexistuje.

Podle Rejnuše (2016, s. 191) inflační prostředí samo o sobě zvyšuje celkovou nejistotu v ekonomice. Rostoucí investiční riziko způsobuje pokles poptávky po akciích, a tím i jejich tržních cen. To potvrzují také Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 33), kteří uvádějí, že vysoká míra inflace má negativní vliv na cenu akcií i dluhopisů.

Kociánová (2012, s. 12) připodobňuje inflaci k neviditelnému „žroutovi peněz“, který ukousává každý den kousíček z každé koruny. Nejen z té, kterou dostávají lidé za práci, nebo kterou si odkládají na pozdější časy, ale také z té, kterou dluží a splácí. Kdo splácí stále stejně, platí vlastně méně a méně.

Inlace také přímo ovlivňuje úrokové sazby (Gitman, Joehnk a Billingsley 2014, s. 33). Vysoká míra inflace zvyšuje náklady na půjčování peněz, proto věřitelé požadují náhradu za snížení jejich kupní síly. Vyšší úrokové sazby potom znamenají vyšší splátky. Podle autorů má trvale vysoká inflace negativní vliv na splnění dlouhodobých finančních cílů. Naproti tomu nízká inflace je pozitivní pro ekonomiku, úrokové sazby, ceny akcií a dluhopisů i pro finanční plánování obecně.

Janda (2012, s. 13) definuje inflaci jako přirozené znehodnocování hodnoty peněz v čase. Málek, Oškrdalová a Valouch (2010, s. 30) i Smrčka (2010, s. 174) se shodují, že znehodnocování peněz v čase patří mezi rozhodující aspekty v posuzování výhodnosti nebo nevýhodnosti investic. Jestliže investice vynášejí více, než kolik ukrojí inflace, pak je všechno správně. Pokud méně, pak se snižuje kupní síla investorových peněz. Inflaci je nutné vzít v úvahu také při posuzování vývoje osobních příjmů. Pokud příjmy rostou rychleji než inflace, má jedinec objektivně větší kupní nebo investiční sílu než dříve. Pokud rostou pomaleji, pak se jeho situace zhoršuje. Boj proti inflaci je naprosto zásadním úkolem každého, kdo se hodlá starat o svoje peníze.

Jak uvádí Holman (2016, s. 527) pro měření inflace se používají cenové indexy. Pro posouzení vlivu inflace na spotřebitele se nejčastěji využívá index spotřebitelských cen (CPI). Míra inflace se vyvíjí v čase a její měření má na starosti Český statistický úřad. Pro zjišťování inflace se sleduje cenová hladina, která se měří prostřednictvím

spotřebního koše. V tomto koši se porovnávají jednotlivé složky služeb a zboží (Jan-
da, 2013, s. 16).

Vyjádřit míru inflace pomocí CPI lze několika způsoby. Nejčastěji se používají
(ČSÚc, 2017):

- *Míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitel-
ských cen* – vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 po-
sledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců.
- *Průměrná roční míra inflace* – jedná se o hodnotu téhož ukazatele v prosinci
daného roku.
- *Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému
měsíci předchozího roku* – vyjadřuje procentní změnu cenové hladiny ve vy-
kazovaném měsíci daného roku proti stejnému měsíci předchozího roku.

Stabilitu spotřebitelských cen a celkovou cenovou stabilitu, má v České republice na
starosti Česká národní banka. V praxi se stabilitou cen rozumí nikoli doslova neměn-
nost cen, nýbrž jejich mírný růst. Centrální banka, při plnění své základní měnověpo-
litické úlohy, tj. zabezpečení cenové stability, volí jeden z několika možných měno-
věpolitických režimů. V prosinci 1997 rozhodla bankovní rada České národní banky
o změně režimu měnové politiky a počínaje rokem 1998 přešla od režimu měnového
kurzu k režimu cílování inflace. Významnými rysy cílování inflace je střednědobost
této strategie, využívání prognózy inflace a veřejné explicitní vyhlášení inflačního
cíle či posloupnosti cílů. Jedná se o aktivní a přímé formování inflačních očekávání.
Od ledna 2010 platí inflační cíl ve výši 2 %. ČNB má za úkol usilovat o to, aby se
skutečná hodnota inflace nelišila od cíle o více než jeden procentní bod na obě stra-
ny. (ČNB, 2003-2017)

Deflace

Podle Kantnerové (2016, s. 57) se deflací rozumí všeobecný a dlouhodobý pokles
cen. Deflace může být považována za nebezpečnější než vysoká inflace. Při deflaci
ceny klesají rychleji než mzdové a úvěrové kontrakty. Kupní síla peněz roste. To
prospívá věřitelům, střadatelům a lidem žijícím z kapitálu. Centrální banky mohou
proti deflaci bojovat pouze snižováním úrokových měr.

Hrubý domácí produkt

V odborné literatuře (např. Jurečka, 2017; Holman, 2016; Hubbard a O'Brien, 2015) se objevují dvě definice HDP. Podle jedné z nich je HDP součtem celkového objemu soukromé spotřeby, vládních výdajů, investic soukromých podniků a čistého vývozu. Podle druhé definice je hrubý domácí produkt tvořen vyplacenými mzdami, podnikatelskými zisky, odpisy, nepřímými daněmi a čistými úroky.

Reálný hrubý domácí produkt je důležitým ukazatelem ekonomické aktivity. Jedná se o domácí produkt vyjádřený ve stálých cenách, tj. v cenách minulého období. Tato transformace umožňuje při analýze HDP v čase eliminovat vliv změny cen a soustředit se pouze na změny fyzického objemu (Holman, 2016, s. 414). Čím silnější ekonomika, tím vyšší úroveň reálného HDP a zaměstnanosti (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 32).

Kohout (2013, s. 87) uvádí, že růst hrubého domácího produktu je z hlediska investora příznivý, protože má za následek vyšší zisky podniků a tedy i nárůst akciových kursů.

Nezaměstnanost

Jak uvádí Holman (2016, s. 278) nezaměstnanost se měří ukazatelem míry nezaměstnanosti:

$$u = \frac{U}{L + U} \quad (1)$$

kde u je míra nezaměstnanosti vyjádřená v procentech, U je počet nezaměstnaných a L je počet zaměstnaných.

Nezaměstnaným je ten, kdo nemá práci a nějakou si aktivně hledá. V praxi se míra nezaměstnanosti zjišťuje tak, že se mezi nezaměstnané zařazují lidé, kteří se hlásí na úřadech práce. Takto zjištěná nezaměstnanost je registrovaná nezaměstnanost. Skutečná nezaměstnanost bývá vždy o nějaké procento vyšší než registrovaná nezaměstnanost (Holman, 2016, s. 278-279).

1.5 Rizika

Belás (2010, s. 152) uvádí, že riziko představuje *nebezpečí vzniku* škody, poškození, ztráty nebo zničení. Na rozdíl od nejistoty lze u rizika přiřadit budoucím situacím pravděpodobnost jejich výskytu. Riziko je tedy měřitelné. V ekonomii a financích je

pojem riziko používaný v souvislosti s nejednoznačností průběhu určitých ekonomických nebo finančních procesů a jejich výsledků.

Rizik je ve stále složitějším světě téměř nekonečné množství a jsou součástí každodenního života. Kromě klasických a standardních ekonomických rizik, představují zvláště v posledních letech velké nebezpečí také bezpečnostní rizika. Jedná se především o terorismus a válečné konflikty, které svými devastujícími projevy ovlivňují investice. Dalšími riziky jsou rizika politická, kriminální a morální hazard.

1.5.1 Klasická ekonomická rizika

Některá z klasických ekonomických rizik mají značnou souvislost s osobními financemi. Podle Smrčky (2010, s. 159) do klasických ekonomických rizik patří především:

- riziko nedodržení závazků (kreditní riziko),
- finanční riziko,
- inflační riziko,
- měnové riziko,
- systematické riziko.

Podle Rejnuše (2016, s. 164) jsou tato rizika, kromě rizika nedodržení závazků, součástí tržního rizika a tudíž nejsou diverzifikovatelná. Jak uvádí King a Carey (2013, s. 9), **tržní riziko** vyplývá ze specifík a vývoje celé ekonomiky, a proto je společné všem finančním instrumentům v rámci dané ekonomiky. Tržní riziko se podle Syrového (2016, s. 23) vyznačuje tím, že se mění hodnota investice, cena investice kolísá. Rejnuš (2016, s. 164) a Syrový (2016, s. 22) se shodují na tom, že naproti tomu riziko nedodržení závazků, též označované jako kreditní riziko je riziko jedinečné, vztahuje se konkrétní emisi cenných papírů a lze diverzifikovat.

Riziko nedodržení závazků neboli platební neschopnost je situace, kdy dlužník není schopen či ochoten z objektivních nebo jiných důvodů splácet své závazky (Rejnuš, 2016, s. 163). Tohle riziko podle Syrového (2016, s. 22) podstupuje každý, kdo se pouští do jakýchkoli podezřelých investic. Je třeba se mít na pozoru před investicemi, které se tváří velice seriózně, ale nabízejí velmi lákavé podmínky. Také není vhodné investovat peníze do produktů, které jsou nové a nevyzkoušené nebo je nabízí malá a neznámá společnost. Nedodržení závazků u států a velkých ekonomických

subjektů lze většinou odhadnout dopředu na základě veřejných informací, u bank často zůstávají tyto informace veřejnosti dlouho skryty a nejméně čitelné bývá toto riziko u fyzických osob (Smrčka, 2010, s. 159).

Pod pojmem **finanční riziko** (úvěrové riziko) se skrývají různá nebezpečí spojená s finančním zdravím firem či bank, s jejichž akciemi se obchoduje na burze nebo jsou zprostředkovateli obchodů. Jak uvádí Musílek (2011, s. 258) finanční riziko je spojeno s využitím cizího kapitálu při financování firmy. Čím větší část aktiv je financována cizím kapitálem společnosti, tím větší je finanční riziko firmy. Toto riziko lze většinou odhalit pečlivým čtením výkazů a bilancí společností, pokud jsou tyto informace korektně zveřejňovány.

Podle Tyla (2013, s. 162) je **inflační riziko** jedno z nejhorších rizik. Autor uvádí, že na inflaci je ničivý její trvalý efekt. Kupní síla se už penězům nevrátí. Podle Rejnuše (2016, s. 163) má růst míry inflace nepříznivý dopad na reálnou výnosnost finančních investic. Při vysokých mírách inflace mohou být reálné míry výnosu velice nízké, nebo dokonce záporné. Smrčka (2010, s. 160) tvrdí, že pro predikci inflačního rizika je potřeba především sledovat směnný kurz domácí měny vůči rozhodujícím měnám, se kterými uskutečňuje daná země své zahraniční operace. V případě České republiky se dá zjednodušeně říci, že soustavné posilování české koruny vůči dolaru i euru má protiinflační charakter.

Riziko měnové hrozí v zahraničním obchodě nebo při investicích v cizích měnách. Toto riziko představuje nebezpečí, že výnos investičních instrumentů může být negativně ovlivňován změnami úrokových kurzů. Podle Rejuše (2016, s. 164) jde o nediverzifikovatelné riziko, které je však možné do jisté míry předvídat a lze se proti němu zajistit.

Systematické riziko podle Veselé (2011, s. 652) vyplývá z celkového ekonomického vývoje a postihuje všechny ekonomické subjekty. Nesystematická rizika naproti tomu postihují pouze některé subjekty. Systematické riziko je podle Beláse (2010, s. 164) rizikem přenosu určitých těžkostí, když neschopnost jedné instituce splnit si svoje závazky v čase jejich splatnosti způsobí, že jiné instituce nebudou schopny splnit si svoje závazky v čase jejich splatnosti. Takové počínání může způsobit značné likvidní a úvěrové problémy a nakonec může ohrozit stabilitu finančních trhů.

V extrémním případě může dojít ke zhroutilí finančního systému jako celku. Ochrana před tímto rizikem je úlohou regulátorů a centrálních bank.

Rejnuš (2016, s. 163) uvádí, kromě výše zmíněných rizik, také:

- riziko změn úrokové míry,
- riziko likvidity předmětného investičního nástroje,
- koncentrační riziko,
- riziko právní,
- riziko událostí,
- riziko operační,
- riziko vlastností jednotlivých investičních nástrojů.

Riziko změn úrokové míry je nebezpečí spočívající v možném kolísání úrokových sazeb. Jak uvádí King a Carey (2013, s. 9) neočekávané změny úrokových sazeb významně ovlivňují tržní ceny prakticky všech druhů finančních instrumentů. Jak uvádí Veselá (2011, s. 657) cena investičního instrumentu se zpravidla v reakci na růst či pokles úrokové míry pohybuje protisměrně. Více citlivé na kolísání úrokových měr jsou instrumenty s fixním výnosem, rizikovější instrumenty a instrumenty s delší dobou životnosti.

Riziko likvidity předmětného investičního nástroje představuje podle Rejnuše (2016, s. 163) nebezpečí vzniku takové situace, že by investor během držby předmětného investičního instrumentu ztratil trvale nebo na nějakou dobu možnost jej zpětně přeměnit na peněžní hotovost, a to za odpovídající cenu a při standardní velikosti transakčních nákladů. Tento druh rizika může být spojen buď s konkrétním cenným papírem v důsledku případného náhlého poklesu bonity jeho emitenta, nebo s charakterem trhu, na kterém je emitován.

Koncentrační riziko představuje riziko spojené s koncentrací investic do omezené skupiny aktiv nebo na vybrané trhy (King a Carey, 2013, s. 10).

Riziko právní spočívá v nemožnosti právně se domoci splnění podmínek dohodnutých v uzavřeném kontraktu. Jedná se o riziko existující především v zemích s nedokonalým právním systémem, resp. o riziko vyplývající z neznalosti právních podmínek v zahraničí. Podle Veselé (2011, s. 653) je toto riziko možné do jisté míry předvídat a vhodným teritoriálním umístěním investic se mu částečně vyhnout.

Riziko událostí souvisí s možnostmi vzniku, resp. zveřejnění významných a zároveň neočekávaných nepříznivých událostí, které mohou výrazně negativně ovlivnit tržní ceny cenných papírů. (Rejnuš, 2016, s. 163)

Riziko operační představuje riziko pramenící z lidských pochybení, chyb nebo výpadků informačních a přenosových systému, případně z podvodů účastníků finančního trhu. (Rejnuš, 2016, s. 163)

Riziko vlastností jednotlivých investičních nástrojů představuje podle Rejnuše (2016, s. 163) celou řadu dalších případných rizik spočívajících v různých ustanoveních legislativy jednotlivých zemí. Vzhledem ke skutečnosti, že se jedná o vlastnosti vázané na konkrétní individuální obchodní smlouvy, resp. emise jednotlivých druhů cenných papírů, jsou tato rizika diverzifikovatelná.

1.5.2 Politická rizika

Podle Smrčky (2010, s. 163-164) politická rizika vycházejí z politiky, tedy ideologie, která produkuje mnohdy poměrně iracionální a nevhodná rozhodnutí. Zdrojem problémů jsou cílevědomé, soustavné silné vládní zásahy do ekonomiky, které ovlivňují její stabilitu. Jak uvádí Veselá (2011, s. 657) nevhodná vládní rozhodnutí mohou vyvolat například umělou hyperinflaci nebo nafouknutí a posléze splasknutí realitních bublin. Stát se často snaží napravovat trh cenovou regulací nebo regulací mezd či vznikají naprosto nepřijatelné zákony. Mezi politická rizika je možné počítat i ohrožení investice kvůli korupčnímu prostředí, případně špatnou vládu vedoucí k morálnímu hazardu (King a Carey, 2013, s. 9).

1.5.3 Morální hazard

Pokud člověk investuje vlastní peníze, řídí se vlastním zájmem a vlastní racionální úvahou, takže jeho investiční rozhodování je efektivní. Mnoho lidí však nemá dostatek znalostí a zkušeností potřebných k investování. Proto využívají služeb různých zprostředkovatelů, kteří investují za ně. A právě v těchto případech může podle Holmana (2016, s. 336-337) vzniknout morální hazard. Investor investuje cizí peníze, podílí se na zisku z investice, ale nenese riziko ztráty. Má proto motivaci k upřednostnění rizikovějších investic, i když jsou pro majitele kapitálu méně výhodné.

1.5.4 Kriminální rizika

Jak uvádí Smrčka (2010, s. 166) kriminálních rizik existuje mnoho od nebezpečí obyčejné loupeže nebo krádeže až po krach podniku z důvodu kriminálního chování jeho vedení. Proti čistě kriminálním činům není v podstatě žádná stoprocentně účinná ochrana.

1.5.5 Pojistitelná rizika

Do skupiny rizik, proti kterým je možné se pojistit podle Smrčky (2010, s. 167) především patří:

- rizika přírodních katastrof – lze pojistit majetek včetně investic, dopravních prostředků, úrody a podobně.
- rizika odpovědnostní – pojišťovna vyplácí odškodnění za profesní chyby ve výkonu funkce, povolání nebo za škody způsobené v občanském životě
- rizika platební neschopnosti – lze pojistit případy ztráty zaměstnání, úrazu, dlouhodobé nemoci i dlouhodobé pracovní neschopnosti

1.6 Vazba mezi rizikem, likviditou a výnosem

Pokud jednotlivec či rodina disponují dostatečně velkým bohatstvím a dospějí k názoru, že by bylo vhodné investovat na finančním trhu, musí u každé uvažované investiční příležitosti zvažovat tři základní faktory - výnosnost, rizikovost a likviditu.

1.6.1 Výnosnost

Jak uvádí Rejnuš (2013, s. 40) výnosnost investic udává míru zhodnocení peněžních prostředků vložených do určitého investičního instrumentu za určité časové období. Podle Veselé (2011, s. 642) představuje výnos pro investora odměnu za podstoupené riziko. Dittrichová (2014, s. 127) uvádí, že výnos investice lze měřit absolutně, nebo relativně. Absolutním měřením se počítá rozdíl mezi výnosem a investovanými prostředky, zmenšený o daň. Relativní měření výnosu se počítá jako poměr čistého výnosu a celkových nákladů. Podle Filipa (2006, s. 351) se výnosy nejčastěji uvádějí v procentech, např. jako roční očekávaný procentuální výnos investice nebo historická výnosová míra. Vysoký očekávaný výnos nabízí většinou investice spojené s vyšším rizikem, jako jsou akcie. Vysoký výnos lze také někdy dosáhnout investicí do nemovitostí, ovšem za cenu nízké likvidity investice.

1.6.2 Rizikovost

Šoba a Širůček (2017, s. 151) uvádějí, že riziko investice je spojeno se stupněm kolísání (tzv. volatilitou) výnosů investice v budoucnosti. Měří se rozptylem a směrodatnou odchylkou očekávaných nebo historických výnosů od jejich průměru.

Holman (2016, s. 336) uvádí, že někteří investoři se nechávají proti riziku pojišťovat. Pojištění sice snižuje riziko, ale zároveň snižuje čistý výnos, protože pojistné je nákladem. Podle Jandy (2012, s. 109) lze riziko ošetřit délkou trvání investice, která se nazývá minimální nebo doporučený investiční horizont. Mnozí autoři (např. Dittrichová, 2014, s. 128; Rejnuš, 2013, s. 79) také doporučují investiční portfolio co nejvíce diverzifikovat a nespoléhat jen na jeden druh investice. Je vhodné mít dostatečnou finanční rezervu pro běžný život, a současně nějaké další peníze třeba ve stavebním spoření nebo na termínovaném vkladu. Základem je také mít nemovitost v osobním vlastnictví.

Autoři se shodují (např. Šoba a Širůček, 2017, s. 147; Smrčka, 2010, s. 106), že nízké riziko má svoji reálnou cenu v podobě nízkých výnosů. Například bankovní vklady, depozitní směnky, či krátkodobé obligace stěží pokryjí inflaci. Za investiční riziko požadují investoři odměnu. Obligace a akcie jsou spojeny s vyšším rizikem, proto od nich investoři požadují vyšší výnos. Jak uvádí Filip (2006, s. 351), absolutně, prakticky stoprocentně riziková investice, která nabízí jinde nedosažitelný výnos je sázka v loterii.

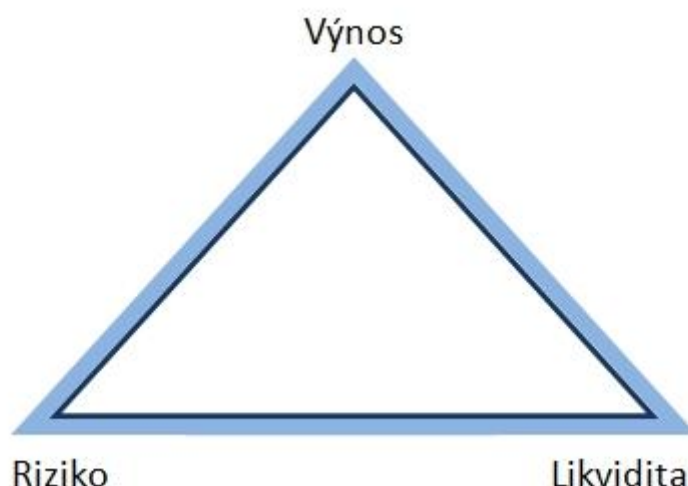
1.6.3 Likvidita

Podle Málka, Oškrdalové a Valoucha, (2010, s. 44) jde u pojmu likvidita především o dostupnost jmění ze strany majitele. Autoři se shodují (např. Šoba a Širůček, 2017, s. 151; Rejnuš, 2016, s. 169), že likvidní investiční instrumenty jsou takové, které je možné během několika málo minut a s minimálními transakčními náklady proměnit zpět na peněžní prostředky.

Janda (2012, s. 111) za nejméně likvidní považuje akcie malých společností, se kterými se prakticky vůbec neobchoduje, dále nemovitosti a umělecké předměty. Naopak vysoce likvidní jsou například akcie kotované na burze, krátké bankovní úložky přes noc, podílové listy podílových fondů a další instrumenty. Maximálně likvidní je hotovost nebo peníze na běžném účtu, protože jsou ihned k dispozici.

1.6.4 Investiční trojúhelník

Smrčka (2010, s. 171) doporučuje osobní finance či investované rodinné bohatství rozložit jak z hlediska rizika, tak z hlediska likvidity investice. Je potřeba správně kombinovat rizikovější metody s vysokým výnosem a absolutně bezpečné postupy s výnosem nízkým a zároveň také investice, které jsou dostupné ihned s investicemi dlouhodobými, tj. málo likvidními.

Obr. 3 Vztah mezi rizikem, likviditou a výnosem (Smrčka, 2010).

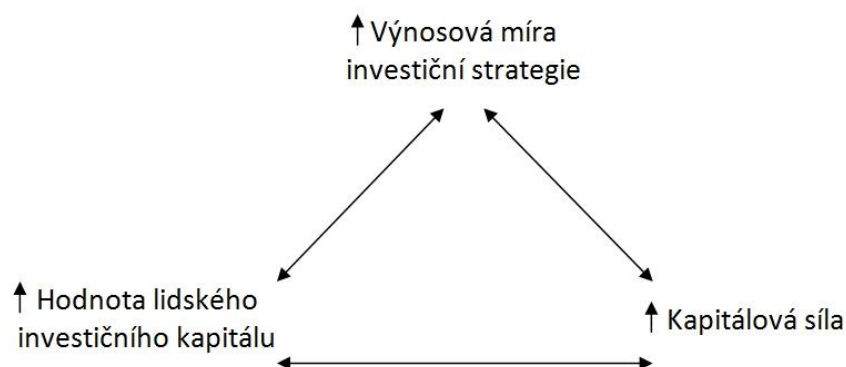
Autoři (např. Mejstřík, Pečená a Teplý, 2014; Málek, Oškrdalová a Valouch, 2010; Dittrichová, 2014) se shodují, že ideální investiční instrument by měl mít vysoký výnos, velkou likviditu a nízké riziko. Jelikož však v realitě není možné dosáhnout všech tří cílů najednou, investor vždy stojí před rozhodnutím, jakou kombinaci výnosu, rizika a likvidity zvolit (např. Rejnuš, 2016, s. 170; Veselá, 2011, s. 641). V základně trojúhelníku (Obr. 3) je riziko a likvidita. Čím více je investice likvidní, tím ubývá rizika a naopak. Nahoře je výnos a obecně platí, že čím je výnos vyšší, tím roste riziko a ubývá likvidity. Ve středu obrazce by se nacházela vyvážená investice, která nese střední riziko, je průměrně likvidní a přináší střední zisk.

Podle Syrového (2016, s. 40) má při investičním rozhodování důležitou roli doba investice. Doba investice ovlivňuje dva základní parametry – výnos a riziko. Podle autora výnosnost s dobou investice roste a riziko s dobou investice klesá. Právě podle doby investice se investoři rozhodují, kam budou investovat. Jestli do produktů peněžního trhu nebo do produktů kapitálového trhu.

Jak uvádí Rejnuš (2016, s. 44-46) základní charakteristickou vlastností peněžního trhu je krátkodobost na něm uzavřených obchodů (do jednoho roku). Nástroje peněžního trhu se obecně vyznačují menším rizikem, nižším výnosem a vysokou likviditou. Podle Syrového (2016, s. 65-66) se nejčastěji jedná o české státní pokladniční poukázky nebo krátkodobé dluhopisy nebo vklady v bankách. Podle autora pro peněžní trh platí, že jeho výnos je dán aktuální úrovní úrokových sazeb. Pokud jsou úrokové sazby vysoké, pak jsou vysoké i výnosy fondů peněžního trhu.

Naproti tomu finanční instrumenty obchodované na kapitálovém trhu mají povahu dlouhodobých finančních investic (delších než jeden rok). Podle Rejnuše (2016, s. 44-46) jsou prostřednictvím kapitálového trhu poskytovány jak dlouhodobé úvěry, tak jsou na něm obchodovány dlouhodobé cenné papíry. Na tomto trhu bývají za nejvýznamnější druhy cenných papírů považovány především akcie a dlouhodobé dluhopisy. Nástroje kapitálového trhu jsou podle autora sice ve srovnání s nástroji peněžního trhu rizikovější, na druhé straně však většinou poskytují vyšší výnosy. Je tomu tak proto, že riziko každé investice stoupá jak s dobou její životnosti, tak i s velikostí peněžní částky, která byla do ní vložena. Současná držba více různých druhů cenných papírů však snižuje míru podstupovaného rizika. Navíc jednotliví investoři mohou podle svého vlastního uvážení průběžně upravovat strukturu držebného portfolia, přičemž zařazováním obchodovatelných cenných papírů zároveň zvyšují jeho likviditu.

Musílek (2011, s. 254) uvádí, že nemusí vždy platit identita mezi tržním trojúhelníkem a individuálními investičními trojúhelníky (Obr. 4), které jsou koncipovány na základě specifických investičních strategií, hodnotě lidského investičního kapitálu umožňujícího využívat krátkodobých tržních poruch a kapitálové síly na investičních trzích.

Obr. 4 Varianta individuálního investičního trojúhelníku
(Musílek, 2011).

Podle Musílka (2011, s. 255) rivalita tisíců možná i milionů odlišně koncipovaných investičních trojúhelníků přibližuje trhy velmi blízko tržní rovnováze, která se projevuje výměnou mezi výnosovou mírou, rizikem a likviditou, a to obvykle v delším období.

Podle některých autorů (např. Šoba a Širůček, 2017, s. 151) může být ztráta či snížení likvidity považována za další rizikový faktor. Proto se někdy v rámci investičního trojúhelníku řadí do části riziko. Pak se tento trojúhelník mění na tzv. výnosově-rizikový profil investice (obr. 5). Investor hledá nejvyšší poměr výnosu a rizika, kdy je mu každá jednotka rizika zaplácena co nejvyšším počtem jednotek výnosu. Tento model hodnotí výnos a riziko investice vždy společně, nikoliv zvlášť. Na tomto profilu je založen i vysoký počet ukazatelů na finančních trzích.

Obr. 5 Vztah mezi výnosem a rizikem (Šoba a Širůček, 2017).

Podle Filipa (2006, s. 105) Češi rozhodně neinvestují optimálně. Průměrné rodinné portfolio v Čechách má vysokou likviditu, nízký výnos a velmi nízké riziko. Autor investorům doporučuje zvýšit průměrný výnos majetku přesunutím části financí do investičních produktů s vyšším očekávaným výnosem i za cenu vyššího rizika. Také není potřeba tolik likvidních prostředků, zejména v hotovosti a na účtech v bankách. Peníze tak každoročně ztrácejí hodnotu ve výši inflace.

2 FINANČNÍ PLÁN

Finanční plán je nezbytným podkladem pro aktivní řízení vlastních peněz. Na jeho základě je možné seřadit rodinné cíle a přání podle jejich náročnosti na finance, seřadit je v čase a sladit jednotlivé investiční horizonty s efektivním zhodnocováním peněz. Součástí finančního plánu je investiční plán, včetně toho, jak začít investovat, vybudovat a řídit osobní investiční portfolio.

Největším problémem osobních a rodinných financí v České republice je především chybějící finanční plánování, chybné rozmístění majetku českých domácností a nechuť k investování (Málek, Oškrdalová a Valouch, 2010, s. 27-28).

2.1 Význam finančního plánování

Podle Filipa (2006, s. 268) řada lidí nakupuje finanční aktiva bez předem promyšleného plánu podobně jako večer potraviny v samoobsluze. Dopředu netuší, s jakým košíkem jídla budou odjíždět domů. Co z něj spotřebují hned a co budou konzumovat až za nějaký čas. Druhou snahou těchto investorů je ušetřit alespoň nějakou korunu za své finanční nákupy. Jako když shromažďují body za nákup v supermarketu, stejně tak žádají slevy při svých investicích. Mnozí lidé o investicích ještě nezačali přemýšlet a spoří jen na svých bankovních účtech. Oběma skupinám lidí chybí globální nadhled na své finance. Nedokážou se na své peníze dívat v rámci krátkodobých a dlouhodobých investičních horizontů.

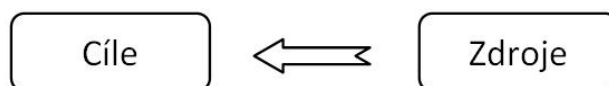
Jak uvádí Syrový a Tyl (2014, s. 11-14) mnoho lidí žije od výplaty k výplatě, netvoří si žádné rezervy, a když přijde nějaká nepohoda, mají problém. Když najednou přijde nečekaný výdaj 10 000 Kč, musí si půjčovat a stojí na pokraji dluhové pasti. Mnohem lépe by se jim situace řešila, kdyby na ni byli připraveni a kdyby měli likvidní rezervy. Na druhé straně mnoho lidí přichází za svými poradci a bankéři s přesvědčením investice na 10 let, ale pak zjišťují, že peníze potřebují dříve. Kdyby investovali podle plánu, nechali by si nějaké zdroje jako likvidní rezervu a nějaké peníze na krátkodobé cíle.

King a Carey (2013, s. 2) uvádějí, že se lidé často vyhýbají vědomému přemýšlení o svých financích a finančnímu plánování. Obávají se, že plán skončí jako většina novoročních předsevzetí a oni nebudou schopni jej dodržet. Neradi sčítají své příjmy a kontrolují své výdaje. Nechtějí odpovídat na otázky ohledně osobních priorit a cílů.

Někteří podnikatelé nebo živnostníci mají představu finančního plánování zafixovanou s každoročním placením daní z příjmů. Jiní lidé zase neradi slyší, že pro zabezpečení slušného životního standardu ve stáří nebo pro případ nemoci budou potřebovat poměrně vysoký objem vlastních financí. Všichni tito lidé mají společný náhodný a neorganizovaný přístup k penězům. Bez osobního finančního plánu jim hrozí, že budou své cíle donekonečna odkládat, až si je nakonec nesplní vůbec, nebo jen velmi omezeně.

Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 7) definují osobní finanční plánování jako systematický proces, který bere v úvahu důležité prvky individuální finanční situace a je zaměřen na splnění finančních cílů jedince.

Podle Syrového (2014, s. 11) finanční plán znamená, že si uvědomíme, jaké máme cíle a k nim přiřadíme nějaké peníze (Obr. 6). Filip (2006, s. 270-271) uvádí, že všechny osobní nebo rodinné cíle mají své finanční vyjádření. Jednotlivé cíle a potřeba jejich financování spolu často vzájemně kolidují. Bez dobrého finančního plánu se řada lidí dostane do situace, kdy neví kam dříve a jak rozdělit své peníze. Koh (2011, s. 3) uvádí, že kvalitní finanční plán je něco jako cestovní mapa, která lidem ukazuje, kde jsou a kam se chtějí dostat.

Obr. 6 Splnit cíl znamená, vyčlenit na něj nějaké peníze (Syrový a Tyl, 2014).

Mnozí autoři se shodují (Syrový a Tyl, 2014, s. 15; Filip, 2006, s. 277), že plán pomáhá lidem napanikařit nebo naopak nepodlehout lákavému příslibu vydělat rychle peníze na náhodné investici. Lidé nemají nervy na poklesy trhů, protože vidí situaci z krátkého horizontu. Plán je na dlouhá léta dopředu a zavádí do investování dlouhodobou disciplínu (Koh, 2011, s. 2). Kdo má finanční plán, ví, zda mají jeho investice dost času na to, aby se vrátili zpět, a bude se dívat na pokles trhů jinak. Uvidí spíše příležitost k nákupu a nebude pod tlakem vlastních emocí prodávat. Jak uvádí King a Carey (2013, s. 219) plán také motivuje pokračovat v cestě. Při investici podle plánu lidé vědí, proč daný produkt mají a na jaké cíle jsou peníze určeny. Při tomto pohledu na produkty nemají moc důvodů portfolio živelně překopávat, měnit strategie, rušit produkty a vybírat peníze.

V současné době roste zadluženost domácností. Rodiny často řeší nečekané výdaje čerpáním úvěrů. Jejich splácení je dále zatěžuje a ještě zhoršuje jejich finanční situaci. Lidé nejsou schopni si na nic našetřit, a tak si půjčují další peníze. Nebo si dokonce půjčují na splátky jiných úvěrů a tak se dostávají do tzv. dluhové pasti. Syrový (2014, s. 17-19) a Koh (2011, s. 2) se shodují na tom, že finanční plán pomáhá jednotlivcům a rodinám před dluhovou pastí, protože hlídá základní rizika. Finanční plán počítá jak s likvidní rezervou, tak se zajištěním majetku a příjmů. Likvidní rezerva slouží pro případ nečekaných výdajů v domácnosti a zároveň pomáhá v případě výpadku příjmů. Jelikož splnění cílů stojí na finančních zdrojích, plán zajišťuje rodinný majetek a příjem. S pojistkami v plánu je to stejné jako s airbagy a pásy v autě. Zdánlivě jsou nepotřebné, ale když dojde k havárii, zachraňují.

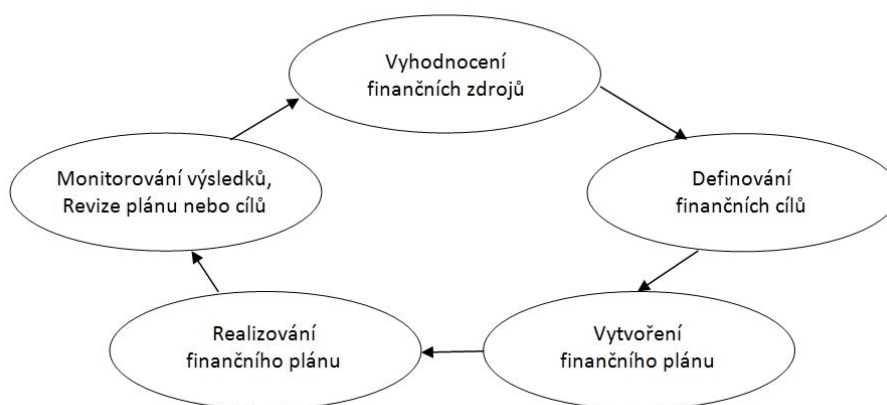
Dalším přínosem plánu je, že si lidé uvědomí, na co skutečně mají a na co už ne (Koh, 2011, s. 2). Když zjistí, že si na danou věc nenašetří, měli by s tím něco udělat. Buď snížit svoje požadavky a danou věc nechtít, nebo chtít levnější anebo začít více šetřit. Řešit vzniklou situaci úvěrem není dobrý nápad, protože tím se situace nezlepší. Splácení bude tvrdší než spoření. (Callaghan, Fribbance a Higginson, 2007)

Jak uvádí King a Carey (2013, s. 2), finanční plán je také způsob, jak si splnit dlouhodobé cíle a nashromáždit dostatečné bohatství pro budoucnost. Když se začne včas, je cíl reálný a pravidelně investovaná částka je malá. Jakmile se cíl odkládá, spořená částka dramaticky roste. Kdy je tedy vhodné začít plánovat své finance? Na tuhle otázku mají všichni autoři i finanční poradci jednoznačnou odpověď. Plánovat a řídit se finančním plánem je potřeba začít nejlépe ihned.

2.2 Struktura finančního plánu

Koh (2011, s. 3) uvádí pět standardních kroků finančního plánování (Obr. 7):

1. Vyhodnocení finančních zdrojů
2. Definice cílů
3. Vytvoření plánu
4. Realizace
5. Monitorování

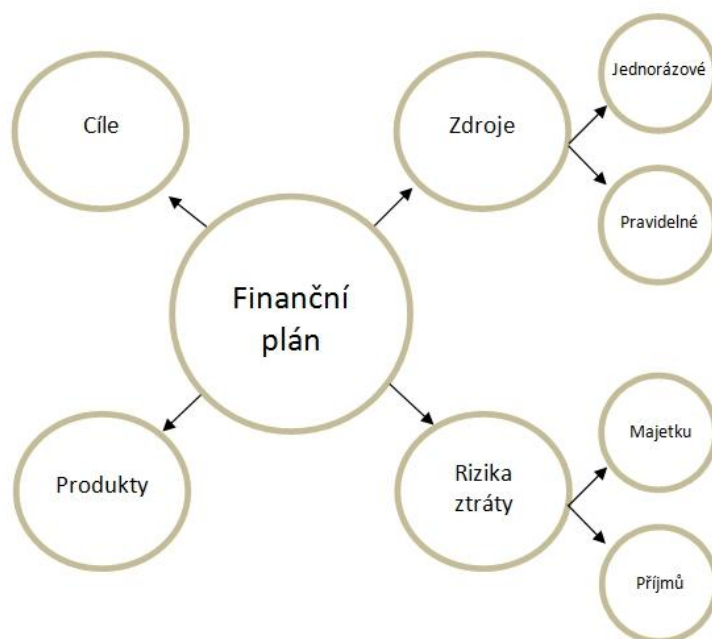

Obr. 7 Proces osobního finančního plánování (Koh, 2011).

Syrový (2016, s. 16) uvádí, že je důležité, aby každý cíl měl přiřazené jiné zdroje. Přiřazování cílů zdrojům přirovnává k dříve používanému „hrníčkovému“ nebo „obálkovému“ systému, kdy se do jednotlivých hrníčků nebo obálek dávali peníze např. na zimní boty, na vánoční dárky, na letní dovolenou, dětem na školu a podobně. V moderní době už se nepoužívají hrníčky, ale různé účty a finanční produkty. Hrníček na studia nahradilo stavební spoření na studia dětí, peníze na letní dovolenou budou na spořicí účet, peníze na důchod budou v akciovém fondu a podobně.

Autor proto doporučuje při sestavování plánu postupovat v následujícím pořadí:

1. **Cíle** - co si bude chtít rodina za peníze pořídit
2. **Zdroje** - kolik má peněz, které by chtěla na splnění cílů použít
3. **Rizika** - co hrozí za rizika a jak je pokrýt
4. **Přiřadit cílům zdroje** - kolik peněz dát na pojistky, kolik na studia a kolik na stáří

Obr. 8 Schéma finančního plánu (Syrový a Tyl, 2014).

Syrový a Tyl (2014) doporučují konkrétní produkty řešit až ve fázi, kdy jsou známé cíle a jsou k nim přiřazeny konkrétní zdroje (Obr. 8). Tedy v okamžiku, kdy je jasné, na co budou peníze potřeba, kdy budou potřeba a kolik se jich bude odkládat jednorázově nebo pravidelně. Dále je nutné ošetřit riziko ztráty majetku a příjmů. Plán totiž stojí a padá se zdroji. Při ztrátě majetku nebo příjmů se plán nepodaří plnit.

Jak uvádí Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 12) sestavení finančního plánu je vždy individuální záležitostí, jelikož každý člověk má různou výši peněz a majetku, jiné finanční vzdělání a různé finanční zkušenosti. Přičemž vzdělání a zkušenosti jsou jedny z nejdůležitějších prvků, které mohou ovlivnit úspěch osobního finančního plánu. Zkušenosti získané investováním umožní mimo jiné pochopit realitu vývoje kurzů cenných papírů na burze, vztahy mezi výnosy a investičním rizikem a dodávají kuráž a odvalu vyzkoušet další a nové finanční produkty.

2.3 Vyhodnocení finančních zdrojů

Jak uvádí Filip (2006, s. 278) východiskem finančního plánování je vyhodnocení současné finanční situace pomocí čtyř základních veličin:

1. Aktiva (majetek)
2. Pasiva (závazky)
3. Příjmy

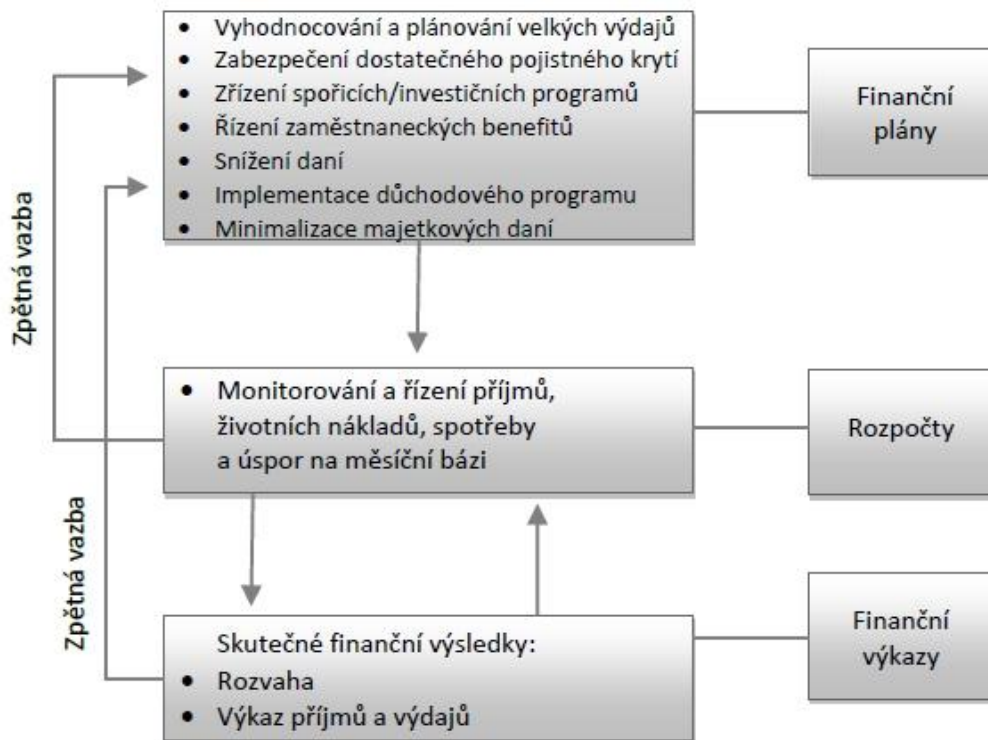
4. Výdaje.

Z těchto veličin lze sestavit dva základní dokumenty podobné firemním výkazům: **Výkaz příjmů a výdajů** (obdoba firemního výkazu Cash-Flow) a rodinnou **Rozvahu** (bilanci majetku a zdrojů jeho financování). Jak uvádí Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 42) osobní finanční výkazy jsou nástroje finančního plánování, které poskytují vyhodnocení aktuální finanční situace, pomáhají identifikovat potenciální finanční problémy a provádět správná finanční rozhodnutí.

Rozvaha popisuje finanční situaci v aktuálním časovém okamžiku. Tento nástroj plánování pomáhá sledovat průběh budování majetku a snižování dluhů (Kiyosaki a Lechter, 2005, s. 82). Naproti tomu Výkaz příjmů a výdajů měří finanční výkonnost v průběhu času. Sleduje příjmy a výdaje, které vznikly během daného období (obvykle za měsíc nebo rok). Tento nástroj je vhodné použít pro porovnání skutečných příjmů a výdajů s předpokládanými částkami uvedenými v rozpočtu (King a Carey, 2013, s. 3).

Rozpočet je zase jiný typ finančního reportu, který je zaměřený výhledově, do budoucna. Rozpočty umožňují sledovat a kontrolovat výdaje a nákupy tak, aby byly v souladu s finančními plány, protože jsou založeny na očekávaných příjmech a výdajích (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 42; King a Carey, 2013, s. 4).

Jak uvádí Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 43) finanční plány, finanční výkazy a rozpočty ve společné souhře pomáhají jednotlivcům a rodinám dosáhnout konkrétních finančních cílů a poskytují podklady pro správné řízení osobních financí (Obr. 9). Finanční plány udávají směr ročních rozpočtů, zatímco rozpočty přímo ovlivňují jak osobní rozvahu, tak i výkaz příjmů a výdajů. Pohybování se mezi plány, rozpočty a skutečnými výkazy, umožňuje porovnat skutečné finanční výsledky s plány. To rodině ukáže, jak dobře plní své finanční cíle a zda se přitom drží v rámci stanoveného rozpočtu.

Obr. 9 Vzájemná vazba mezi finančními plány, rozpočty a výkazy (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014).

2.3.1 Majetek domácností

Podle Málka, Oškrdalové a Valoucha (2010, s. 18) majetek rodiny zahrnuje všechny peněžní účty (běžné, termínované), všechna finanční aktiva (zejména cenné papíry včetně podílů v investičních fondech, pohledávky), vlastní nemovitosti (dům, pozemek, zahrada) a osobní majetek (automobil, šperky, pohledávky, vybavení domu apod.). Pro zjištění aktuální hodnoty celkových aktiv je vhodné použít aktuální tržní cenu majetku, tedy cenu, za kterou je možné danou věc někomu prodat. V některých případech, především u nemovitostí, může být ocenění složitější. V případě potřeby je vhodné pozvat realitního odborníka. Součtem všech uvedených položek získá rodina poměrně dobrou představu o celkové výši svých aktiv.

Kiyosaki a Lechter (2005, s. 74) zahrnují do majetku domácností pouze ta aktiva, která produkují pasivní příjem nebo příjem z portfolia. Jinými slovy přinášejí svým vlastníkům další peníze do kapsy.

2.3.2 Závazky domácností

Kiyosaki a Lechter (2005, s. 75) souhlasí s Filipem (2006, s. 280), že pasiva rodiny představují to, co dluží ostatním lidem nebo finančním institucím. Nejčastěji se jedná o hypotéku na dům, spotřební úvěr, leasing auta, čerpaný úvěr na debetní kartě, osobní půjčky. Do kategorie pasiv patří rovněž daně. Suma všech dluhů v okamžiku sestavování finančního plánu dá dohromady celková pasiva.

2.3.3 Čisté jmění

Málek, Oškrdalová a Valouch (2010, s. 18) uvádějí, že aktiva a pasiva jsou stavovým vyjádřením majetku a zdrojů, které se používají k jeho financování, k určitému okamžiku např. ke konci roku. Čisté jmění neboli opravdové bohatství, je rozdíl mezi celkovými aktivy a celkovými pasivy domácnosti (Koh, 2011, s. 3). Podle Filipa (2006, s. 279-281) se jedná o tu část majetku, která ukazuje stupeň finanční nezávislosti jednotlivce či rodiny, a proto je účelné tuto veličinu maximalizovat. Čisté jmění ukazuje, v jakém finančním „zdravotním“ stavu se aktuálně nachází osobní nebo rodinné finance. Jde o historický obraz toho, jaká aktiva (majetek) rodina nakoupila, případně zdědila. Současná pasiva (závazky) jsou vyjádřením toho, zda byla tato aktiva financována nějakou formou dluhu nebo úvěru. Výše čistého jmění poskytuje obrázek o tom, jak vysoké finanční zdroje může rodina použít k dosažení a úhradě svých cílů.

Jak uvádí Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 17) čisté jmění může mít podobu finančních nebo reálných aktiv. Na straně finančních aktiv ho mohou reprezentovat akcie, obligace, investiční fondy, investiční certifikáty. Reálná aktiva představují například nemovitosti, umělecké sbírky, šperky. Druhým zdrojem růstu čistého jmění jsou pasivní a portfoliové výnosy. King a Carey (2013, s. 325) doporučují kupovat výdělečná aktiva, ze kterých plynou výnosy, například cenné papíry, byt k pronájmu. Pokud je to možné, je nejlepší vyhnout se pořizování majetku formou závazků (úvěry, půjčky), ze kterých se musí platit vysoké úroky.

Pokud je čisté jmění záporné, znamená to, že rodina má větší či menší finanční problémy. Nabízejí se dvě jednoduchá obecná řešení této situace (Filip, 2006, s 281):

1. **Zvýšit aktiva.** Investovat vyšší část příjmů a zvýšit tak výdělečnou část aktiv i čisté jmění.

2. **Snížit závazky.** Postupně splatit část nebo všechny dluhy a velmi obezřetně nabírat nové úvěry

Kdo chce zbohatnout, měl by se snažit zvyšovat svá výdělečná aktiva a na druhé straně snižovat své závazky (Filip, 2006, s. 281).

2.3.4 Měsíční příjem

Měsíčním příjmem se podle Jandy (2011, s. 31) rozumí příjem podle výplatní pásky očištěný od daní a plateb sociálního a zdravotního pojištění. Kdo má životního partnera, může chtít finanční plán sestavit jako rodinný a bude potom počítat čistý příjem své rodiny. Připočítá tedy měsíční příjem po zdanění svého partnera. Jednorázové spolehlivé příjmy, které se objevují pravidelně např. čtvrtletně, je nejlepší přepočítat na jeden měsíc a přidat ke svému měsíčnímu příjmu. Příkladem jednorázových příjmů mohou být bonusy v zaměstnání, pravidelný příjem z pronájmu bytu, nemovitosti, tantiémy apod.

Kyiosaki (2005, s. 70-71) rozlišuje tři základní druhy příjmů. Pracovní příjem, pasivní příjem a příjem z portfolia. Zatímco pracovní příjem představuje peníze získané prací, pasivní příjem a příjem z portfolia lidé dostávají, i když fyzicky nevykonávají žádnou práci.

Odborníci (např. Smrčka, 2007, s. 95; Málek, Oškrdalová a Valouch, 2010, s. 12) nedoporučují zahrnovat do výpočtu čistého příjmu obecně dva druhy příjmů:

1. Příjmy, které nelze dopředu a s jistotou odhadnout, jejichž výše a čas jsou dopředu neznámé. Jedná se například o bonusy v zaměstnání nebo příjmy z prodeje cenných papírů.
2. Jednorázové prodeje majetku, které se již nebudou v budoucnosti opakovat. Příkladem může být prodej nemovitosti, pozemku, automobilu apod. Tyto příjmy jsou sice určitým přilepšením a zpeněžením části aktiv, ale s jejich opakováním v brzké budoucnosti nelze počítat.

Filip (2006, s. 282) doporučuje v rámci osobního a rodinného účetnictví sledovat jednotlivce nebo rodinu jako „provozní“ jednotku, která má v průběhu měsíce určité hotovostní toky (provozní Cashflow složené z příjmů ze zaměstnání nebo z podnikání či nájmu) a která hradí měsíčně výdaje. Prodeje majetku (cenných papírů, domu, auta) představují část investičních toků, takže se do výpočtu čistého roční-

ho nebo měsíčního příjmu nezahrnují. Stejně tak se do příjmů nebude započítávat např. hypotéka, která slouží k financování koupě vlastního domu. Z účetního pohledu jde totiž o období finančního Cashflow, které zahrnuje zdroje, které se musí v čase vrátit, tedy splatit.

2.3.5 Měsíční výdaje

Podle Málka, Oškrdalové a Valoucha (2010, s. 13) se rodinné výdaje dělí do dvou hlavních kategorií, které je nutné při tvorbě finančního plánu revidovat:

1. **Fixní výdaje.** Jedná se o výdaje, které lze jen velmi obtížně ovlivnit, snížit nebo zrušit. Typickým příkladem je například splátka hypotéky, leasingová platba za automobil, inkaso, placení pojistky majetku nebo životní pojistky. Lidé u těchto výdajů na základě účtů poměrně přesně vědí, kam a kolik měsíčně platí, ale většinou nemají svobodu kontrolovat a ovlivňovat jejich výši.
2. **Kontrolovatelné výdaje.** Představují kategorií výdajů, kterou lze nejen ovlivnit, ale také řídit. Patří mezi ně např. výdaje na zábavu, oblečení, cestování, jídlo apod. Tyto výdaje lze poměrně efektivně sledovat. Stačí si v průběhu dvou nebo tří měsíců vést záznamy o veškerých nákupech a útratách. Výdaje za sledované období je potom třeba přepočítat na měsíční průměr.

Hejny at al. (2013, s. 26-30) člení výdaje na výdaje do aktiv a výdaje do pasiv, které dále rozlišuje na zbytné a nezbytné. Za **výdaje do pasiv** autoři považují takové výdaje, které nemohou přinést další pravidelný příjmy do rodinného rozpočtu. Zbytné výdaje jsou takové výdaje, které nejsou nutné k běžnému fungování domácnosti, jedná se např. o osobní péči (kadeřnictví, solárium atp.), koníčky, sport, zábavu, kulturu, dárky, oslavy, dovolené a výlety. Nezbytné výdaje z krátkodobého hlediska jsou takové, které nelze v krátkém období, zpravidla do jednoho roku, snížit nebo vyloučit. Patří sem například i výdaje na závislosti (kouření a alkohol), do kterých nelze drasticky zasahovat, jelikož takové rozhodnutí musí vyplývat ze svobodného a pevného rozhodnutí samotného jedince. Nezbytnými výdaji z dlouhodobého hlediska, zpravidla více než jeden rok, jsou všechny výdaje. Představují totiž zachování dosavadního životního standardu. Nicméně i do nezbytných výdajů lze účinně zasahovat a optimalizovat je ve smyslu jejich snížení právě v dlouhodobém horizontu.

Výdaje do aktiv autoři dělí na dvě části a to na tvorbu úspor spořením a investicí, a dále na zbytné a nezbytné.

Po sečtení všech měsíčních výdajů na jedinou sumu, lze v následujícím kroku určit, kolik peněz má rodina měsíčně k dispozici k budoucímu financování a postupné realizaci cílů. (Filip, 2006, s. 283)

2.3.6 Čistý příjem a finanční bilance

Jak uvádí Janda (2011, s. 31) příjmy a výdaje rodiny představují toky financí v čase za určité standardní období. Při analýze rodinných financí se sleduje, podobně jako u firem, obvykle roční, čtvrtletní, případně měsíční perioda. Čistý měsíční příjem je rozdíl mezi měsíčními příjmy a výdaji domácnosti. Jedná se o soukromé peníze, se kterými může osoba či rodina zacházet podle libosti. Pokud je to jen trochu možné, měly by se pravidelně investovat. Čistý příjem chce mít každá rodina v čase co nejvyšší. Podle Filipa (2006, s. 279) se jedná o významný finanční zdroj, kterým může rodina postupně financovat svůj majetek bez toho, aby se nuceně zadlužovala a postupně, v čase, zvyšovat své čisté jmění. Čistý příjem ukazuje, jaké má rodina možnosti nebo schopnosti šetřit a investovat svoje peníze (Koh, 2011, s. 3). Tyto kumulované peníze v budoucnosti poslouží ke splnění rodinných finančních cílů.

Finanční bilance je jednoduchým nástrojem, který poskytuje řadu informací o aktuální finanční situaci rodiny. Kritickými signály finanční bilance jsou (Hejný at al., 2013, s. 30):

- Poměr nezbytných výdajů k celkovým příjmům činí více než 85 %.
- Splátky úvěrů a půjček tvoří více než 40 % celkových příjmů.
- Poměr zadlužení přesáhl hranici předlužení, tj. 50 %.
- Poměr výdajů do aktiv k celkovým příjmům je menší než 5 %.
- Volné cash flow, tedy čistý příjem, je menší než 10 % celkových příjmů.

Druhy finanční bilance (Hejný at al., 2013, s. 36):

- Kladná (přebytková) – ideální případ, je zapotřebí zejména řešit, jak efektivně naložit s volným cash flow, aby peněžní prostředky byly vhodně, dostatečně a bezpečně zhodnocovány. Základem je tvorba rezerv na krátkodobém, střednědobém a dlouhodobém horizontu.

- Nulová (vyvážená) – je třeba řešit otázku, jak zefektivnit toky peněz, aby byla bilance v přebytku s možností tvorby rezerv. Představuje zásahy do výdajů, které lze velmi dobře identifikovat v sestaveném rodinném rozpočtu.
- Záporná (schodková) – je třeba odhalit důvod deficitu. V řadě případů se jedná o neefektivitu na straně výdajů, kterou lze řešit vhodným zásahem do těch, které nejsou nezbytné povahy.

2.4 Definice cílů rodiny

Gitman, Joehnk a Billingsley (2014, s. 15) a Filip (2006, s. 288) se shodují, že finanční plánování je dynamický proces, který vychází z osobního statutu, potřeb a životních cílů každého jedince. Jiné osobní cíle, přání a sny mají mladí lidé, rodiny s dětmi, lidé ve středním věku, kteří vedou samostatnou domácnost a lidé v penzijním věku. Syrový a Tyl (2014, s. 21) uvádí, že je zbytečné malé nebo opakující se cíle řešit finančním plánem. Není potřeba složité plánovat, odkud se zaplatí letní dovolená. Stačí si tyto peníze nechat na běžném účtu. Pro potřeby plánu je nutné vědět, jaké velké (strategické) cíle jsou potřeba splnit v kratším nebo delším časovém horizontu (Koh, 2011, s. 5).

Mnozí autoři (např. King a Carey, 2013, s. 3; Syrový a Tyl, 2014) se shodují, že obvykle dávají lidé nejvyšší prioritu splnění těchto základních cílů:

- zajistit si slušnou životní úroveň v důchodovém věku (finanční nezávislost)
- zajistit si vlastní bydlení
- umožnit dětem kvalitní vzdělání
- mít v rezervě dostatečný peněžní objem pro vykrytí neočekávaných finančních pohrom

Všechny ostatní „spotřební“ cíle mívají spíše druhotný charakter.

Pro každý cíl je potřeba vědět (Obr. 10):

Obr. 10 Parametry pro definování cíle (Syrový a Tyl, 2014).

Jak postupovat při stanovování osobních cílů? Podle Filipa (2006, s. 291-294) je cíle nejprve nutné konkretizovat a vymezit v čase, poté jim dát priority a nakonec přiřadit finanční vyjádření.

1. Nejlepší je cíle konkrétně pojmenovat a písemně sepsat. Cíle by měly být měřitelné, dosažitelné a je třeba vymezit realistický časový horizont pro jejich splnění (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 3).
2. Finanční rozpočet rodiny má podle (Málka, Oškrdalové a Valoucha, 2010, s. 12) horní limit a proto většinou nelze splnit všechny cíle najednou, beze zbytku a dnes. Osobní nebo rodinné cíle spolu většinou kolidují. Proto je nutné je vzájemně seřadit podle důležitosti. Některé cíle se mohou ukázat jako nereálné nebo se nároky na jejich splnění budou muset omezit nebo snížit. Jednou z cest, jak cílům dát priority, je nejprve je rozdělit do kategorií krátkodobé (do 1 roku), střednědobé (2 až 5 let) a dlouhodobé (6 a více let). Poté jim přiřadit priority (vysoká, střední, nízká), stanovit cílové datum pro dosažení cíle a nakonec se pokusit odhadnout, kolik financí v budoucnosti si splnění cíle vyžádá (Koh, 2011, s. 5; Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 13).
3. Finanční vyjádření osobních cílů je podle Filipa (2006, s. 292) odhad, kolik bude realizace cíle v budoucnosti stát. Pokud je odhad prováděn podle dnešních cen, finanční cíl se musí přepočítat podle průměrného růstu cen porizovaného aktiva nebo průměrné inflace v budoucnosti. Syrový a Tyl (2014, s. 23) pro zjednodušení doporučuje počítat s tím, že se ceny nemění. Hodnota cílů je stále stejná, výplata i výdaje jsou stále stejné. Co se týče výnosů, je vhodné počítat s reálnými výnosy, tedy s výnosy nad inflací. Tímto postupem se podaří z celého plánu vynechat inflaci. Plán se bude inflaci přizpůsobovat automaticky, během pravidelné aktualizace. Při revizi za několik let se do plánu uvedou vyšší příjmy, vyšší výdaje a dražší cíle.

Jak uvádí Syrový a Tyl (2014, s. 24) finančně nejnáročnějším a největším cílem je finanční nezávislost. Lidé však jako největší respektive nejpálčivější cíl vidí ten, který je blízko. Typicky je to bydlení. To je cíl, na který se upnou, a ostatní nevidí. Proto se jim často stane, že nejbližší cíle zapomenou a odloží je. Protože finanční nezávislost je největší cíl, proto jsou pro finanční plán klíčové pravidelné investice.

2.5 Vytvoření rodinného finančního plánu

V okamžiku kdy má rodina přehled o své finanční situaci a má seřazené cíle podle jejich priorit, může začít vytvářet svůj rodinný finanční plán, který poskytuje návod, jak stanovené cíle finančně splnit (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 8).

Podle nejčastějších zkušeností finančních poradců začínají lidé obvykle plánovat splnění jednoho konkrétního, aktuálního cíle. Vytrhávání splnění jednoho cíle bez ohledu na další cíle je chyba. Všechny cíle by měly zapadnout do kontextu celkové finanční situace. (Callaghan, Fribbance a Higginson, 2007, s. 223)

Pokud jsou definovány finanční cíle, k odhadům jejich úspěšného splnění někdy v budoucnosti jsou potřeba určité ekonomické předpoklady. Jde o tři základní předpovědi: (Filip, 2006, s. 295)

1. Průměrné budoucí míry inflace.
2. Průměrného výnosu, kterého lze v budoucnosti dosáhnout z investic.
3. Detailů o nákladech a finanční náročnosti jednotlivých cílů.

Uvedené tři předpoklady jsou potřebné pro další konstrukci finančního plánu. Je také vhodné je pravidelně, nejlépe po roce, revidovat.

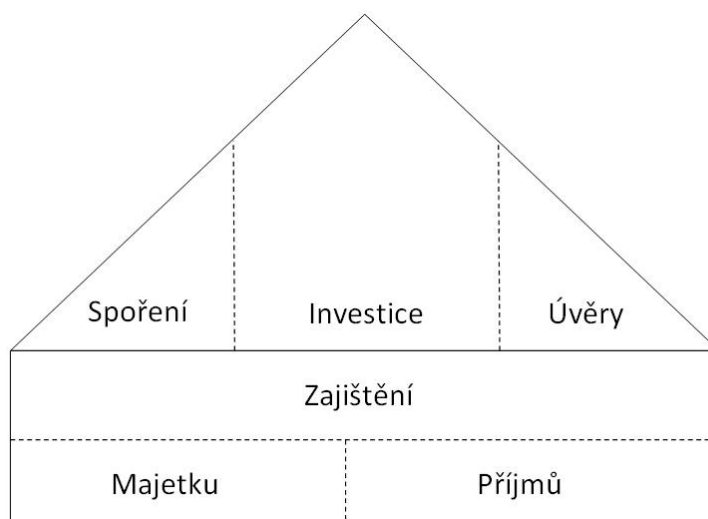
Podle Filipa (2006, s. 297) má finanční plán pět základních komponent, jejichž posloupnost by se neměla opomenout:

1. Ošetření osobních rizik.
2. Plánování nezávislého penzijního věku.
3. Plán vzdělání dětí.
4. Investiční plán.
5. Plán dědictví.

Obr. 11 Pět částí finančního plánu (Filip, 2006).

Plán se často zobrazuje jako pyramida (Obr. 10 a Obr. 11), kde základem je zajištění a teprve na solidním zajištění může stát celý finanční plán. Jakmile má rodina zajištěné příjmy a majetek, pak může přemýšlet o investicích, úvěrech a spoření.

Obr. 12 Schéma finančního plánu (Srový a Tyl, 2014).

2.5.1 Zajištění rizik

Podle Srového (2016, s. 13) se nemá smysl pouštět do investic, debatovat o výnosech plus mínus nějaké to procento a přitom riskovat mnohamilionové škody na vlastním domě. V plánu musí být zajištěna hlavní rizika.

Plán zajišťuje (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 17):

- likvidní rezervu pro nenadálé výdaje nebo krátkodobý výpadek příjmů,
- zajištění majetku,
- zajištění příjmů.

Pojištění

Pojištění se využívá pouze u těch rizik, která jsou příliš velká a která není možné zajistit vlastním majetkem. (Janda, 2011, s. 117)

Hlavní rizika zpravidla jsou (Smrčka, 2010, s. 332):

- úmrtí členů rodiny, na jejichž příjmech je rodina závislá,
- invalidita členů rodiny (i dětí).

Pojištění, která jsou drahá a mnohdy zbytečná, pokud je k dispozici likvidní rezerva (Srový a Tyl, 2014, s. 53):

- pojištění pracovní neschopnosti,
- pojištění pobytu v nemocnici,
- pojištění drobných úrazů,
- pojištění každé malé škody.

Podle Jandy (2011, s. 117) je při zajišťování příjmů je vhodné volit takové pojistné částky, které rodině zajistí dostatek finančních prostředků na pokrytí splátek úvěrů a které pokryjí běžné měsíční výdaje. Potřeba zajišťování s věkem klesá. Proto se doporučuje volit klesající pojistné částky.

Cena přitom není klíčovým parametrem. Daleko vhodnějším postupem je upřesnění výše rizik, která je třeba pojistit, a teprve potom hledání kompromisu v podobě přijatelné ceny. (Hejný at al., 2013, s. 127)

Jak uvádí Tyl (2013, s. 216) nikdy by rodina neměla využívat pojištění jako investici. Nestojí za to ani možnost daňových odpočtů. Investování přes pojistky je totiž drahé. Důvodem jsou poplatky za zprostředkování, vstupní poplatky do fondů investičního pojištění, poplatky za vedení účtu a zdvojené správcovské poplatky za investice. Pojistky je vhodné využívat pouze na krytí rizik.

Rizika však nemusí být nutně ošetřena pouze pojištěním. Pojištění je jen jedna z forem zajištění. Zajištění lze řešit také tvorbou krátkodobých, střednědobých a dlouhodobých rezerv.

Krátkodobá rezerva

Krátkodobá rezerva je nejdůležitější rezervou protože pokrývá náhlé snížení příjmu, případně jeho úplný výpadek, nebo vznik mimořádných výdajů na horizontu do jednoho roku. Krátkodobá rezerva by měla odpovídat výši minimálně šestiměsíčních nezbytných výdajů domácnosti, optimálně ročnímu příjmu (Hejný at al., 2013, s. 36).

Střednědobá rezerva

Střednědobá rezerva pokrývá výdaje na horizontu od jednoho do pěti let. Jedná se spíše o výdaje plánované. Neočekávané čerpání rezervy může nastat například v období léčby nemoci či vážného úrazu, které trvá déle než jeden rok s dobrou prognózou vyléčení a budoucím návratem k původním příjmům.

Dlouhodobá rezerva

Jedná se o úspory v horizontu více než pěti let. Tato rezerva je největší a nejnáročnější na vytvoření. Lze využít na tvorbu prostředků na stáří, na úspory dětem na studia či na start do života, na finance na předčasné splacení hypotéky. Může sloužit také k pokrytí dlouhodobého výpadku pracovního příjmu vlivem invalidity na základě onemocnění či velmi vážného úrazu atd.

2.5.2 Spoření

Má-li rodina nebo jednotlivec před sebou jakkoli velký výdaj, který se nedá zaplatit z jedné výplaty, musí si odkládat peníze stranou. Filip (2006, s. 125) uvádí tři strategie jak zacházet s odkládanými penězi. Jednou z mnohostí je držet peníze tzv. „pod polštářem“ ve formě hotovosti nebo je nechat ležet na běžném účtu. Tuto variantu zmiňuje také Syrový (2016, s. 18), který tvrdí, že kdyby si rodina založila hrníčky a každý měsíc by do hrníčku dávala stejnou částku, bude mít po nějaké době naspořeno na to, co potřebuje. Pokud by tato částka nestačila, musela by rodina dávat více. Tato cesta je sice schůdná, ale drahá. Reálná hodnota majetku bude postupně klesat, jelikož proti ní působí inflace. Další možností je spoření v bance.

Podle Filipa (2006, s. 124) spoření na spořicíh nebo termínovaných účtech nabízí dopředu známý, ale většinou velmi nízký nebo téměř nulový úrokový výnos. Úroky, které střadatelům banka připisuje, jsou odvozené od úrokové sazby platné na peněžním trhu. Výhodou spoření je, že je spojeno s nízkým rizikem. Spořicí účet v bance může být z krátkodobého pohledu z hlediska likvidity dobrým finančním produktem. Pokud bude rodina za rok nebo za dva kupovat auto, může své peníze nechat ležet na

bankovním účtu. Hodnota peněz se výrazněji nezmění. Když však rodina nechá ležet v bance vyšší částky delší dobu, omezuje schopnost svých peněz vydělávat vyšší výnosy.

Jak se tedy nejlépe starat o úspory? Řada autorů se shoduje (např. Syrový, 2016 a Filip, 2006), že odpověď je jednoduchá. Stačí pravidelně investovat. Teprve třetí strategie pohne reálnou hodnotou majetku směrem nahoru.

2.5.3 Investice

Investice jsou podle Syrového (2016, s. 18) peníze na budoucnost. Investice jsou o tom, že si lidé dnes odloží peníze, aby si za ně v budoucnu mohli koupit, co chtějí. Investuje se proto, aby se peníze ochránily před znehodnocením, aby se rozmnožily a aby bylo dosaženo zisku. Právě díky zisku se investoři budou ke svým střednědobým a dlouhodobým cílům přibližovat rychleji.

Janda (2011, s. 91) uvádí, že investování je akumulace určitého druhu aktiv s výhledem na získání určitého výnosu v budoucnosti. Nejčastěji formou růstu tržní hodnoty těchto aktiv v čase nebo vyplácenými příjmy z vlastnictví této investice. Na finančních trzích je možné například nakoupit cenné papíry, akcie společností, akcie fondů nebo obligace (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 17). Investovat lze také do nemovitostí, poštovních známek, uměleckých obrazů apod. Cenou za zvyšování hodnoty investice je investiční riziko. Hodnota majetku kolísá nahoru i dolů. Investování nabízí vyšší očekávaný výnos, který je ovlivňován kapitálovým trhem a skutečností, jak se vyvíjí např. akciová burza nebo trh dluhopisů.

2.5.4 Úvěry

Také úvěry mohou pomoci splnit osobní a rodinné cíle. Pokud rodina nemá dostatek vlastních prostředků, může si půjčit cizí peníze a dosáhnout tak splnění cíle.

Syrový a Tyl (2014, s. 193) dělí úvěry na dobré dluhy a špatné dluhy. Dobré dluhy pomáhají bohatnout, špatné dluhy chudnout. Špatné dluhy jsou typicky dluhy na spotřební majetek nebo na dovolenou, případně na Vánoce. Tyto dluhy řeší problémy pouze krátkodobě. Dlouhodobě se však splácí. Dobré dluhy jsou takové, které poskytují levné cizí peníze, aby se vlastní peníze mohly využít lépe. Příkladem může být, když si rodina vezme hypoteční úvěr a k tomu vlastní peníze investuje. Hypotéka může lidem pomoci také od placení drahého nájmu.

Aby bylo možné porovnat úvěr s ostatními produkty v portfoliu, je nutné znát cenu úvěru. Jakmile je známá cena úvěru, lze snáze debatovat o tom, zda je úvěr levný, nebo drahý. Podle Jandy (2011, s. 128) mají finanční instituce povinnost u úvěrů uvádět jejich náklady, které se promítají do tzv. roční procentní sazby nákladů (RPSN). Tato RPSN se vyjadřuje v procentech ročně a říká, jak drahý úvěr je. V RPSN jsou zahrnuty jak úroky, tak poplatky. Je jedno, zda je úvěr bez poplatku a s vysokým úrokem nebo úvěr s nízkým úrokem a drahým poplatkem. Tohle všechno se promítne do sazby RPSN.

2.6 Realizace finančního plánu

Podle Filipa (2006, s. 317) by měla být implementace dobrého finančního plánu poměrně jednoduchou záležitostí. Rodina je nyní ve fázi, kdy již má vše rozmyšleno, před sebou má z počítače vytištěný dokument a jednoduše podniká akce, které finanční plán v praxi popisuje. Většinou je potřeba vypravit se do banky nebo za některým finančním zprostředkovatelem a uzavřít smlouvy na konkrétní finanční produkty. Součástí finančního plánu by měl být také tip na jméno produktů nebo služeb několika finančních institucí. Výsledkem sestavení finančního plánu je také řada finančních a investičních doporučení, která mohou mít za cíl zlepšit finanční chování rodiny, využívání dostupných příležitostí, např. státních podpor a daňových úlev, či způsob ošetření osobních rizik.

Jak uvádí Syrový a Tyl (2014, s. 30) pokud je finanční plán na papíře, k ničemu nebude. Je potřeba se podle něj chovat.

2.7 Kontrola finančního plánu

Jakmile bude finanční plán hotový, rodina bude přesně vědět, zda musí ve svých financích s ohledem na splnění svých cílů v budoucnosti podniknout nějaké změny. Může se ukázat, že splnění cílů v budoucnosti bude relativně snadné. Stejně tak je možné dojít k opačnému závěru, že rodina na své cíle nebude mít dostatek peněz. V tom případě musí své cíle i strategii přehodnotit. Filip (2006, s. 295) uvádí některé z kroků, které mohou zvýšit finanční solventnost rodiny v budoucnosti:

1. **Zvýšit čistý příjem.** Zvýšit částku, kterou může rodina měsíčně investovat. Nejčastěji tak, že sníží své měsíční výdaje nebo zvýší své příjmy. Další mož-

ností je více pracovat, případně si vzít druhé zaměstnání. Spolehlivou cestou také bývá zvýšit svoji kvalifikaci studiem a tím i svoji cenu na trhu práce.

2. **Posunout cíl.** Například pořídit nový dům za deset let místo pěti, nebo ještě nějakou dobu jezdit starým automobilem.
3. **Omezit cíl.** Jinými slovy snížit finanční náročnost cíle. Místo velkého bytu koupit menší, studia dětí částečně financovat studentským úvěrem, který později bude splácet sám potomek, apod.
4. **Navýšit své očekávané výnosy.** Zvýšit očekávanou míru zhodnocení svého finančního majetku, např. zvýšením podílu rizikovějších aktiv v investičním portfoliu. Tento krok se doporučuje pouze u cílů s delším investičním horizontem, kvůli mírnému zvýšení rizika ve finančním portfoliu.

Jakmile rodina jednou uvede svůj finanční plán do života, měla by jej v pravidelných intervalech, např. jednou ročně aktualizovat a vyhodnotit tak svoji aktuální finanční situaci. Každoroční srovnání finančního plánu se skutečností by mělo napovědět, jak se vyvíjí hodnota majetku a závazků a zda příjmy i výdaje plynou podle původních očekávání. Roční vyhodnocování finančního plánu pomůže zjistit, zda je rodina na správné cestě ke splnění svých cílů. Pravidelné revidování osobních financí by mělo probíhat postupnými kroky. Nejdříve je třeba zkontrolovat finanční plán, potom v jedné z jeho částí revidovat investiční plán a nakonec v rámci investičního plánu revidovat případně znovu alokovat investiční portfolio. Revidovat a přehodnotit osobní nebo rodinný finanční plán je třeba také v okamžiku velkých životních změn. Finanční odborníci za takové změny obvykle považují změnu zaměstnání, sňatek nebo rozvod, narození dítěte, úmrtí v rodině a další. (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014, s. 578-585)

Podle Syrového (2014, s. 16) aktualizace již hotové plánu vypadá úplně stejně jako jeho sestavování. Opět je potřeba projít to samé kolečko: ověřit, zda se něco změnilo v oblasti cílů, udělat inventuru ve zdrojích, zkontrolovat, zda je dostatečné zajištění, zkontrolovat produkty, zda vedou k cílům.

3 ZÁVĚR K TEORETICKÉ ČÁSTI

Na základě poznatků uvedených v teoretické části diplomové práce je možné stručně shrnout podstatu rodinných financí a finančního plánování.

Osobní finance lze definovat jako aplikaci principů finanční ekonomie na individuální a rodinná finanční rozhodnutí. K tomu, aby lidé činili správná rozhodnutí ve finanční oblasti, aktivně vystupovali na trhu finančních produktů a finančně zabezpečili sebe a svou rodinu potřebují určitý soubor znalostí, dovedností a hodnotových postojů, souhrnně označovaných jako finanční gramotnost. Finanční gramotnost je však po celém světě na nízké úrovni. Lidé neumí se svými penězi příliš dobře hospodařit a necítí se být zodpovědní za svou finanční budoucnost. Proto je zdůrazňována potřeba věnovat se zvyšování finanční gramotnosti u co nejširší veřejnosti.

Osobní a rodinné finance ovlivňuje velké množství faktorů, z nichž nejvýznamnější jsou věk, rodinný stav jedince a ekonomické faktory - úrokové sazby, inflace, hrubý domácí produkt. Negativní vliv na rodinné finance má velké množství různých rizik. Největší hrozbu pro osobní a rodinné bohatství představují klasická ekonomická rizika, politická rizika, kriminální rizika a morální hazard. Další skupinu rizik tvoří pojistitelná rizika, jejichž negativní dopad na rodinné finance lze vhodným zajištěním snížit nebo eliminovat.

Pokud se rodina rozhodne investovat své bohatství na finančním trhu, musí u každé zvažované investiční příležitosti rozhodnout, jakou kombinaci výnosu, rizika a likvidity zvolí. Nástroje peněžního trhu se obvykle vyznačují menším rizikem, nižším výnosem a vysokou likviditou. Naproti tomu nástroje kapitálového trhu jsou často rizikovější, méně likvidní a poskytují vyšší výnosy.

Nezbytným podkladem pro aktivní řízení rodinného rozpočtu je finanční plán. Proces finančního plánování lze rozdělit do pěti základních kroků. Nejprve je potřeba vyhodnotit finanční zdroje a definovat cíle, poté následuje samotné vytvoření plánu, jeho realizace a poslední fází je následná revize plánu.

Vyhodnotit rodinné finanční zdroje lze pomocí čtyř veličin, kterými jsou majetek, závazky, příjmy a výdaje. Rozdíl mezi majetkem a závazky tvoří čisté jmění, které ukazuje stupeň finanční nezávislosti rodiny, a proto je účelné tuto veličinu maximalizovat. Rozdíl mezi příjmy a výdaji tvoří čistý měsíční příjem. Jedná se o významný

finanční zdroj, kterým může rodina postupně financovat svůj majetek a zvyšovat v čase své čisté jmění.

Pro správné definování cílů je vhodné cíle nejprve konkretizovat a vymezit v čase, poté je seřadit podle důležitosti a nakonec jim přiřadit finanční vyjádření. Malé nebo opakující se cíle je zbytečné řešit finančním plánem. Pro potřeby plánu je nutné vědět, jaké strategické cíle jsou potřeba splnit v kratším nebo delším časovém horizontu. Největším a finančně nejnáročnějším cílem je finanční nezávislost. Pro dosažení finanční nezávislosti, jsou ve finančním plánu klíčové pravidelné investice.

Vytvoření rodinného finančního plánu poskytuje návod, jak stanovené cíle finančně splnit. Finanční plán si lze představit jako pyramidu, kde základem je zajištění rizik. Jakmile má rodina zajištěné příjmy a majetek, může začít plánovat spoření, investice či využití úvěru, pro dosažení svých cílů.

Realizace finančního plánu je neméně důležitou součástí procesu finančního plánování. Pokud je finanční plán na papíře, k ničemu nebude. Je potřeba se podle něj chovat.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 ANALÝZA MAKROEKONOMICKÝCH FAKTORŮ

Kapitola zpracovává analýzu hlavních makroekonomických faktorů, které mají vliv na finanční plánování rodinných financí. Analýza je provedena pomocí ekonomických ukazatelů, které odrážejí dosavadní vývoj, aktuální stav a prognózu vývoje hospodářské politiky České republiky.

4.1 HDP

4.1.1 Vývoj HDP České republiky v letech 1995-2016

Pro analýzu vývoje hrubého domácího produktu bylo zvoleno časové období 1995 – 2016. Vývoj HDP zachycuje obrázek 13, který vychází z údajů v tabulce 2.

Na přelomu roku 1996 a 1997 došlo k mírné recesi, která skončila až v polovině roku 1999. Na oživení ekonomiky v letech 2000 – 2001 se největší měrou podílel vývoz do Evropské unie, především do Německa. Nízká inflace v roce 2003 vedla ke zvýšení spotřeby domácností, která byla hlavní příčinou pokračujícího růstu hrubého domácího produktu. Díky vstupu České republiky do Evropské unie došlo v roce 2004 k otevření nových trhů a tedy k dalšímu oživení ekonomiky. Pozitivní vliv na vývoj ekonomiky měla také cena ropy a kovů (Menčlová, 2014). V letech 2005 a 2006 pokračoval růst HDP v nízkoinflačním prostředí.

V roce 2007 nastalo první zpomalení růstu HDP, které pokračovalo i v následujícím roce. Výrazné zvýšení cen zboží a služeb v roce 2008 zapříčinilo pokles spotřeby domácností. Tento výkyv byl způsoben především změnou nepřímých daní (Menčlová, 2014). V roce 2009 došlo poprvé od roku 1998 k propadu české ekonomiky. V roce 2010 ekonomika mírně ožila, na jejím oživení se podílelo především zvýšení čistého exportu a tvorba zásob. V roce 2011 se stejně jako v celé Evropské unii růst ekonomiky zpomalil. Rok 2012 přinesl další propad ekonomiky způsobený především poklesem výdajů domácností na konečnou spotřebu. Spotřeba domácností byla v největší míře ovlivněna nárůstem cenové hladiny. V 1. čtvrtletí roku 2013 si ekonomika sáhla na dno. Roční propad hrubého domácího produktu byl částečně kompenzován příznivějším vývojem v závěru roku.

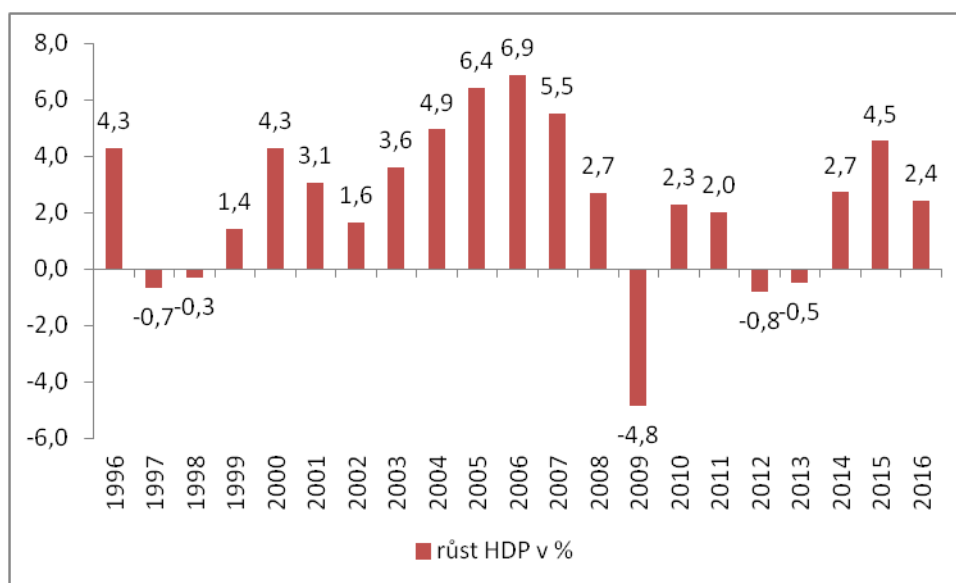
V roce 2014 obnovila česká ekonomika růst, jehož hlavním impulzem se stala domácí poptávka. U domácích ekonomických subjektů se zvýšila důvěra a ochota utrácet

za spotřební zboží a investiční statky. Hospodářský růst v roce 2015 navázal na zdravé základy předchozího roku a dosáhl tak nejlepšího výsledku za posledních osm let. Rozhodující roli sehrál převládající optimismus, který byl patrný napříč celým hospodářstvím (MPO, 2016). V roce 2016 vzrostl hrubý domácí produkt o 2,4 %. V porovnání s rokem 2015 se meziroční tempo ekonomického růstu zpomalilo. Hospodářský růst byl podpořen především rostoucími výdaji domácností na konečnou spotřebu.

Tab. 2 Vývoj HDP v letech 1995-2016, s. c. 2010, sezónně očištěno.

		1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
HDP	mld. Kč 2010	2648	2761	2742	2734	2773	2892	2980	3030	3139	3294	3506
	růst v %	-	4,3	-0,7	-0,3	1,4	4,3	3,1	1,6	3,6	4,9	6,4
		2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
HDP	mld. Kč 2010	3747	3954	4062	3865	3954	4033	4001	3981	4089	4275	4378
	růst v %	6,9	5,5	2,7	-4,8	2,3	2,0	-0,8	-0,5	2,7	4,5	2,4

Zdroj: ČSÚ, 2017a, propočty vlastní

Obr. 13 Meziroční vývoj HDP v %, stálé ceny, sezónně očištěno (ČSÚ, 2017a, graf vlastní).

4.1.2 Prognóza vývoje HDP v letech 2017-2020

Podle odhadů Ministerstva financí ČR (Tab. 3) lze očekávat, že reálný HDP v roce 2017 vzroste o 2,6 % a v roce 2018 o 2,4 %. V roce 2017 by měl být ekonomický růst tažen zejména domácí poptávkou v čele s výdaji na konečnou spotřebu domácností a obnovenou investiční aktivitou firem a vlády. Spotřeba domácností bude pod-

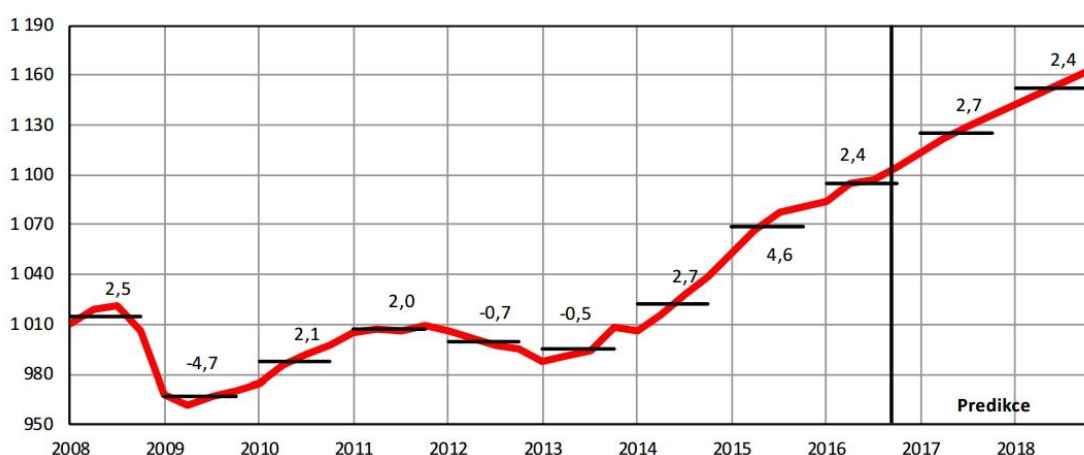
pořena růstem reálného disponibilního důchodu a klesající mírou úspor. V tomto roce by se ve vývoji spotřeby domácností měla pozitivně promítnout i dynamika spotřebitelských úvěrů a optimistická očekávání spotřebitelů. Postupný náběh čerpání fondů EU z programového období 2014-2020 podpoří nejen vládní, ale i soukromé investice. (MF ČR, 2017)

Tab. 3 Prognóza vývoje HDP v letech 2017-2020.

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
							Odhad	Predikce	Predikce	Výchled	Výchled
HDP	mld. Kč 2010	4033	4001	3981	4089	4275	4382	4494	4603	4716	4826
	růst v %	2,0	-0,8	-0,5	2,7	4,5	2,5	2,6	2,4	2,4	2,3

Zdroj: MF ČR, 2017

Vývoj HDP v letech 2008-2016 a následná predikce pro rok 2017 a 2018 jsou pro lepší přehlednost graficky znázorněny na Obr. 14. Černé čáry a popisky zachycují průměrnou úroveň a míru růstu HDP v daném roce.

Obr. 14 Prognóza HDP 2017-2018 v mld. Kč s. c. 2010, sezónně očištěno (MF ČR, 2017).

4.2 Inflace

4.2.1 Vývoj inflace v letech 1995-2016

Pro analýzu vývoje inflace byla zvolena data průměrné roční míry inflace od roku 1995 do roku 2016. Podle metodiky ČSÚ, odkud byla data převzata, uvedená míra inflace vyjadřuje procentní změnu průměrné cenové hladiny za 12 posledních měsíců proti průměru 12 předchozích měsíců. Tyto průměry jsou počítány z indexů spotřebi-

telských cen s indexním základem rok 2005 = 100. Vývoj inflace je graficky znázorněn na obrázku 15.

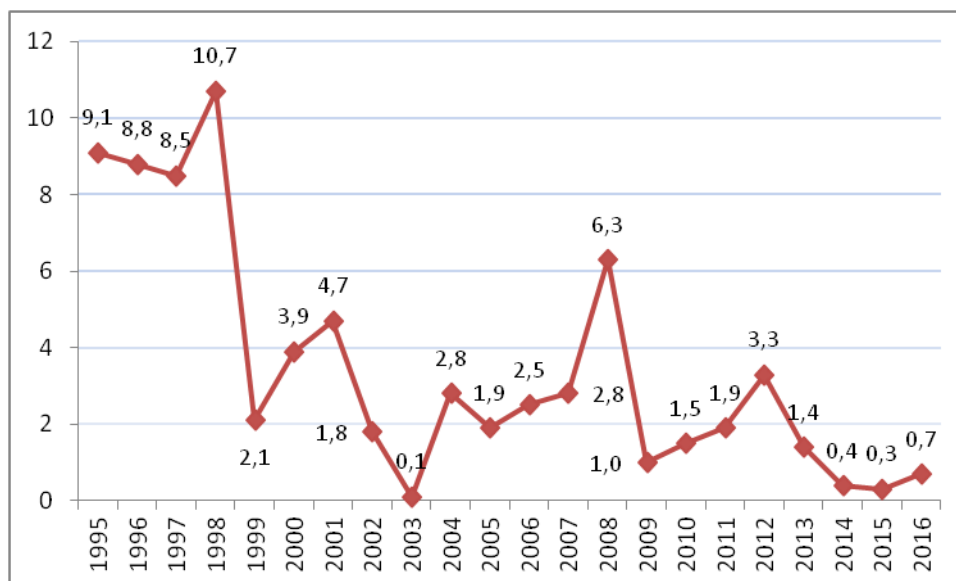
Vlivem oslabeného kurzu koruny inflace ve druhém pololetí 1997 vzrostla nad 10 %. Přechod ČNB k režimu cílování inflace v roce 2008 se velmi brzo pozitivně projevil. V průběhu roku 1998 inflace poklesla na jednocifernou úroveň a na začátku roku 1999 činila necelá 3 %.

Cílování inflace prošlo největší zkouškou v roce 2008 a v následujících letech, kdy bylo zapotřebí reagovat na světovou finanční a hospodářskou krizi a následnou evropskou dluhovou krizi. Proti krizovému roku 2009 se průměrná míra inflace v roce 2010 o 0,5 p. b. zvýšila. V roce 2011 spotřebitelské ceny stouply o 1,9 % a v roce 2012 růst cen pokračoval. Spotřebitelská inflace stoupla o 3,3 % vlivem růstu cen potravin a nákladů na bydlení. Takto vysoká inflace (nejvyšší za poslední čtyři roky) vedla ke znehodnocení vkladů domácností ve výši 38,1 mld. korun (ČSÚ, 2017b).

V roce 2013 se situace obrátila. Míra inflace byla rovna 1,4 %, nejnižší hodnotě od roku 2009 (1 %). Nebýt navýšení obou sazeb DPH v lednu 2013 o 1 procentní bod, byl by meziroční růst cen ve 4. čtvrtletí 2013 dokonce téměř nulový. Zpomalování cenové dynamiky v ČR nebylo ojedinělé, v roce 2013 k němu docházelo napříč celou Evropou, některé ze zemí Evropské unie již dokonce čelily i deflaci (ČSÚ, 2017b).

Průměrná míra inflace za rok 2014 klesla na 0,4 % a za rok 2015 na pouhé 0,3 %. Růst spotřebitelských cen tak byl výrazně pod cílem České národní banky, která jej stanovuje na úrovni 2 %. Ceny navíc rostly nejpomaleji od roku 2003 (0,1 %). Slabý růst cen byl ovlivněn prostřednictvím cen dovozu zboží a také dobrou úrodou zemědělských plodin. V roce 2015 měl hlavní vliv propad ceny ropy na světovém komoditním trhu (ČSÚ, 2017b).

Až v roce 2016 došlo opět k růstu míry inflace. Přitom první tři čtvrtletí roku se z hlediska vývoje spotřebitelských cen příliš nelišila od předchozích dvou let. Zlom nastal v listopadu, kdy se meziroční nárůst cen přiblížil k inflačnímu cíli. V prosinci se růst spotřebitelských cen dotkl 2 %. Přispěl k tomu obnovený růst cen ropy po hlubokém propadu na přelomu let 2015 a 2016 a růst cen potravin a nealkoholických nápojů. Také růst cen bytů se během roku zrychloval a to v reakci na převis poptávky na trhu.

Obr. 15 Průměrná roční míra inflace v % v letech 1995-2016 (ČSÚ, 2016, graf vlastní).

4.2.2 Prognóza vývoje inflace v letech 2017-2020

Aktuální míra inflace, za únor 2017, vyjádřená přírůstkem průměrného ročního indexu spotřebitelských cen činí 1,0 %. Míra inflace vyjádřená přírůstkem indexu spotřebitelských cen ke stejnému měsíci předchozího roku činí 2,5 % (únor 2017). (ČSÚ, 2017c)

Zrychlení růstu spotřebitelských cen v posledních dvou měsících roku 2016 vedlo Ministerstvo financí České republiky ke zvýšení predikce průměrné míry inflace v roce 2017 na 2,0 % (Tab. 4). V roce 2018 je očekávaná míra inflace ve výši 1,6 % a v dalších dvou letech by se mohla pohybovat okolo 1,8 %.

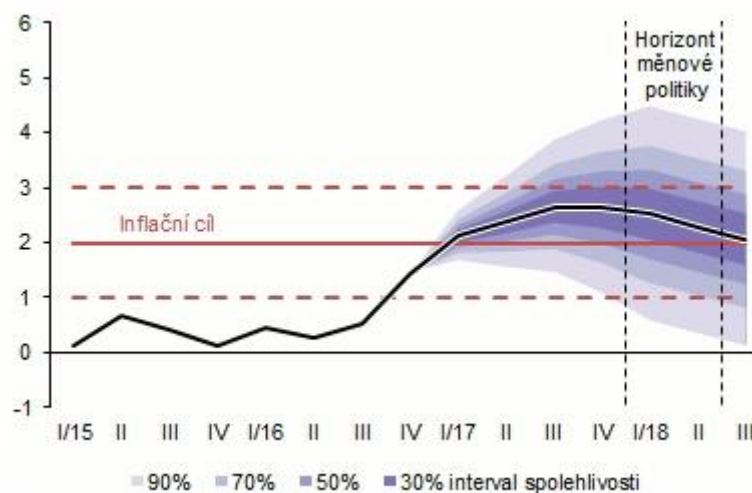
Tab. 4 Prognóza průměrné míry inflace v letech 2016-2020.

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
							Odhad	Predikce	Predikce	Výchled	Výchled
Spotřebitelské ceny											
Průměr roku	průměr 2005=100	117,1	121,0	122,7	123,2	123,6	124,4	126,9	128,9	131,2	133,3
Prům. míra inflace	růst v %	1,9	3,3	1,4	0,4	0,3	0,7	2,0	1,6	1,8	1,8

Zdroj: MF ČR, 2017

Pro rozhodování ČNB o současném nastavení úrokových sazeb je nejvíce relevantní prognóza inflace v tzv. horizontu měnové politiky, vzdáleném zhruba 12-18 měsíců v budoucnosti.

Graf (Obr. 16) zachycuje nejistotu budoucího vývoje inflace spotřebitelských cen. Nejtmavší pásmo kolem středu prognózy odpovídá vývoji, který nastane s 30% pravděpodobností. Rozšiřující se pásma zobrazují postupně vývoj s pravděpodobností 50 %, 70 % a 90 %.

Obr. 16 Prognóza inflace (ČNB, 2017b).

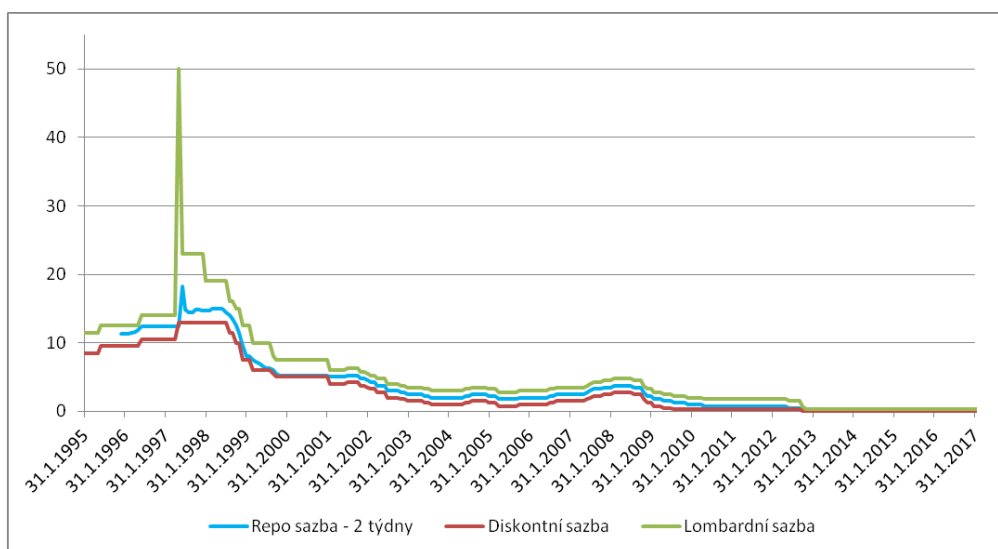
4.3 Úrokové sazby

4.3.1 Vývoj úrokových sazeb v letech 1995 – 2016

Vývoj základních úrokových sazeb vyhlášených Českou národní bankou od roku 1995 je zobrazen na obrázku 17. Dvoutýdenní repo sazba byla poprvé stanovena 8. 12. 1995 ve výši 11,30 %. V průběhu roku 1996 se sazba čtyřikrát mírně zvýšila až na 12,40 %.

Významný zlom nastal v květnu roku 1997, kdy ČNB opustila režim fixního kurzu a přistoupila k režimu cílování inflace. Hned v květnu došlo ke skokovému zvýšení lombardní sazby ze 14 % na 50 %. O několik dní později následoval růst diskontní sazby z 10,5 % na 13 %. Začátkem června byla vyhlášena nová repo sazba ve výši 39 %. V tomto roce byla repo sazba nejvíce nestabilní za celou svou historii. Sazba se měnila i devětkrát během jednoho měsíce (červenec 1997) a celkově šestadvacetkrát v průběhu pouhých šesti měsíců. Sazba tak během jednoho roku zaznamenala obrovské výkyvy v rozmezí 12,40 % – 39 % a na konci roku činila 14,75 %. Lombardní sazba byla koncem června snížena z 50 % na 23 %.

Změny pokračovali také v letech 1998 a 1999. V průběhu těchto let se sazby mnohokrát snižovaly, až se ke konci roku 1999 ustálily na hodnotách 5,25 % (repo sazba) 5 % (diskontní sazba) a 7,5 % (lombardní sazba). Rok 2000 byl prvním rokem beze změn. V letech 2001 – 2003 pokračovalo postupné snižování všech tří sazeb. Repo sazba se snížila na 2 %, diskontní sazba na 1 % a lombardní sazba dosahovala 3 %. Od roku 2006 se sazby postupně mírně zvyšovaly. Nejvyšších hodnot dosáhly v únoru 2008 (3,75 % repo sazba, 2,75 % diskontní sazba, 4,75 % lombardní sazba), poté ČNB reagovala na pokles ekonomické aktivity a hrozící krizi razantním snižováním úrokových sazeb až do roku 2012, od kterého platí aktuální sazby. Úrokové sazby se tak postupně dostaly až na technicky nulovou úroveň.

Obr. 17 Základní úrokové sazby ČNB, měsíční průměry v % v letech 1995 – 2016 (ČSÚ, 2017d, graf vlastní)

4.3.2 Prognóza úrokových sazeb v letech 2017 - 2018

Měnovou politiku ČNB lze dlouhodobě charakterizovat jako uvolněnou. Dvoutýdenní repo sazba je od listopadu 2012 nastavena na 0,05 % (Tab. 4).

Zvýšit inflaci a podpořit ekonomické oživení v eurozóně se snaží i ECB. Od března 2016 drží hlavní refinanční sazbu na úrovni 0,0 % a depozitní sazbu na -0,40%. ECB předpokládá, že základní úrokové sazby zůstanou na současné nebo na nižší úrovni delší dobu.

Fed naopak v reakci na slušný výkon americké ekonomiky, solidní tvorbu nových pracovních míst a vyhlídky na růst míry inflace přistoupil v prosinci 2016 ke zvýšení

úrokových sazeb o 0,25 p. b. na úroveň 0,50-0,75 %. Současně uvedl, že během roku 2017 hodlá úrokové sazby dále postupně třikrát zvýšit.

Tab. 5 Vývoj úrokových sazeb 2009-2016 a prognóza 2017-2018.

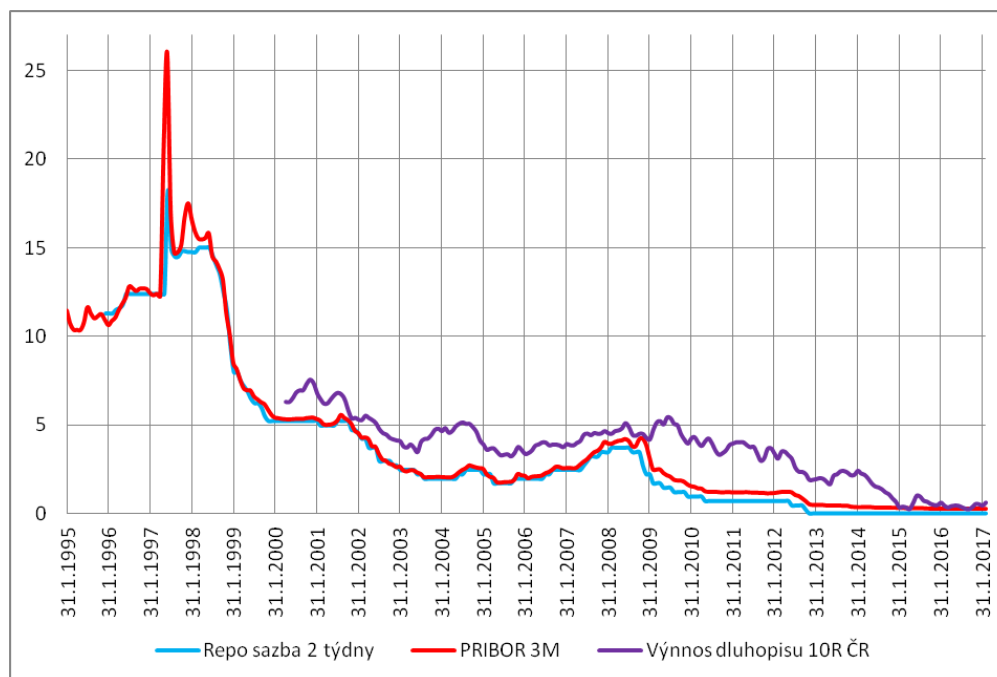
		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
										Predikce	Predikce
Repo 2T ČNB	v % p.a.	1,00	0,75	0,75	0,05	0,05	0,05	0,05	0,05	-	-
Hlavní refinanční sazba ECB	v % p.a.	1,00	1,00	1,00	0,75	0,25	0,05	0,05	0,00	-	-
Hlavní refinanční sazba FED	v % p.a.	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,25	0,50	0,75	-	-
PRIBOR 3M	v % p.a.	2,19	1,31	1,19	1,00	0,46	0,36	0,31	0,30	0,30	0,40
Dlouhodobé úrokové sazby*	v % p.a.	4,67	3,71	3,71	2,80	2,11	1,58	0,58	0,43	0,60	1,10

* výnos 10letých státních dluhopisů pro konvergenční účely

Zdroj: MF ČR, 2017

V průměru za rok 2016 dosáhla tříměsíční sazba PRIBOR 0,3 % (Tab. 4). Podle předpokladů Ministerstva financí by měl 3M PRIBOR na této úrovni setrvat až do poloviny roku 2018. Předpokládaný nárůst ve druhé polovině roku 2018 by však měl být velmi mírný.

Dlouhodobé úrokové sazby se vzhledem k technicky nulovým referenčním úrokovým sazbám ČNB a dlouhodobě slabým inflačním tlakům v současné době pohybují na velmi nízkých hodnotách. Lze však konstatovat, že nejnižších hodnot již bylo dosaženo. Výnos do splatnosti 10letých státních dluhopisů pro konvergenční účely za rok 2016 v průměru dosáhl 0,4 %. Ministerstvo financí počítá pouze s mírným zvýšením dlouhodobých úrokových sazeb na 0,6 % v roce 2017 a pro rok 2018 pak s výraznějším nárůstem na 1,1 %.

Obr. 18 Úrokové sazby finančních trhů v ČR v % (ČNB, 2017d, graf vlastní).

4.4 Nezaměstnanost

4.4.1 Vývoj nezaměstnanosti 2005-2015

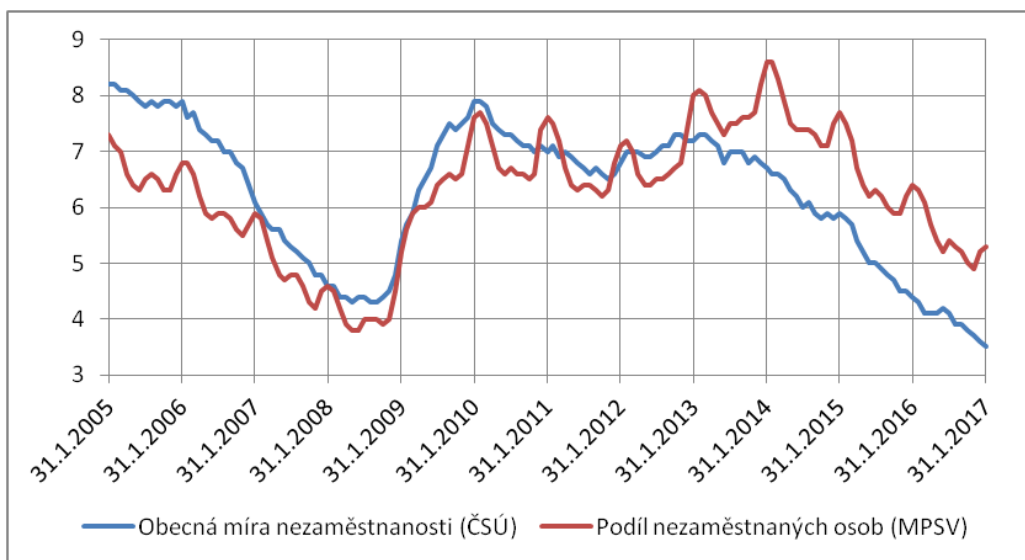
Pro analýzu nezaměstnanosti byly zvoleny ukazatele Obecná míra nezaměstnanosti (zdrojem dat je Český statistický úřad) a Podíl nezaměstnaných osob (zdrojem dat je Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR). Obecná míra nezaměstnanosti vyjadřuje podíl počtu nezaměstnaných na celkové pracovní síle v procentech. Jedná se o údaje z výběrového šetření pracovních sil (VŠPS), které jsou konstruované podle mezinárodních definic a doporučení Eurostatu a Mezinárodní organizace práce. Podíl nezaměstnaných osob vyjadřuje podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15 – 64 let ze všech obyvatel ve stejném věku. Tento ukazatel od 3. čtvrtletí 2004 nahrazuje doposud zveřejňovanou míru registrované zaměstnanosti, která poměřuje všechny dosažitelné uchazeče o zaměstnání pouze k ekonomicky aktivním osobám. Nový ukazatel má kvůli odlišné definici jinou úroveň a tudíž je s původním ukazatelem nesrovnatelný. Z tohoto důvodu byla zvolena data za období od roku 2005 do roku 2015.

Z grafu je také patrné, že se recese z roku 2009 projevila i v oblasti zaměstnanosti, což zapříčinilo prudký nárůst míry nezaměstnanosti. Trh práce v roce 2011 nepatrně ožil díky vyšším počtům podnikajících při poklesu počtu zaměstnanců. Míra neza-

městnanosti zjišťovaná VŠPS v průběhu roku 2011 klesala ze 7 % v 1. čtvrtletí na 6,6 % ve 4. čtvrtletí. V průměru za celý rok činila 6,8 %. Byla však nižší než v Evropě, kde přesahovala 10 %.

V roce 2012 na trhu práce míra nezaměstnanosti mírně vzrostla. Příčinou byly změny v typech pracovních úvazků (částečné úvazky, práce na dohody, „švarcsystém“ apod.). V závěru roku 2012 činila míra registrované nezaměstnanosti 9,4 %, oproti EU a eurozóně zůstala nižší. V roce 2013 míra nezaměstnanosti podle VŠPS spíše stagnovala.

Obnovení růstu ekonomiky v roce 2014 se projevilo významným poklesem míry nezaměstnanosti na 6,2 %. Meziročně poklesl také podíl prací na jiné než standardní pracovní úvazky. Pokračující růst ekonomiky zlepšoval situaci na trhu práce také v letech 2015 a 2016. Česká republika patřila na konci roku 2015 společně s Německem k zemím s nejnižší mírou nezaměstnanosti.

Obr. 19 Ukazatele nezaměstnanosti, měsíční periodicita, v % (ČSÚd, 2017; MPSV, 2017, graf vlastní)

4.4.2 Prognóza nezaměstnanosti 2016-2020

Sezónně očištěná míra nezaměstnanosti (VŠPS) se od počátku roku 2014 pohybuje pod svým dlouhodobým průměrem a i nadále klesá. V listopadu 2016 poklesla na 3,7 % a od začátku roku 2016 dosahuje nejnižší úrovně v rámci celé EU. Odhadovaná roční průměrná míra nezaměstnanosti za rok 2016 poklesla na 4 % oproti 5,1 %

předchozího roku (Tab. 6). Míra nezaměstnanosti se již zřejmě nachází velmi blízko své přirozené míry, a proto má již jen velmi omezený prostor pro další pokles.

Tab. 6 Vývoj nezaměstnanosti 2011-2015 a prognóza 2016-2020.

		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
							Odhad	Predikce	Predikce	Výhled	Výhled
Výběrové šetření pracovních sil – ČSÚ											
Nezaměstnanost	prům. v tis. osob	351	367	369	324	268	216	210	207	207	208
Míra nezaměstnanosti	průměr v %	6,7	7,0	7,0	6,1	5,1	4,0	3,9	3,9	3,8	3,8
Registrovaná nezaměstnanost – MPSV											
Počet nezam.	prům. v tis. osob	508	504	564	561	479	406	354	339	328	320
Podíl nezam. osob*	průměr v %	6,7	6,8	7,7	7,7	6,6	5,6	4,9	4,7	4,6	4,5

* Podíl dosažitelných nezaměstnaných ve věku 15-64 let na celkové populaci v tomto věkovém rozmezí

Zdroj: MF ČR, 2017

Druhý ukazatel nezaměstnanosti, ukazatel podílu nezaměstnaných osob (registrovaná nezaměstnanost) dosáhl za rok 2016 hodnoty 5,6 %. Pro roky 2017 a 2018 se předpokládá pokles podílu nezaměstnaných osob na 4,9 %, resp. 4,7 %. Při současné situaci na trhu práce mohou práci nalézt i těžko zaměstnatelné osoby, bude tedy klesat především podíl dlouhodobě nezaměstnaných.

4.5 Rizika budoucího vývoje makroekonomických faktorů

Rizika predikce jsou dána především vnějším prostředím. Za nejvýznamnější riziko lze považovat nejistotu spojenou s procesem a dopady vystoupení Spojeného království z EU. Česká ekonomika by mohla být ovlivněna zejména možným zpomalením růstu zahraniční poptávky. Nepříznivě by mohly působit také některé geopolitické faktory, jako je například migrační krize, blížící se volby ve Francii, v Německu a v Nizozemsku nebo změna směřování hospodářské politiky Spojených států v oblasti otevřenosti zahraničního obchodu. (MF ČR, 2017)

Na hospodářský růst v ČR mohou mít nepříznivý vliv také rizika ve finančním sektoru některých zemí EU. Tato rizika souvisejí s vysokým podílem nesplácených úvěrů v bilancích některých velkých evropských bank a s obavami ohledně budoucího vývoje ziskovosti a kapitálové přiměřenosti některých systémově významných institucí. Podle ČNB jsou však české banky vysoce odolné i vůči velmi negativním ekonomickým šokům. (MF ČR, 2017)

Negativním rizikem je také možnost výraznějšího zpomalení čínské ekonomiky. Pro některé firmy by mohla představovat problém případná zvýšená volatilita kurzu doprovázející ukončení kurzového závazku ČNB, ke kterému by podle prohlášení Bankovní rady ČNB mohlo pravděpodobně dojít v polovině roku 2017. Negativně ovlivnit finanční stabilitu by mohl i přetrvávající rychlý růst úvěrů na bydlení a cen nemovitostí, který by mohl vést ke vzniku bubliny na realitním trhu. (ČNB, 2017c; MF ČR, 2017)

5 ANALÝZA SOUČASNÉ SITUACE NA TRHU PRODUKTŮ RODINNÝCH FINANČÍ

V současné době existuje na finančním trhu obrovské množství produktů. Tato kapitola je zaměřena především na produkty, jejichž praktické využití bude následně aplikováno v projektové části diplomové práce.

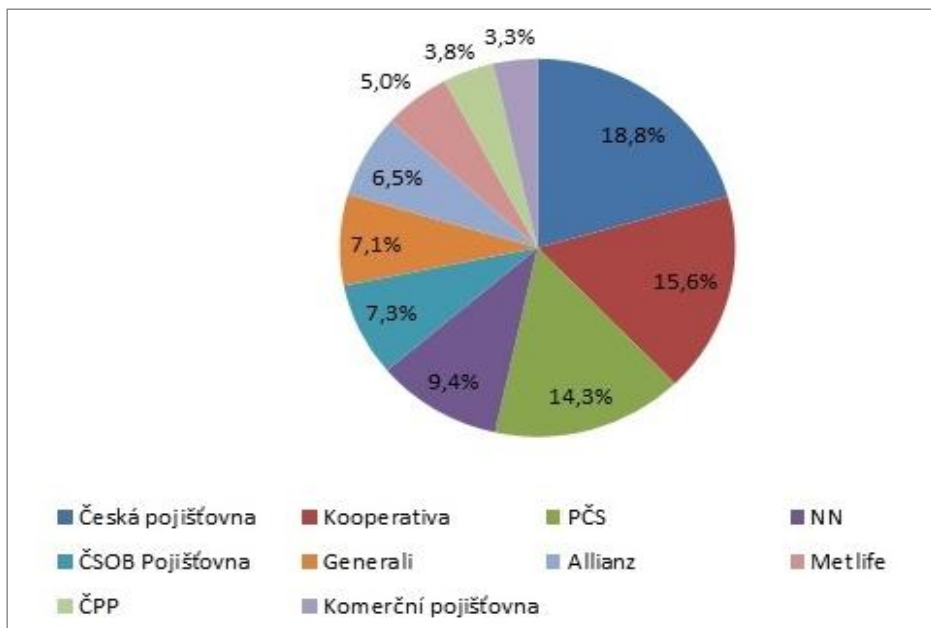
5.1 Pojistné produkty

Produkty pojišťoven jsou jedny z nejrozdílnějších a nejvariabilnějších finančních produktů na trhu. Z tohoto důvodu je poměrně složité i pro finanční odborníky jednoduše porovnat nabídky jednotlivých pojišťoven.

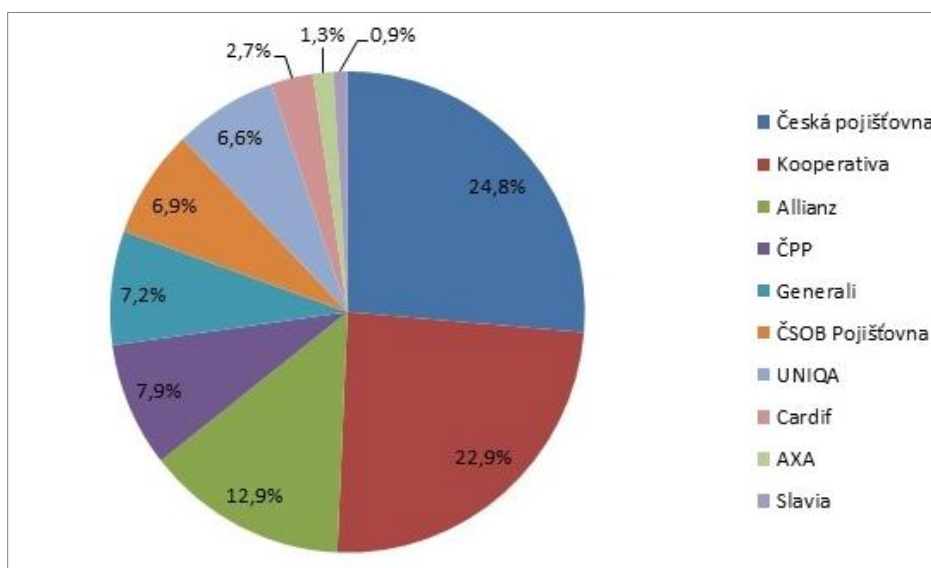
Z výsledků České asociace pojišťoven za rok 2016 vyplývá, že celkové předepsané pojistné vzrostlo meziročně o 2,43 mld. Kč, tj. o 2,1 %. Na pojistném trhu převládá neživotní pojištění, které vzrostlo o 4,5 %. Naopak životní pojištění oslabuje. Oproti roku 2015 došlo k poklesu o 1,8 %, přičemž počet existujících smluv životního pojištění se snížil o více než 162 tisíc smluv. Aktuální podíl na předepsaném pojistném je 37 % pro život a 63 % pro neživot.

Životní pojištění je stále vnímáno a propagováno jako ochrana před drobnými úrazy a krátkodobými nemocemi. Pojištění tak v mnoha případech funguje jako forma bolestného místo finanční ochrany pro případ skutečně vážných událostí jako je například invalidita. Potvrzují to data zveřejněná Pojišťovnou České spořitelny, která v roce 2016 vyplatila klientům za pojistné události téměř 2,5 mld. Kč. Nejvíce peněz klienti čerpali z pojištění denního odškodného a hospitalizace z důvodu úrazu nebo nemoci.

V životním pojištění za rok 2016 výrazně klesly podíly České pojišťovny a Generali. Naopak nejvíce rostla pojišťovna ČPP, ČSOB Pojišťovna a Allianz. V oblasti neživotního pojištění zůstává podíl České pojišťovny víceméně stejný. Největší nárůst zaznamenala pojišťovna Allianz a naopak nejvíce poklesla Generali.

Obr. 20 Podíl pojišťoven na trhu ŽP v roce 2016 (ČAP, 2017)

Obr. 21 Podíl pojišťoven na trhu v NP za rok 2016 (ČAP, 2017)

5.1.1 Životní pojištění

Zorientovat se v široké nabídce produktů životního pojištění vůbec není snadné. Před uzavřením životního pojištění by si měl každý důkladně promyslet, co od něj očekává a jaká pojistná částka je v jeho životní situaci optimální. Lidé by si měli uvědomit, zda chtějí životní pojištění spojit se spořením, nebo chtějí pouze krytí rizik. Výše pojistného závisí především na věku pojištěného, výši pojistné částky a na délce pojistného období. Výši pojistného může ovlivnit také zdravotní stav pojištěné osoby,

v případě úrazového pojištění nebo připojištění bývá rozhodující i druh zaměstnání, případně sportu, který pojištěný provozuje.

Jednotlivé druhy životního pojištění se liší specifickými vlastnostmi.

Vlastnosti	Rizikové	Kapitál.	Flexib.	Invest.	Důchod.
Krytí rizika	ano	ano	ano	ano	ne
Tvorba kapitálové hodnoty	ne	ano	ano	ano	ano
Ovlivňování výnosu	ne	ne	ne	ano	ne
Garantované zhodnocení	ne	ano	ano	ne	ano
Flexibilita	ne	ne	ano	ano	ne
Daňová uznatelnost	ne	ano	ano	ano	ano

Obr. 22 Porovnání životního pojištění podle vlastností (ČAP, 2017)

Investiční životní pojištění (IŽP)

Investiční životní pojištění je zvláštní produkt, který slouží v dominantní části pro krytí rizik. Konstrukčně se sice jedná o investiční pojištění, ale v podstatě je to i rizikové pojištění. Rizikově orientované IŽP je z hlediska způsobu fungování bezproblémovým produktem. Problémy tvoří rezervotvorná složka. Paradoxem je, že produkt rezervotvorného IŽP je předmětem státní podpory ve formě daňových úlev. Na druhou stranu Česká národní banka ve svých sděleních informuje, že IŽP není vhodným produktem pro investování. V tomto směru proti sobě svým způsobem jde politika Ministerstva financí a ČNB. U spořicíh IŽP je problém, že produkty jsou velmi netransparentní a mají vysoké poplatky. Investiční životní pojištění v investiční variantě určené ke krytí rizik může vycházet finančně výhodněji, než čisté rizikové pojištění a to i když je tam nějaká minimální investiční složka. (Horváth, 2017)

5.2 Úvěrové produkty na bydlení

Z údajů Bankovního a Nebankovního registru klientských informací vyplývá, že celkový dluh obyvatelstva dosáhl koncem září 2016 výše téměř 1,92 bil. Kč. Z toho 79 % objemu (rekordních 1,52 bil. Kč) připadlo na dlouhodobé úvěry (hypotéky a úvěry ze stavebního spoření) a zbývající část na úvěry krátkodobé. Ve srovnání se stejným obdobím roku 2015 se objem dluhu zvýšil o 134,4 mld. Kč, tj. o 8 % více. Průměrná částka dlouhodobého dluhu na 1 klienta se meziročně zvýšila o 7 % na 1,3 mil. Kč. Průměrná částka krátkodobého dluhu na 1 klienta se zvýšila taktéž o 7 % na 166 tis. Kč. Ke sledovanému období mělo dluh celkem 3 060 221 osob. Pouze dlouhodobý

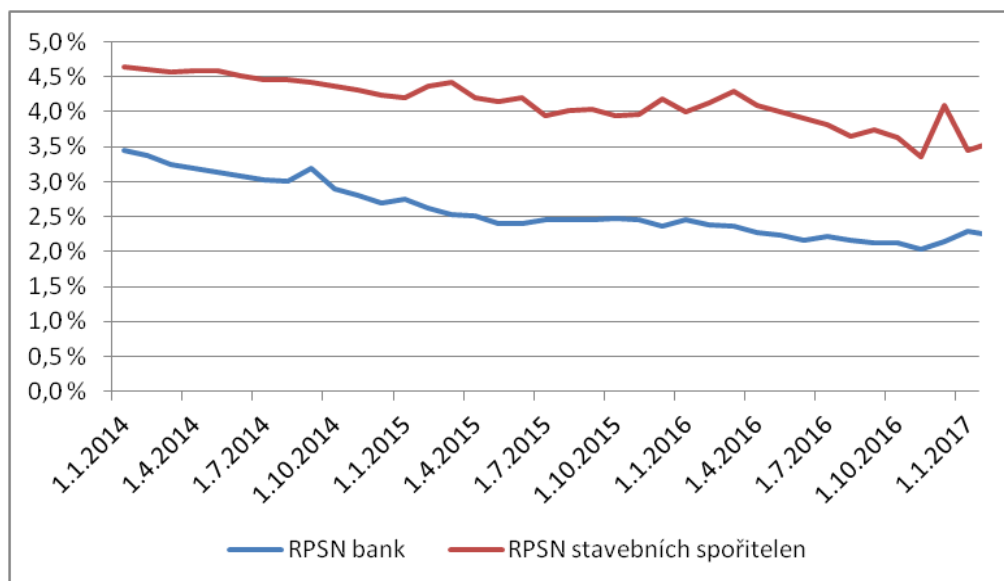
dluh mělo 613 008 osob, pouze krátkodobý dluh mělo 1 942 628 osob a obě formy dluhu mělo 504 585 osob. (Czech Banking Credit Bureau, 2016)

Úvěrový trh v roce 2016 těžil z nebyvale vysokého zájmu o hypoteční úvěry, kterému nahrávaly dlouhodobě rekordně nízké úrokové sazby a nízká nezaměstnanost. Současná situace na úvěrovém trhu je ovlivněna především ukončením intervencí ČNB, která dne 6. 4. 2017 opustila kurzový závazek. Česká koruna bez intervencí začala krátce poté posilovat. Ukončení intervencí ČNB se projeví i v cenách hypotečních a dalších úvěrů, jejichž úrokové sazby porostou. Okamžitě se změna projevila na trhu českých státních dluhopisů. Po růstu výnosů českých státních dluhopisů, bude pravděpodobně následovat zvýšení sazeb na mezibankovním trhu (jako první to pocítí klienti s variabilní úrokovou sazbou) a z něj se poté přenesou na hypotéky a spotřebitelské půjčky. (Zámečník, 2017)

Česká národní banka navíc od dubna 2017 zpřísnila poskytování hypotečních úvěrů s vyšší LTV (poměr úvěru k zástavní hodnotě nemovitosti). Banky nyní nesmí poskytovat více než 90% hypotéky a v rozmezí od 80 % do 90 % LTV smí poskytnout jen 15 % nových úvěrů. Výsledkem bylo téměř okamžité zvýšení nabídkových sazeb hypoték nad 80 % LTV. (Zámečnicková, 2017)

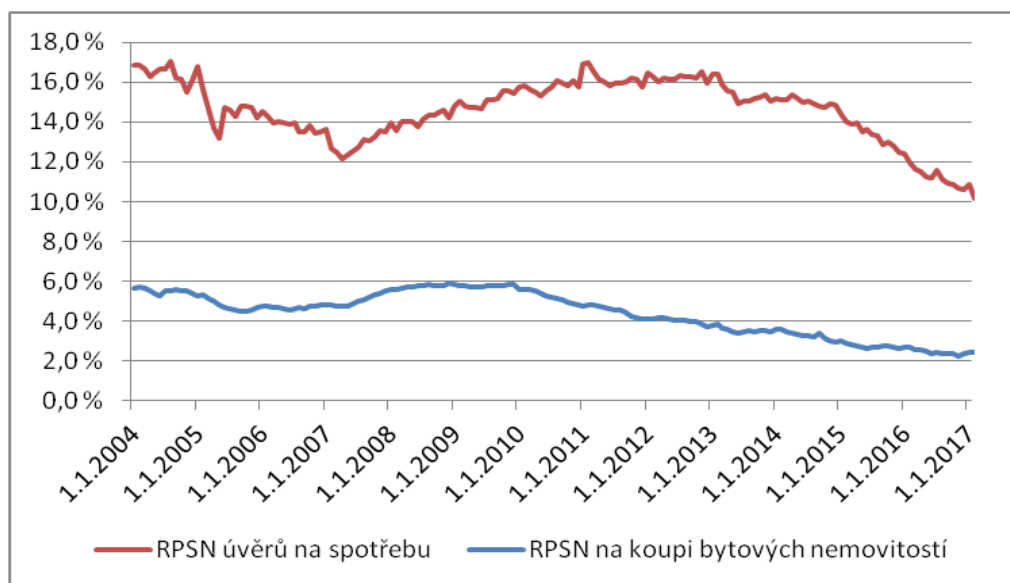
Zájemci o hypotéku tedy nyní potřebují minimálně 10 % vlastních prostředků, aby hypoteční úvěr získali. Skulinku nabízí stavební spořitelny, které umožňují dofinancování především pomocí překlenovacích úvěrů.

Nejdůležitějším faktorem rozhodování o půjčce je pro občany ČR výše měsíční splátky, na druhém místě je roční úroková sazba a až na třetím místě je RPSN (Ppm Factum Research, 2016). Přitom právě výše RPSN je správně tím nejdůležitějším faktorem, podle kterého je vhodné půjčku vybírat. Z obrázku č. 20 je patrné, že RPSN úvěrů na nákup bytových nemovitostí je u stavebních spořitelen téměř dvakrát vyšší než u bankovních ústavů.

Obr. 23 Průměrná výše RPSN u úvěrů na nákup bytových nemovitostí v letech 2014 – 2017 (ČNB, 2017d; vlastní zpracování).

Nabízí se také alternativa řešit dofinancování hypotečního úvěru prostřednictvím spotřebitelských úvěrů. Roční procentní sazba nákladů se u bankovních spotřebitelských úvěrů v současnosti průměrně pohybuje okolo 10 % (Obr. 21).

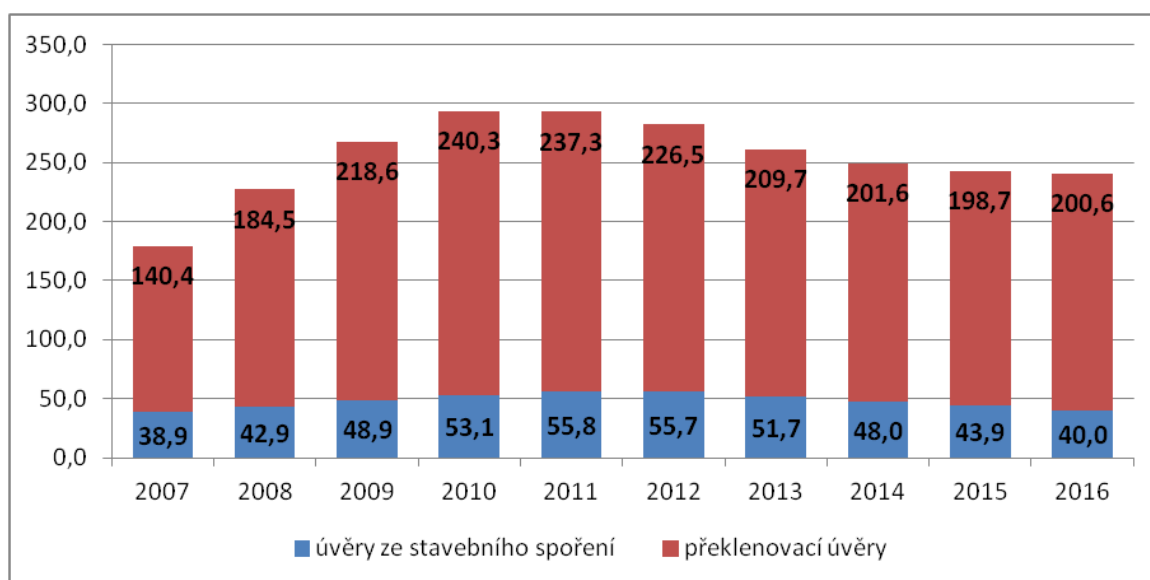

Obr. 24 RPSN nových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v letech 2004 – 2017 (ČNB, 2017d; vlastní zpracování)

5.2.1 Úvěr ze stavebního spoření

Z obrázku č. 20 je patrný dlouhodobý pokles objemu úvěrů ze stavebního spoření. Celkový počet úvěrů ze stavebního spoření včetně tzv. překlenovacích úvěrů dosáhl

ke konci roku 2016 hodnoty 650 tis. úvěrů a oproti stavu na konci roku 2015, kdy bylo evidováno celkem 695 tis. úvěrů, poklesl během roku 2016 o 45 tis. úvěrů (-6,5 %). Celkový objem úvěrů ke konci roku 2016 činil 240,6 mld. Kč, z toho 200,6 mld. Kč představovaly překlenovací úvěry a zbývajících 40 mld. Kč představovaly řádné úvěry ze stavebního spoření. Celkový objem úvěrů k 31. 12. 2016 poklesl oproti stavu k 31. 12. 2015 o 2,1 mld. Kč (-0,9 %) a oproti roku 2010 dokonce o 39,7 mld. Kč (-16,52 %).

Obr. 25 Objem úvěrů ze stavebního spoření v letech 2007 – 2016 v mld. Kč (AČSS, 2017; MF ČR, 2016; vlastní zpracování)

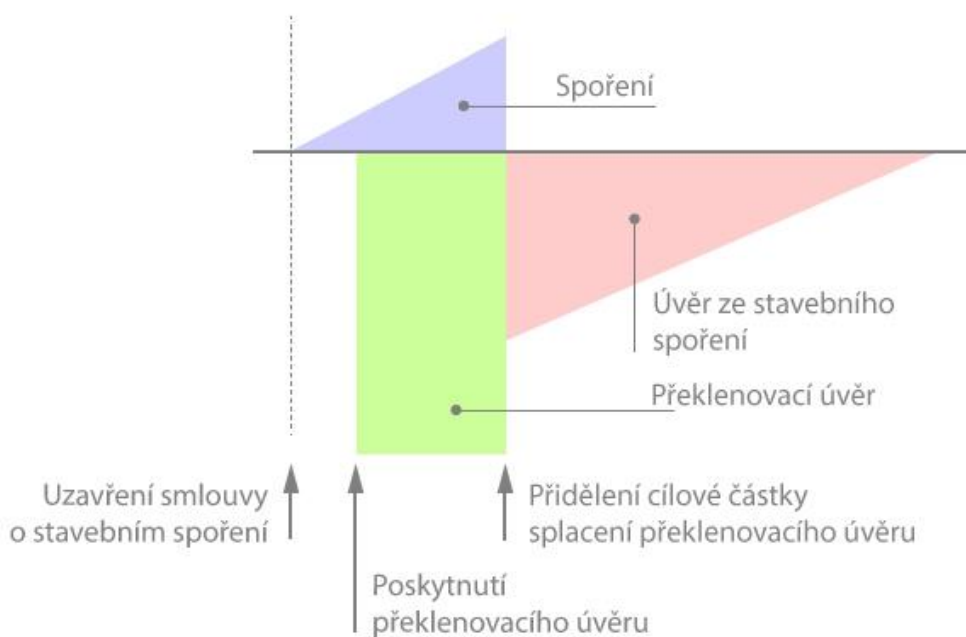
Alarmující je skutečnost, že z celkového objemu úvěrů poskytovaných stavebními spořitelny tvoří přes 83 % překlenovací úvěry. Překlenovací úvěr slouží především k rychlému získání finančních prostředků a k překonání doby mezi uzavřením smlouvy o stavebním spoření a získáním nároku na řádný úvěr. Jedná se o náhradní řešení pro ty, kdo si nenaplánovali správně svou smlouvu o stavebním spoření. Může být alternativou k hypotečnímu úvěru, jelikož bývá přidělen poměrně rychle a může být čerpán i ve vysokých částkách. Stavební spořitelny poskytují tyto úvěry do určité výše i bez zajištění zástavním právem k nemovitosti. Překlenovací úvěry však nebývají nejlevnější a jejich fungování je poměrně komplikované.

Stavební spoření je rozděleno na dvě paralelně probíhající části – vkladový účet a meziúvěrový účet. Na vkladový účet je potřeba nadále spořit a postupně tak zvyšovat hodnotící číslo, jehož určitá výše je jednou z podmínek poskytnutí řádného úvěru ze stavebního spoření. Celý vkladový účet musí být vinkulován ve prospěch spořitelny.

Na meziúvěrový účet je přidělena celková požadovaná částka, nikoli pouze rozdíl mezi naspořenými prostředky a cílovou částkou. Klient proto musí splácet úroky z celkového objemu těchto peněz, paradoxně i z toho, co si doposud našetřil.

Další nevýhodou překlenovacího úvěru je skutečnost, že obvykle není průběžně umořován. To znamená, že se v rámci splátek platí pouze úroky a nesnižuje se dlužná částka. Tuto skutečnost se do ukazatele RPSN nepromítá a proto se mohou překlenovací úvěry s RPSN okolo 3,5 % zdát na první pohled jako relativně levné řešení na dofinancování hypotéky.

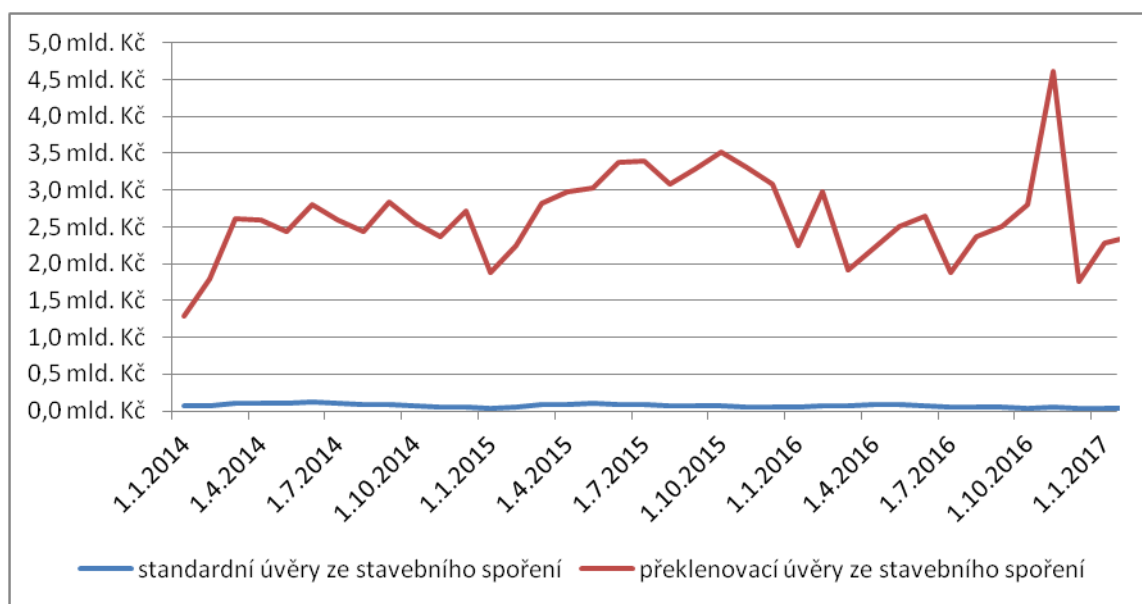
Překlenovací úvěr je splacen až přidělením klasického úvěru ze stavebního spoření a to částečně naspořenou částkou a zbytek je umořen přiděleným úvěrem. Tím překlenovací úvěr zaniká a dále je splácen již jen úvěr ze stavebního spoření.

Obr. 26 Jak funguje překlenovací úvěr (Stavebky.cz)

Čekací doba na přidělení úvěru je různá, závisí na podmínkách konkrétního tarifu stavební spořitelny. Pokud chce někdo využít pouze řádný úvěr ze stavebního spoření, musí proto plánovat na několik let dopředu. To samozřejmě dělá málokdo, proto je obrovská převaha nově poskytovaných překlenovacích úvěrů nad řádnými úvěry (Obr. 22). V průměru se měsíční objem nově poskytovaných úvěrů stavebními spořitelny ve formě řádných úvěrů ze stavebního spoření v letech 2014 – 2017 pohyboval okolo 73 mil. Kč, zatímco ve formě překlenovacích úvěrů se jednalo o 2,6 mld. Kč. To znamená, že řádné úvěry tvořily pouhých 2,8 % z celkového měsíčního ob-

jemu nově poskytovaných úvěrů. Vyhnout se překlenovacímu úvěru je totiž velice obtížné.

Obr. 27 Nové úvěry na bydlení poskytnuté stavebními spořitelny obyvatelstvu (ČNB, 2017d, vlastní zpracování)

Podmínky pro přidělení řádného úvěru:

- spoření trvá alespoň dva roky,
- na smlouvě je nasporena předepsaná částka (určité procento z CC),
- hodnotící číslo smlouvy dosáhlo předepsané hodnoty,
- klient vyslovil s přidělením souhlas.

Požadovanou částku je sice možné na účet stavebního spoření vložit jednorázově, ale hodnotící číslo narůstá postupně. Nejrychleji roste tehdy, když klient vloží všechny vklady na samotném počátku a dále již nespoří. Jedná se o nejrychlejší způsob, jak získat úvěr.

V tabulce 7 je porovnání čekací doby na přidělení úvěru u takového rychle spořicího klienta. Při výpočtu byla předpokládána cílová částka 500 tis. Kč a počáteční jednorázová úložka ve výši potřebné pro přidělení, podle podmínek stavební spořitelny. Dále již klient nespoří a pouze čeká na přidělení.

Tab. 7 Čekací doba na přidělení úvěru ze stavebního spoření

Spořitelna a tarif	První úložka		Čekací doba (měsíce)
	v % z CČ	v Kč	
MPSS ALFA	25	130 000	24
RSTS SPOŘENÍ S 171	40	205 000	26
ČMSS Aktiv Spořicí	35	180 000	37
SSČS Standard	35	180 000	37
WÜST ProÚvěr OZ-U	40	205 000	42
RSTS REKO U 172	40	205 000	45
ČMSS Aktiv 15	35	180 000	49
RSTS HYPO U 173	35	180 000	50
WÜST ProSpoření OF-S	40	205 000	50
WÜST ProÚvěr OY-U	50	255 000	56
ČMSS Aktiv 20	35	180 000	64
ČMSS AKTIV 25	35	180 000	79
ČMSS AKTIV 30	35	180 000	91

Zdroj: Stavebky.cz, 2017; vlastní zpracování

Z tabulky č. 7 je jsou patrné velké rozdíly jak v čekací době, tak i v částce, kterou stavební spořitelny vyžadují pro přidělení úvěru. Nelze jednoznačně říci, který tarif je nejvýhodnější. Tarif je nutné vybírat s ohledem na okamžik, kdy bude úvěr zapotřebí a významnou roli při výběru hrají také úrokové sazby a poplatky.

Výhodou řádného úvěru je, že má pevnou úrokovou sazbu, která podle zákona smí být nejvýše o 3 procentní body vyšší, než úročení vkladů na účtu stavebního spoření. Úroková sazba budoucího řádného úvěru je známá předem, jelikož je sjednaná již ve smlouvě o stavebním spoření a zůstane stejná i v případě, že do té doby sazby na trhu vzrostou.

Tab. 8 Srovnání meziúvěrů ze stavebního spoření bez zajištění

Stavební spořitelna	Stavební spořitelna České spořitelny	Wustenrot - stavební spořitelna	Modrá pyramida stavební spořitelna	Českomoravská stavební spořitelna	Raiffeisen stavební spořitelna
Překlenovací úvěr					
Produkt	Fix 3; Fix 6; 3,05 %/6,05 %	ProBydlení Expres	Rychloúvěr	Kredit Max; Plus; Start	REKOpůjčka
Úroková sazba	od 4,85 %	od 4,89%	4,99%	od 4,8 %	5,29%
Bez zajištění	do 800 000 Kč	do 500 000 Kč	do 500 000 Kč	max. do 900 000 Kč	do 500 000 Kč
Uzavření smlouvy	1 % z CČ (min. 1 000 Kč, max. 7 500 Kč)	1 % z CČ (min. 900 Kč, max. 30 000 Kč)	zdarma	zdarma	1 % z CČ (min. 1 000 Kč, max. 10 000 Kč)
Vedení úvěrového účtu (ročně)	0 Kč	324 Kč	0 Kč	360 Kč	360 Kč
Poplatek za roční výpis (ročně)	0 Kč	poštou 30 Kč/ elektronicky zdarma	0 Kč	zdarma	21 Kč poštou/ 0 Kč elektronicky
Účet stavebního spoření					
Produkt	Úvěr od Buřinky	ProSpoření OF-S	ALFA PÚ	Aktiv	REKO U 172
Úroková sazba	od 3,85 %	od 0,5%	3,00%	od 0,5%	0,10%
Uzavření smlouvy	zdarma	1 % z CČ (max. 30 000 Kč)	zdarma	1 % z CČ (max. 15 000)	1 % z CČ (max. 15 000 Kč)
Poplatek za vedení účtu (ročně)	0 Kč	324 Kč	300 Kč	360 Kč	360 Kč
Poplatek za roční výpis (ročně)	0 Kč	poštou 30 Kč/ elektronicky zdarma	25 Kč	zdarma	21 Kč poštou/ 0 Kč elektronicky
Úvěr ze stavebního spoření					
Produkt	Úvěr od Buřinky	ProSpoření OF-S	ALFA PÚ	Aktiv	REKO U 172
Úroková sazba	od 4,85%	3,99%	4,99%	3,50%	3,10%
Uzavření smlouvy	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma	zdarma
Vedení úvěrového účtu (ročně)	0 Kč	324 Kč	300 Kč	360 Kč	360 Kč
Poplatek za roční výpis (ročně)	0 Kč	poštou 30 Kč/ elektronicky zdarma	25 Kč	zdarma	21 Kč poštou/ elektronicky zdarma

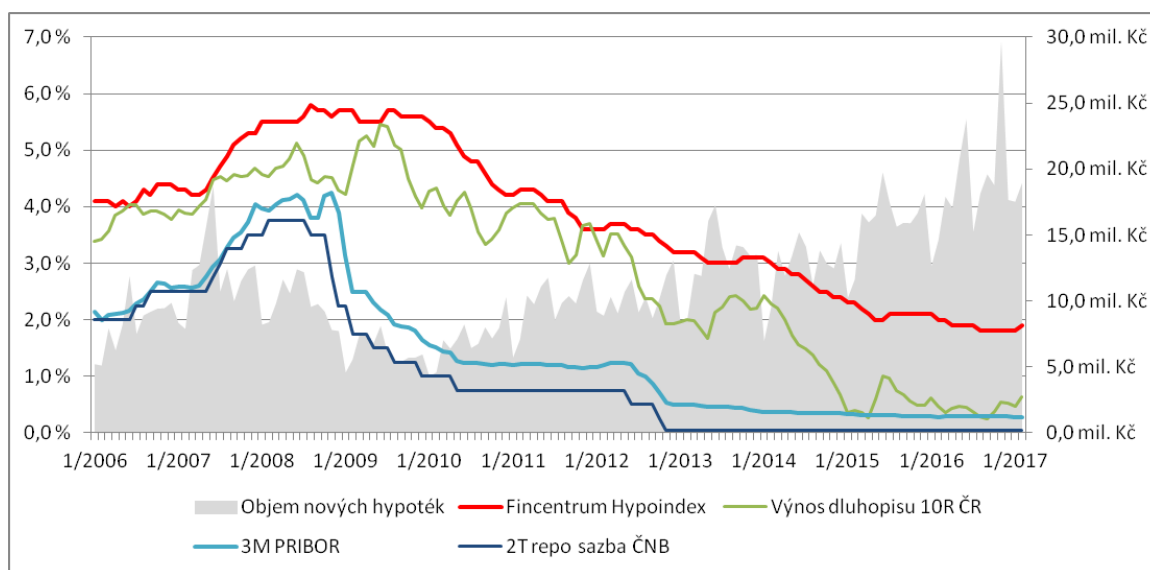
Zdroj: stavební spořitelny, vlastní zpracování

Většina stavebních spořitelen poskytuje překlenovací úvěry bez zajištění do výše 500 000 Kč, pouze Stavební spořitelna České spořitelny půjčuje bez zajištění do 800 000 Kč a Českomoravská stavební spořitelna až do 900 000 Kč. Obvykle se platí poplatek za uzavření smlouvy o meziúvěru ve výši 1 % z výše úvěru, Modrá pyramida a ČMSS si v současné době poplatek za uzavření smlouvy neúčtují. Co se týče poplatků za vedení účtu a za roční výpis, nejlépe vychází Stavební spořitelna České spořitelny, která si poplatky neúčtuje. Modrá pyramida má u meziúvěrového účtu poplatek za vedení účtu a za roční výpis zdarma, ale u současně běžícího vkladového a následujícího úvěrového účtu si tyto poplatky již účtuje.

Posoudit celkové náklady na úvěr není vůbec snadné, jelikož nezávisí pouze na jedné úrokové sazbě, ale hned na třech. Výsledek je ovlivněn úrokovou sazbou z vkladů na účtu stavebního spoření, úrokovou sazbou úvěru ze stavebního spoření a úrokovou sazbou samotného překlenovacího úvěru. Většinou to funguje tak, že v rámci jedné spořitelny je jedna z těchto sazeb výhodnější a další dvě méně výhodné. Současně závisí na řadě dalších parametrů, mezi které patří poplatky, státní podpora a konkrétní podmínky pro přidělení úvěru.

5.2.2 Hypoteční úvěr

Vývoj cen hypoték v čase je možné hodnotit podle Fincentrum Hypoindexu. Jedná se o váženou průměrnou úrokovou sazbu, za kterou jsou poskytovány v daném kalendářním měsíci nové hypoteční úvěry pro fyzické osoby. Vahami jsou objemy poskytnutých úvěrů. Vstupní data pro výpočty poskytují tyto banky: Air Bank, Česká spořitelna, ČSOB, Equa Bank, Moneta Money Bank, Hypoteční banka, Komerční banka, Raiffeisenbank, Sberbank CZ, UniCredit Bank a Wüstenrot hypoteční banka.

Obr. 28 Vývoj Fincentrum Hypoindexu v letech 2006 – 2017 (Hypoindex.cz, vlastní zpracování)

Obrázek č. 22 zobrazuje dlouhodobý vývoj průměrných úrokových sazeb hypotečních úvěrů. Na přelomu srpna a září 2008 dosáhly úrokové sazby hypoték, sledované Hypoindexem Fincentra, své nejvyšší úrovně od roku 2003. Výše úrokových sazeb činila až 5,82 %. Od té doby základní úrokové sazby ČNB klesaly a sestupný trend následovaly i komerční banky. Za tímto poklesem stála především americká hypo-

teční krize, která se přenesla i na Českou republiku. Pokles úrokových sazeb Hypoindexu se zastavil až na konci roku 2016. Rekordním měsícem roku byl listopad, ve kterém průměrná úroková sazba klesla na 1,77 %. Lidé si v tomto měsíci zřídili 14 386 hypotečních úvěrů celkem za 29,683 mld. Kč, což bylo o 10,898 mld. Kč více, než v říjnu.

V prosinci úrokové sazby stagnovaly. Pokles úrokových sazeb definitivně zastavily náklady, které bankám vznikají v souvislosti s nabytím účinnosti zákona o spotřebitelském úvěru. Nový zákon o spotřebitelském úvěru (Zákon č. 145/2010 Sb.) vstoupil v platnost 1. 12. 2016 a přinesl také zásadní změny v úpravě hypotečních úvěrů. Jednou z novinek je, že pokud poskytovatel úvěru dostatečně neprověří schopnost budoucího klienta úvěr splácet, bude úvěrová smlouva neplatná. Klient bude povinen pouze ke splacení jistiny úvěru, nikoli úroků. Nově si budou moci banky účtovat za předčasné splacení části nebo celé hypotéky pouze takzvané účelně vynaložené náklady související s tímto předčasným splacením. Zákon také umožňuje splatit bez poplatku až 25 % zbývající hodnoty hypotéky v období jednoho měsíce před výročím hypoteční smlouvy. V případě předčasné splátky v souvislosti s prodejem zastavené nemovitosti může poplatek za předčasné splacení činit nejvýše 1 % z předčasné splátky, maximálně 50 000 Kč. Předčasné splacení bude bez sankce také v případě, kdy dojde k úmrtí, těžké nemoci či invaliditě dlužníka či jeho partnera a tato skutečnost bude mít vliv na schopnost dlužníka úvěr splácet. Jelikož tato právní úprava platí zatím pouze pro nové smlouvy, banky se do prosince snažily uzavřít co největší množství smluv ještě podle staré právní úpravy. Výsledkem byly extrémně nízké úrokové sazby i pro úvěry s dlouhodobou fixací (Obr. 24).

Obr. 29 Úrokové sazby nových hypotečních úvěrů poskytnutých bankami obyvatelstvu podle doby fixace. (ČNB, 2017d; vlastní zpracování)

Také s očekávaným blížícím se koncem devizových intervencí ČNB začaly banky pomalu upravovat své ceníky a zdražovat. V lednu 2017 vzrostly úrokové sazby na 1,82 %.

V únoru 2017 vzrostla průměrná úroková sazba u hypotečních úvěrů na 1,87 % a dostala se tak zpět na červnovou hodnotu předchozího roku. Přestože sazby rostou, zájemců o hypoteční úvěry vůbec neubývá. Právě naopak. Počet nových hypoték i jejich objem zatím roste. Během února si do banky pro hypoteční úvěr přišlo 9 413 klientů, což je o 748 víc než v lednu. Tito lidé si půjčili celkem 18,95 mld. Kč, což je o 1,418 mld. Kč více, než v předchozím měsíci. Lidé se totiž obávají, že úrokové sazby porostou ještě víc a dostupnost hypoték bude horší.

Od dubna 2017 navíc platí přísnější doporučení ČNB, podle kterého by banky měly omezit hypoteční úvěry s hodnotou LTV nad 80 % a hypotéky s LTV nad 90 % by měly z trhu zmizet úplně. Snahou ČNB je tímto opatřením zabránit vytvoření realitní bubliny. Banky se na tuto změnu připravovaly již delší dobu a hypotéky postupně zdražovaly. Omezení České národní banky se podepsalo především na úrokových sazbách hypoték s vyšší LTV. Rozdíl úrokových sazeb jednotlivých pásem LTV dosahuje u některých bank i jeden procentní bod.

Z tabulky č. 9 je patrné, že postupně zdražují i hypotéky s nižší LTV. Ke zvyšování sazeb přistoupila Expobank, Moneta Money Bank, Sberbank a Wüstenrot. Expobank zdražila hypotéky s fixací na tři a pět let do 80 % LTV a nad 80 % banka vůbec nepůjčuje. Moneta Money Bank zvýšila sazby s fixací na jeden rok z 2,19 % na 2,59 % a na tři a pět let o 0,1 procentního bodu. Hypotéku s LTV do 90 % lze získat s fixací na jeden rok od 3,19 % a na tři a pět let od 2,69 %. Sberbank zdražila hypotéky s fixací na tři a pět let o 0,2 procentního bodu, přesto stále drží úrokovou sazbu pod dvěma procenty. Začátkem dubna zvýšila sazby pětiletých fixací také Wüstenrot. Nejdražší jsou u Wüstenrot hypotéky od 80 % do 90 % LTV, kde se sazby s fixací na jeden rok pohybují od 4,64 %, na tři roky od 2,79 % a na pět let od 3,09 %. Jediná UniCredit Bank jde proti proudu ostatních bank a úrokové sazby naopak snížila, aby nalákala nové klienty.

Tab. 9 Minimální úrokové sazby hypotečních úvěrů v dubnu 2017
v % p. a.

Banka	Fixace			LTV
	1 rok	3 roky	5 let	
Česká spořitelna	3,59	2,39	2,19	do 80 %
ČSOB	3,19	1,99	1,99	do 70 %
Equa Bank	3,79	1,99	1,99	do 90 %
Expobank	4,11	2,91 -> 3,02	2,95 -> 3,09	do 80 %
Fio banka	2,29	1,68	1,68	do 80 %
Hypoteční banka	3,29	2,09	2,09	do 70 %
Komerční banka	2,49	2,29	2,29	do 80 %
mBank	1,54	1,54	1,74	do 85 %
Moneta Money Bank	2,19 -> 2,59	1,99 -> 2,09	1,99 -> 2,09	do 75 %
Raiffeisenbank	2,19	2,19	2,19	od 70 % do 90 %
Sberbank	2,99	1,79 -> 1,99	1,79 -> 1,99	do 80 %
UniCredit Bank	2,49 -> 1,29	1,69 -> 1,59	1,79 -> 1,69	do 80 %
Wüstenrot	3,64	1,79	1,94 -> 2,09	do 70 %

Poznámka: jedná se o minimální výše úrokových sazeb, k jejich dosažení je třeba splnit podmínky dané konkrétní bankou. Nejčastěji je vyžadováno aktivní využívání běžného účtu a sjednání pojištění schopnosti splácet.

Zdroj: hypindex.cz, 2017, vlastní zpracování

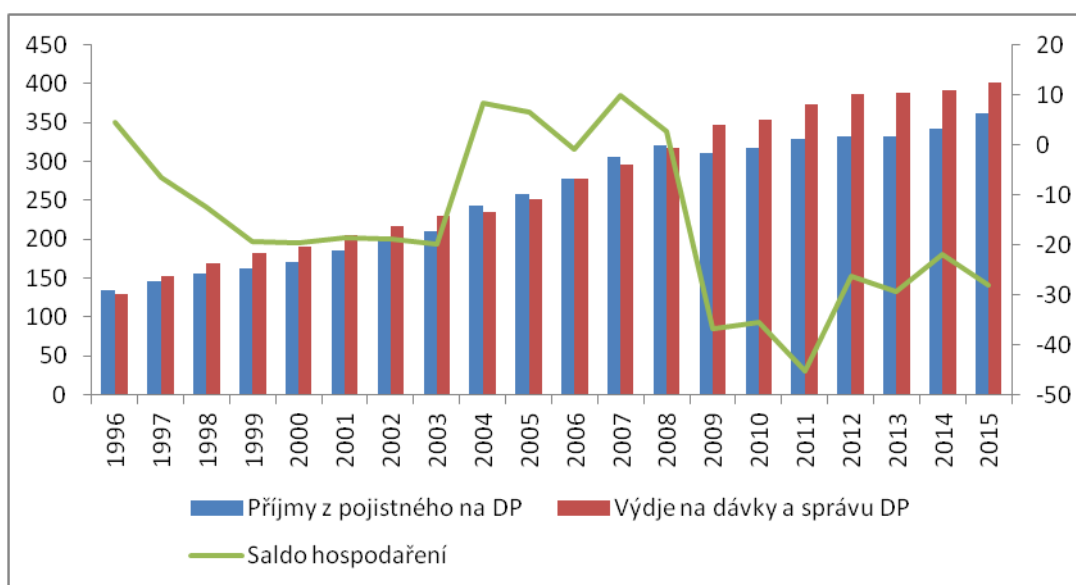
5.3 Penzijní produkty

Výše zajištění v důchodovém věku závisí především na přístupu každého člověka během jeho aktivního života. Každý, kdo se nechce spoléhat pouze na to, co dostane v penzi od státu, by si měl s každou výplatou odkládat část peněz. Při tom platí zása-

da: čím dříve, tím lépe. Během pravidelného odkládání peněžních prostředků se nabízí otázka, kam, kolik a komu je svěřit.

Aktuální důchodový systém České republiky

I. pilíř – státní průběžně financovaný systém – financován zejména z odvodů sociálního pojistného. Účast je povinná pro zaměstnance i pro osoby samostatně výdělečně činné. Z tohoto pilíře jsou vypláceny státní důchody. Tento pilíř není z odvodů na sociální pojistné plně financován a dostává se do deficitu (Obr. 20). Roste také demografické riziko spojené se stárnutím populace.

Obr. 30 Hospodaření systému důchodového pojištění v letech 1995 – 2015 v mld. Kč (MF ČR, 2016, vlastní zpracování).

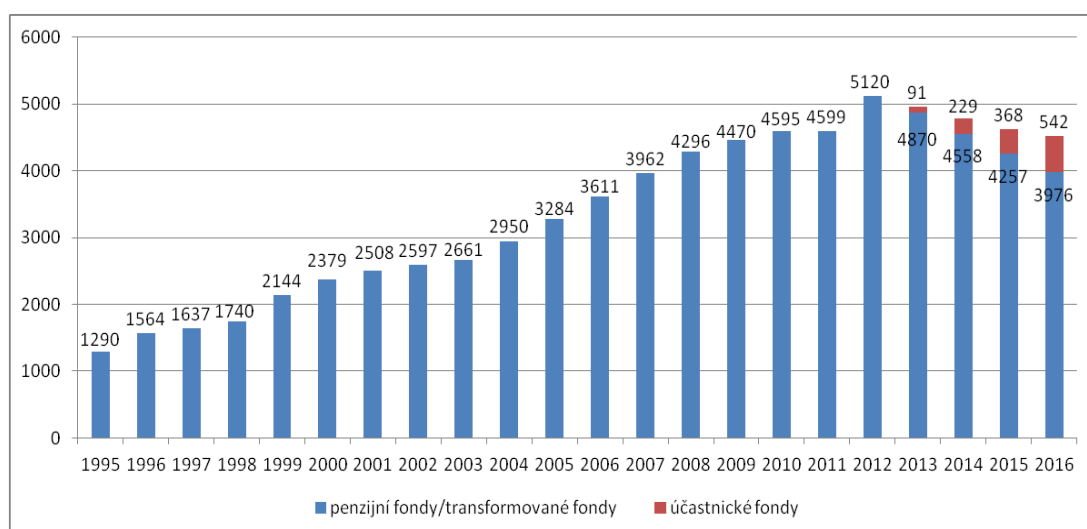
II. pilíř – Důchodové spoření – zrušeno k 31. 12. 2016.

III. pilíř - Účastnické fondy (tzv. Doplnkové penzijní spoření) – představují modifikaci původních transformovaných fondů (tzv. Penzijního připojištění se státním příspěvkem). Jednalo se o spoření v penzijních fondech, které bylo možné sjednat do konce roku 2012. Poté se vlivem penzijní reformy pro nové klienty uzavřelo. Nynější doplnkové penzijní spoření je spoření na stáří, podporované státními příspěvky, s možností příspěvků od zaměstnavatele a daňovou úlevou. Dále je zde také možnost čerpat prostředky prostřednictvím tzv. předdůchodu. Od měsíčního příspěvku účastníka v min. výši 300 Kč navíc přispívá stát částkou v rozmezí 90 - 230 Kč dle výše příspěvku účastníka. Od příspěvků přesahujících 12 000 Kč ročně vzniká nárok pro získání daňového odpočtu. Zrušením systému důchodového spoření (tzv. II. penzij-

ního pilíře) se doplňkové penzijní spoření stává v podstatě jediným systémem individuálního spoření na stáří.

Účastníci fondů

Obrázek č. 21 zobrazuje, jak se vyvíjel počet účastníků fondů od roku 1995 do roku 2016. Na konci roku 2016 si v některém z fondů penzijních společností spořilo na důchod celkem 4 518 832 účastníků, z toho 88 % v transformovaných fondech penzijního připojištění, do kterých již nelze vstupovat, a proto v nich dochází k pozvolnému úbytku celkového počtu účastníků. Naproti tomu počet účastníků doplňkového penzijního spoření v nových fondech meziročně vzrostl o 174 763, tj. o 47 %, a dosáhl 542 491 účastníků. Na konci roku 2016 bylo uzavřeno celkem 12 576 smluv o doplňkovém penzijním spoření pro účastníky mladší 18 let s průměrným příspěvkem 487 Kč měsíčně.

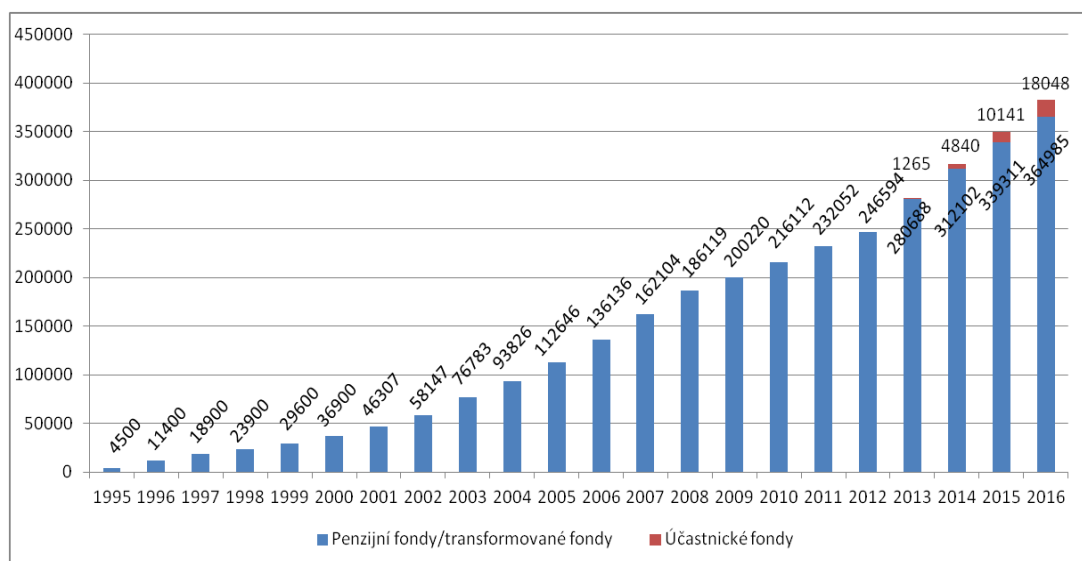

Obr. 31 Vývoj počtu účastníků v letech 1995 – 2016 v tis. osob (APS ČR, 2017, vlastní zpracování).

Příspěvky

Penzijní společnosti k 31. 12. 2016 spravovaly prostředky účastníků v celkové výši 383 mld. Kč (Obr. 22). Z toho objem příspěvků účastníků v doplňkovém penzijním spoření činil 18,048 mld. Kč a od začátku roku 2016 vzrostl o 7,915 mld. Kč, tj o 78 %. Objem příspěvků v transformovaných fondech činil 364,985 mld. Kč a meziročně mírně vzrostl o 7,6 %. Příspěvek zaměstnavatele pobíralo na konci roku 2016 ke svému penzijnímu připojištění nebo doplňkovému penzijnímu spoření celkem 958 287 účastníků, tj. 21 % z celkového počtu. Průměrný příspěvek zaměstnavatele

na penzijní připojištění činil 770 Kč měsíčně a na doplňkové penzijní spoření 846 Kč měsíčně. (APF ČR, 2017)

Obr. 32 Vývoj objemu spravovaných prostředků účastníků v letech 1995 – 2016 v mil. Kč (APS ČR, 2017, vlastní zpracování)

Investice

Zatímco v majetku transformovaných fondů v roce 2016 převažovaly státní dluhopisy ČR, které činily 71 % podílu, investice účastnických fondů jsou různorodě diferencované podle investičních profilů (konzervativní, vyvážený, dynamický).

5.3.1 Doplňkové penzijní spoření

Doplňkové penzijní spoření tvoří volitelná výše příspěvku. Od měsíčního příspěvku 1000 Kč lze získat maximální státní příspěvek. Od měsíčního příspěvku 2000 Kč lze dosáhnout na maximální daňové odpočty.

Tab. 10 Přehled státních příspěvků a možného daňového zvýhodnění v rámci doplňkového penzijního spoření platný od 1. 1. 2017.

	Měsíční příspěvek účastníka							
	100	300	500	1000	1500	2000	2500	3000
Státní příspěvek (ročně)	0	1080	1560	2760	2760	2760	2760	2760
Daňové odpočty (ročně)	-	-	-	-	6000	12000	18000	24000
Daňová úspora (ročně)	-	-	-	-	900	1800	2700	3600

Zdroj: penzijní společnosti, vlastní zpracování

Tab. 11 Výše státního příspěvku u doplňkového penzijního spoření.

Příspěvek účastníka (měsíčně)	Státní příspěvek od 1. 1. 2013 (měsíčně)
300 - 399 Kč	90 Kč + 20 % z částky nad 300 Kč
400 - 499 Kč	110 Kč + 20 % z částky nad 400 Kč
500 - 599 Kč	130 Kč + 20 % z částky nad 500 Kč
600 - 699 Kč	150 Kč + 20 % z částky nad 600 Kč
700 - 799 Kč	170 Kč + 20 % z částky nad 700 Kč
800 - 899 Kč	190 Kč + 20 % z částky nad 800 Kč
900 - 999 Kč	210 Kč + 20 % z částky nad 900 Kč
1 000 Kč a víc	230 Kč

Zdroj: penzijní společnosti, vlastní zpracování

Změny v doplňkovém penzijním spoření účinné od 1. 1. 2016:

- Zrušení 18 let jako hranice minimálního věku pro uzavření smlouvy. Smlouvu může nově uzavřít i zákonný zástupce pro nezletilé dítě. V takovém případě si účastník může vybrat třetinu vlastních příspěvků v 18 letech věku, za podmínky, že smlouva běžela alespoň 120 měsíců a 24 měsíců před dosažením 18 let věku nedošlo k převodu do jiné penzijní společnosti.
- Výplata pravidelné penze na dobu delší než 10 let je osvobozena od daně z příjmů.
- Nárok na jednorázové vyrovnání a starobní penzi na určenou dobu nově vzniká dosažením 60 let v případě, že doba spoření trvala minimálně 60 kalendářních měsíců.

Změny v doplňkovém penzijním spoření účinné od 1. 1. 2017:

- *Účastník - zvýšení částky, kterou si můžete odečíst z daňového základu.* U fyzických osob možnost odpočtu vkladů z daňového základu až 24 000 Kč ročně. Odpočet se nově týká těch částí měsíčních příspěvků, které přesahují 1000 Kč/měsíčně. Doposud to bylo pouze 12 000 Kč/ročně nad rámec příspěvků v souhrnné výši 12 000 Kč ročně. Mění se tedy i způsob výpočtu odečitatelné částky.
- *Zaměstnavatelé - příspěvky zaměstnancům jsou osvobozeny od daní až do výše 50 000 Kč.* Od ledna 2017 si mohou firmy v České republice zvýšit částku, kterou přispívají svým zaměstnancům na důchod a optimalizovat tak své ná-

klady ve prospěch svůj i zaměstnanců. Platba zaměstnavatele jako příspěvek na penzijní připojištění nebo doplňkové penzijní spoření zaměstnanců je osvobozena od daně z příjmů a sociálního a zdravotního pojištění až do výše 50 000 Kč ročně (dříve 30 000 Kč ročně).

Doplňkové penzijní spoření zprostředkovávají penzijní společnosti, které klientům nabízejí různé strategie investování do účastnických fondů. Jednotlivé strategie se liší mírou rizika a výší možného výnosu. Také strategie jednotlivých správců se mohou lišit. Například Penzijní společnost AXA nabízí následující typy investičních strategií:

Velmi konzervativní strategie: 100% investice do povinně konzervativního účastnického fondu s velmi nízkou mírou rizika ideální pro poslední roky před odchodem do důchodu.

Riziko: nízké, *výnos:* nižší.

Konzervativní strategie: 100 % prostředků jde do dluhopisového účastnického fondu.

Riziko: střední, *výnos:* střední.

Konzervativní smíšená strategie: 40 % investice jde do vyváženého a 60 % do dluhopisového účastnického fondu.

Riziko: střední, *výnos:* střední.

Vyvážená strategie: Představuje střední cestu. 70 % investice jde do vyváženého a 30 % do dluhopisového fondu.

Riziko: střední, *výnos:* střední.

Dynamická strategie: 100 % prostředků jde do vyváženého účastnického fondu s možností vysokých výnosů, ale i s vysokou mírou rizika.

Riziko: vyšší, *výnos:* vyšší.

Strategie životního cyklu: Představuje řešení, které se přizpůsobuje věku a počtu let zbývajících do důchodu. Peníze jsou postupně investovány v různých poměrech do rozdílných fondů, od dynamického v počátcích spoření až po konzervativní před odchodem do důchodu. Při nižším věku účastníka a záměru dlouhodobého spoření se vyplácí kombinace jednotlivých fondů ve formě strategie spoření životního cyklu. Ta

spočívá v postupném snižování rizikovosti investic s blížícím se rokem odchodu do důchodu.

Riziko: vyšší, výnos: vyšší.

S účastí ve fondech jsou spojeny také určité náklady. Penzijní společnost má nárok na úplatu hrazenou z majetku ve fondu. Úplata penzijní společnosti je tvořena úplatou za obhospodařování majetku Fondu a úplatou za zhodnocení majetku ve fondu. Úplata za obhospodařování je vyjádřena % z průměrné roční hodnoty fondového vlastního kapitálu. Úplata za zhodnocení majetku je vyjádřena jako % z rozdílu průměrné roční hodnoty penzijní jednotky v příslušném období a nejvyšší průměrné roční hodnoty penzijní jednotky v letech předcházejících příslušnému období od vzniku účastnického fondu vynásobené průměrným ročním počtem penzijních jednotek.

Z majetku fondu se také hradí daňová povinnost, která vznikla v souvislosti s držbou a obchodováním s majetkem fondu. Srovnání doplňkového penzijního spoření podle maximální výše úplaty penzijní společnosti je uvedeno v tabulce č. 9.

Tab. 12 Srovnání doplňkového penzijního spoření podle úplaty penzijní společnosti

Penzijní společnost	Účastnický fond	Úplata za obhospodařování majetku	Úplata za zhodnocení
Allianz	Povinný konzervativní fond	0,40%	10%
	Vyvážený účastnický fond	0,80%	15%
	Dynamický účastnický fond	1,00%	15%
AXA	Povinný konzervativní účastnický fond	0,40%	10%
	Dluhopisový účastnický fond	1,00%	15%
	Vyvážený účastnický fond	1,00%	15%
Conseq	Povinný konzervativní fond	0,40%	10%
	Dluhopisový účastnický fond	1,00%	15%
	Globální akciový účastnický fond	1,00%	15%
Česká spořitelna	Povinný konzervativní účastnický fond	0,40%	10%
	Vyvážený účastnický fond	1,00%	15%
	Dynamický účastnický fond	1,00%	15%
ČSOB	Účastnický povinný konzervativní fond	0,40%	10%
	Garantovaný účastnický fond	1,00%	15%
	Vyvážený účastnický fond	1,00%	15%
	Dynamický účastnický fond	1,00%	15%
KB	Povinný konzervativní účastnický fond	0,40%	10%
	Sporicí konzervativní účastnický fond	1,00%	15%
	Vyvážený účastnický fond	1,00%	15%
	Dynamický účastnický fond	1,00%	15%
NN	Povinný konzervativní fond	0,40%	0%
	Vyvážený účastnický fond	0,80%	15%
	Růstový účastnický fond	1,00%	15%
Penzijní společnost České pojišťovny	Povinný konzervativní fond	0,40%	10%
	Spořicí účastnický fond	1,00%	15%
	Vyvážený účastnický fond	1,00%	15%
	Dynamický účastnický fond	1,00%	15%

Zdroj: penzijní společnosti, vlastní zpracování

Ze srovnání vyplývá, že úplata za obhospodařování majetku a úplata za zhodnocení je nejnižší u konzervativních fondů, které jsou také nejméně rizikové. U rizikovějších fondů je úplata vyšší. Úplata za obhospodařování majetku činí maximálně 1 % a úplata za zhodnocení maximálně 15 %. V tomto parametru se penzijní společnosti navzájem příliš neliší. Jedinou výjimkou je Penzijní společnost NN, která si za zhodnocení investice v povinném konzervativním fondu neúčtuje žádnou úplatu.

Tab. 13 Srovnání doplňkového penzijního spoření podle výkonnosti fondu.

Penzijní společnost (počet klientů ve fondech DPS)	Účastnický fond	Vznik fondu	Zhodnocení v roce 2016	Zhodnocení od vzniku fondu	Aktiva fondu (v mil. Kč)
Allianz (26 262)	Povinný konzervativní fond	1.1.2013	-0,04%	3,98%	368 200
	Vyvážený účastnický fond	1.1.2013	2,21%	9,50%	272 100
	Dynamický účastnický fond	1.1.2013	1,51%	11,46%	248 600
AXA (24 500)	Povinný konzervativní účastnický fond	1.1.2013	0,02%	3,80%	341 154
	Dluhopisový účastnický fond	1.1.2013	0,43%	4,38%	390 300
	Vyvážený účastnický fond	1.1.2013	4,48%	12,32%	189 544
Conseq (10 945)	Povinný konzervativní fond	1.1.2013	0,09%	2,70%	4 203
	Dluhopisový účastnický fond	1.1.2013	1,94%	11,13%	186 777
	Globální akciový účastnický fond	1.1.2013	10,81%	49,16%	305 691
Česká spořitelna (165 903)	Povinný konzervativní účastnický fond	1.1.2013	-0,05%	2,25%	4 376 000
	Vyvážený účastnický fond	1.1.2013	5,17%	9,69%	1 183 000
	Dynamický účastnický fond	1.1.2013	7,42%	13,95%	464 000
ČSOB (94 035)	Účastnický povinný konzervativní fond	1.1.2013	0,00%	5,05%	1 698 000
	Garantovaný účastnický fond	1.1.2013	-0,47%	3,17%	654 000
	Vyvážený účastnický fond	1.1.2013	3,11%	11,58%	403 000
	Dynamický účastnický fond	1.1.2013	5,36%	17,92%	231 000
KB (89 010)	Povinný konzervativní účastnický fond	21.12.2012	-0,15%	1,91%	1 428 402
	Sporicí konzervativní účastnický fond	5.8.2015	0,45%	0,81%	294 872
	Vyvážený účastnický fond	21.12.2012	-0,84%	5,40%	304 787
	Dynamický účastnický fond	21.12.2012	0,87%	10,77%	328 058
NN (12 864)	Povinný konzervativní fond	1.1.2013	0,21%	1,02%	397 319
	Vyvážený účastnický fond	16.2.2015	2,44%	1,93%	93 213
	Růstový účastnický fond	19.5.2015	9,35%	-3,26%	99 759
Penzijní společnost České pojišťovny (130 000)	Povinný konzervativní fond	1.1.2013	-0,10%	4,20%	158 549
	Spořicí účastnický fond	1.1.2013	0,80%	7,50%	2 891 434
	Vyvážený účastnický fond	1.1.2013	3,50%	10,40%	620 271
	Dynamický účastnický fond	1.1.2013	6,40%	11,80%	234 987

Zdroj: APS ČR, penzijní společnosti, vlastní zpracování

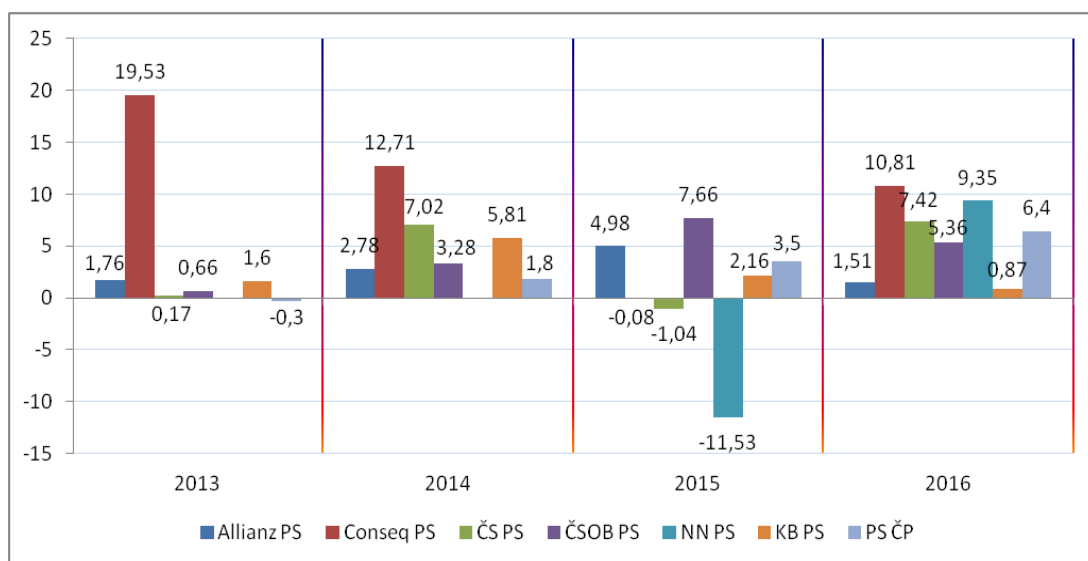
Zatímco náklady mají penzijní společnosti nastaveny téměř shodně, při porovnání účastnických fondů podle výnosu napříč penzijními společnostmi jsou patrné výraznější odlišnosti (Tab. 12).

Konzervativní účastnické fondy se svými výnosy za rok 2016 pohybovaly, vlivem nízkých až záporných úrokových sazeb a výnosů ze státních dluhopisů, kolem nuly.

Výrazně lépe se dařilo dynamičtějším investicím. Dynamické účastnické fondy zhodnotily v roce 2016 úspory na penzi v průměru o 6 %, vyvážené účastnické fondy pak v průměru o necelé 3 %. Mají tak vyšší předpoklad, že porazí i inflaci nad dvěma procenty.

Překonat průměrnou míru inflace, která v roce 2016 činila 0,7 %, se podařilo patnácti ze sedmadvaceti účastnických fondů doplňkového penzijního spoření. Zde je nutné upozornit, že doplňkové penzijní spoření je dlouhodobé investování a proto mají roční výsledky jen omezenou váhu.

Z údajů v tabulce č. 13 vyplývá, že dlouhodobě mají vyšší výkonnost fondy s vyšším podílem akcií. Klienti však musí být připraveni i na to, že jejich výkonnost může v jednotlivých letech velmi kolísat a dostat se i výrazně do záporu (Obr. 23).

Obr. 33 Průměrná roční výkonnost dynamických fondů penzijních společností v letech 2013 – 2016 v % (APS ČR, 2017, vlastní zpracování).

Do dynamických strategií míří jen malá část celkového objemu investovaných peněz (Tab. 13). To vypovídá o konzervativní povaze českých klientů, kteří neradi riskují a doplňkové penzijní spoření si sjednávají hlavně kvůli státní podpoře. Málokdo si však spočítá, že efekt státní podpory se v čase naředí a že na třicetiletém horizontu je mnohem důležitější přiměřená investiční strategie.

Celkově se nejlépe dařilo hospodařit Penzijní společnosti Conseq, která prostředky v globálním akciovém účastnickém fondu zhodnotila o 10,81 % za rok 2016 a o 49,16 % za celou dobu trvání fondu (Tab. 13).

Růstový fond společnosti NN na trhu působí teprve od roku 2015, ve kterém si připsal ztrátu přes jedenáct procent (Obr. 23). V roce 2016 ale už téměř o deset procent rostl, a protože akcie pokračují v růstu i v roce 2017, je už nyní tento fond po prvot-

ním výrazném propadu v pětiprocentním plusu. Kdo tedy chce vyšší výnos, musí být připraven i na dočasné ztráty.

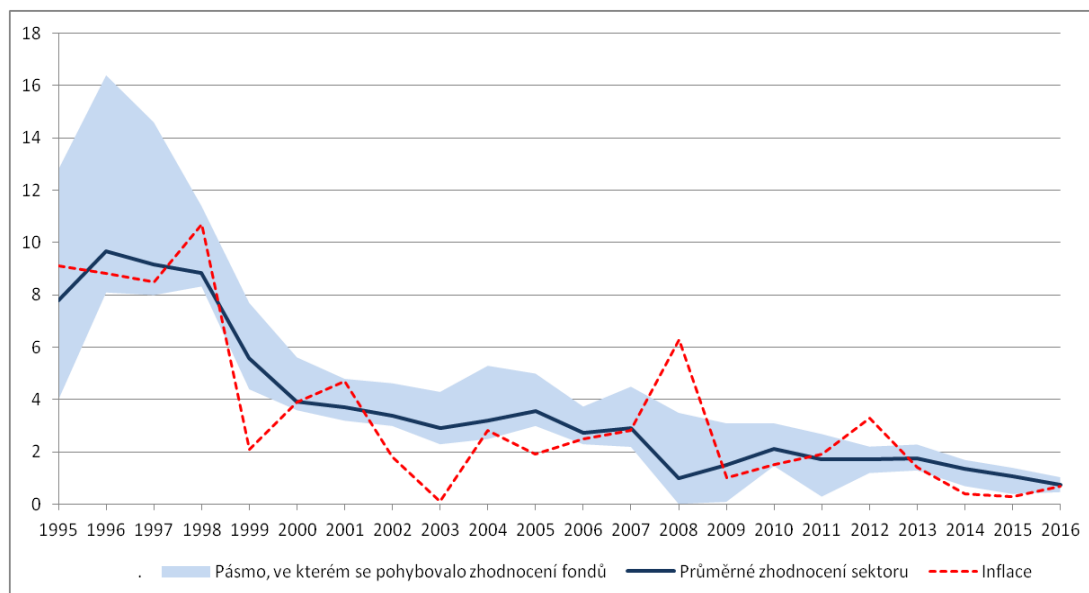
Tab. 14 Účastnické fondy s nejvyšším zhodnocením na trhu

Nejvyšší zhodnocení za rok 2016			Nejvyšší zhodnocení od založení fondu		
Conseq PS	Globální akciový ÚF	10,81%	Conseq PS	Globální akciový ÚF	49,16%
NN PS	Růstový ÚF	9,35%	ČSOB PS	Dynamický ÚF	17,92%
Česká spořitelna PS	Dynamický ÚF	7,42%	Česká spořitelna PS	Dynamický ÚF	13,95%
PS České pojišťovny	Dynamický ÚF	6,40%	AXA PS	Vyvážený ÚF	12,32%
ČSOB PS	Dynamický ÚF	5,36%	PS České pojišťovny	Dynamický ÚF	11,80%
Česká spořitelna PS	Vyvážený ÚF	5,17%	ČSOB PS	Vyvážený ÚF	11,58%

Zdroj: penzijní společnosti, vlastní zpracování

5.3.2 Penzijní připojištění

Čtyři miliony Čechů stále spoří na důchod v transformovaných fondech (bývalých penzijních fondech), které v příštích letech již neuchrání úspory před rostoucí inflací. Zatímco inflace vyrostla nad dvě procenta, výnosy na penzijním připojištění dále klesají pod hranici jednoho procenta. Do mírného plusu se fondy dostanou jen díky příspěvkům od státu.

Obr. 34 Průměrné zhodnocení vkladů v penzijních (1995 – 2012) a transformovaných (od 2013) fondech v % (APS ČR, vlastní zpracování).

Transformované fondy v období od roku 2013 do roku 2016 připsaly svým klientům v průměru 1,23 % za rok (Tab. 14). Pod touto úrovní jsou už jen povinně konzervativní účastnické fondy, které penzijní společnosti nabízí jako nejbližší alternativu ke

stejně konzervativnímu původnímu penzijnímu připojištění. Tyto fondy ve stejném období připsaly svým klientům v průměru 0,81 % za rok (Tab. 15).

Pokud tedy někdo chce přestoupit za vyšším výnosem z transformovaného fondu do některého z účastnických fondů, rozhodně by neměl volit konzervativní fondy. Povinně konzervativní účastnické fondy za transformovanými fondy v minulém období zaostávaly, protože na rozdíl od nich nemají neinvestováno do starších státních dluhopisů s vyššími výnosy.

Tab. 15 Průměrné výnosy transformovaných fondů 2013 - 2016

Penzijní fond	Výnos 2016 v %	Výnos 2013 - 2016 v % p. a.
ČP Transformovaný	0,93	1,53
Axa Transformovaný	1,00	1,46
Allianz Transformovaný	1,04	1,42
ČSOB Transformovaný	0,66	1,24
KB Transformovaný	0,66	1,15
ČS Transformovaný	0,65	1,06
NN Transformovaný	0,60	1,01
Conseq Transformovaný	0,47	0,94
Průměr		1,23

Zdroj: APS ČR, penzijní společnosti, vlastní zpracování

Tab. 16 Průměrné výnosy povinných konzervativních účastnických fondů 2013 - 2016

Penzijní fond	Výnos 2016 v %	Výnos 2013 - 2016 v % p. a.
ČSOB Povinný konzervativní	0,00	1,24
ČP Povinný konzervativní	-0,10	1,08
Allianz Povinný konzervativní	-0,04	0,98
Axa Povinný konzervativní	0,02	0,94
Conseq Povinný konzervativní	0,09	0,67
ČS Povinný konzervativní	-0,05	0,56
NN Povinný konzervativní	0,21	0,56
KB Povinný konzervativní	-0,15	0,48
Průměr		0,81

Zdroj: APS ČR, penzijní společnosti, vlastní zpracování

Transformované fondy a konzervativní účastnické fondy musely v nedávné době nakoupit krátkodobé dluhopisy České republiky se záporným výnosem či dlouhodo-

bé dluhopisy s minimálním výnosem, a to ovlivní jejich hospodaření na několik příštích let.

5.4 Fondy kolektivního investování

Existuje několik způsobů jak a kam investovat volné peněžní prostředky. Při rozhodování vždy záleží na očekáváních investora. Jednou z možností je kolektivní investování, které je založeno na společném zájmu většího počtu individuálních investorů co možná nejefektivněji zhodnotit své volné prostředky a současně minimalizovat investiční rizika dostatečnou diverzifikací společného portfolia.

Nejběžnějším typem kolektivního investování jsou otevřené podílové fondy. Jedná se o způsob investování, který funguje na principu shromažďování prostředků jednotlivých investorů investiční společností. Investiční společnost tyto finanční prostředky za úplatu spravuje a zhodnocuje. Tato forma investování umožňuje i drobnějším investorům zprostředkovaně nakoupit rozsáhlejší portfolio cenných papírů v rámci předem dané investiční strategie, která je definovaná ve statutu fondu.

Podíl investora na majetku otevřeného podílového fondu představují podílové listy. Hodnota čistého obchodního jmění (ČOJ) podílového listu je pravidelně zveřejňována a je to v podstatě kurz tohoto podílového listu, za který jej investor může nakoupit nebo prodat.

Před výběrem vhodné investice by si měl každý investor uvědomit, jaký požaduje výnos, na jak dlouhou dobu může vložit své prostředky do fondu a zároveň jaké riziko je ochoten podstoupit. Na základě těchto faktorů pak lze stanovit poměr akcií a dluhopisů v portfoliu. Jednotlivé typy podílových fondů se vyznačují specifickou mírou rizika a očekávaných výnosů.

Základní typy otevřených podílových fondů:

Fondy peněžního trhu – prostředky jsou investovány do státních pokladničních poukázek, dluhopisů s krátkou dobou splatnosti a bankovních termínovaných vkladů. Z hlediska rizikovitosti je investice do fondů peněžního trhu nejméně riziková. Výnosy se odvíjí především od výše úrokových sazeb, jsou tedy relativně nízké. Tyto fondy se hodí pro krátkodobé investice a úložky peněz.

Dluhopisové fondy – Prostředky jsou investovány především do investičních nástrojů s delší dobou splatnosti. Očekávaný výnos je však dlouhodobě vyšší než u fondů peněžního trhu. Minimální doporučená délka investičního horizontu je 2 – 3 roky.

Smíšené fondy – Prostředky jsou investovány do různých investičních nástrojů (akcie, dluhopisy, nástroje peněžního trhu). Rizikovost smíšených fondů je střední až vysoká a tomu odpovídá i vyšší zhodnocení. Jsou vhodné pro delší investiční horizont.

Akciové fondy – Prostředky jsou investovány především do akcií a mohou tak dosáhnout vysokého zhodnocení. Jsou to fondy s vysokým rizikem. Je doporučován delší investiční horizont (minimálně 5 let).

Zajištěné (garantované) fondy – Při splatnosti je zaručena návratnost části nebo celé investice. Výhodou je omezení možnosti ztráty, nevýhodou střednědobé vázání vložených prostředků. Tento typ fondu je určen pro opatrné investory.

Typ fondu	Výnos	Riziko	Investiční horizont
Fond peněžního trhu	nižší	velmi nízké	do 1 roku
Zajištěný fond	nižší až střední	velmi nízké	3-5 let
Dluhopisový fond	nižší až střední	nízké	2-3 roky
Smíšený fond	střední až vyšší	střední	3-5 let
Akciový fond	vyšší	vysoké	5 a více let

Obr. 35 Srovnání jednotlivých typů fondů (Investujme.cz, 2016)

Výhody a nevýhody investování do otevřených podílových fondů:

Výhody:

- vysoká likvidita – kdykoliv lze požádat o zpětný odkup,
- výnosy z fondů po 3 letech držení nepodléhají dani (Zákon č. 586/1992 Sb),
- efektivnější diverzifikace rizika,
- dostupnost pro drobné investory - nízké pravidelné investované částky,
- vyšší zhodnocení než u běžných bankovních produktů,
- nižší transakční náklady oproti individuálnímu investování,
- profesionální správa úspor,
- přístup na zahraniční trhy,
- velký výběr fondů.

Nevýhody:

- poplatky za nákup a správu prostředků,
- riziko poklesu investice,
- vklady nejsou pojištěny
- podílové fondy negarantují dopředu žádný výnos – ten závisí na situaci na finančních trzích, na výši úrokových sazeb centrálních bank, na zisku firem v daném regionu, na politické situaci a stabilitě, atd.
- investice je dlouhodobou záležitostí
- obtížné najít správný fond – volbu může usnadnit svou radou zkušený finanční poradce či bankéř

Současná situace na trhu

Uplynulý rok 2016 byl podle tiskové zprávy Asociace pro kapitálový trh (AKAT) dalším rekordním rokem pro fondy. Investice do fondů se drží na historicky nejvyšší úrovni. Při rostoucím počtu investorů tak již každý sedmý Čech investuje do fondů. Z pohledu investičního zaměření fondů téměř každá druhá investice směřuje do smíšených fondů. (AKAT ČR, 2017)

V tabulce č. 12 je uveden objem investic majetku dle typu fondu ke konci roku 2015, 2016 a jejich roční změny. Za rok 2016 jsou investice rozděleny také podle domicilu fondu.

Tab. 17 Prostředky jednotlivých druhů podílových fondů dle domicilu.

K 31. 12. (mld. Kč)	2015		2016		Meziroční změna	
	celkem	domácí	zahraniční	celkem	abs.	(%)
Fondy peněžního trhu	4,3	0,5	2,8	3,2	-1,1	-25,5
Strukturované fondy	28,3	0,3	27,2	27,5	-,8	-2,7
Akciové fondy	69,3	33,6	47,6	81,3	11,9	17,2
Dluhopisové fondy	111,9	70,7	53,2	123,9	12,0	10,8
Fondy spíšené	137,8	93,8	63,4	157,2	19,3	14,0
Fondy fondů	17,9	20,0	0,2	20,2	2,3	12,9
Fondy nemovitostní	12,4	17,6	1,1	18,7	6,2	50,1
Celkem	382,0	236,5	195,5	432,0	50,0	13,1

Zdroj: AKAT ČR, 2017, výpočty vlastní

Během roku 2016 vzrostl objem prostředků ve fondech kolektivního investování o 13,1 %, resp. o 50 mld. Kč. v absolutním vyjádření. Na konci roku 2016 bylo celkem ve fondech investováno 432 mld. Kč. Z toho hodnota majetku v zahraničních fondech vzrostla během roku 2016 o 15,5 mld. Kč (tj. o 8,6 %) a domácí fondy zazna-

menaly nárůst o 34,5 mld. Kč (tj. o 17,1 %). Jak je patrné z tabulky č. 12, největší absolutní příliv prostředků v roce 2016 zaznamenaly fondy smíšené, kterým vzrostl majetek o 19,3 mld. Kč, v relativním vyjádření se pak jednalo o nárůst 14 %. Největší relativní nárůst majetku zaznamenaly fondy nemovitostní, a to 50,1 %. Naopak odliv investic proběhl z fondů peněžního trhu a strukturovaných fondů vlivem pokračujících nulových úrokových sazeb. Smíšené a dluhopisové fondy zaujímají mezi jednotlivými druhy podílových fondů dominantní pozici a tvoří dohromady přes 65 % objemu celkového spravovaného majetku. Struktura majetku u domácích fondů je obdobná zahraničním fondům. V domácích i zahraničních fondech dominují fondy smíšené.

Tab. 18 Kolektivní investování v ČR 2016 – rozdělení podle zprostředkovatelů

Zprostředkovatel	Fondové mandáty (Kč)
Česká spořitelna, a. s. (group)	109 519 773 552 Kč
ČSOB (group)	100 124 388 409 Kč
Komerční banka	60 586 120 440 Kč
Conseq Investment Management, a. s.	29 847 492 390 Kč
UniCredit Bank Czech Republic, a. s. + Pioneer investiční společnost, a. s.	27 422 769 873 Kč
Raiffeisenbank, a. s.	23 001 386 718 Kč
Generali Investments CEE, a. s.	22 021 095 399 Kč
J&T (group)	14 714 692 582 Kč
NN Investment Partners	13 831 642 202 Kč
MONETA Money Bank, a.s.	10 271 907 754 Kč
AXA Investiční společnost, a. s.	8 447 321 589 Kč
ZFP Investments, investiční společnost, a. s.	3 916 099 803 Kč
ING Bank N. V., organizační složka	3 875 048 205 Kč
PROSPERITA investiční společnost, a. s.	1 328 838 235 Kč
OSTATNÍ	3 085 449 362 Kč
CELKEM	431 994 026 513 Kč

Zdroj: AKAT ČR, 2017, vlastní zpracování

Pro analýzu produktů kolektivního investování jsou vybrány otevřené podílové fondy významných investičních společností. Výběr je omezen na fondy domicilované na českém trhu a měna fondu je zastoupená českou korunou. Kritériem pro výběr investičních společností byl podíl na celkovém objemu obhospodařovaného majetku. Podíly jednotlivých finančních skupin na celkové sumě obhospodařovaného majetku jsou uvedeny v tabulce č. 17.

Mezi pěticí největších zprostředkovatelů domácích a zahraničních fondů kolektivního investování v České republice patří k 31. 12. 2016 skupina České spořitelny

(109,52 mld. Kč), skupina ČSOB (100,12 mld. Kč), skupina Komerční banky (60,59 mld. Kč), Conseq (29,85 mld. Kč) a skupina UniCredit Bank (27,42 mld. Kč). Předmětem analýzy tedy budou vybrané fondy těchto pěti významných investičních společností.

Při výběru toho „správného“ fondu by měl každý investor vycházet z toho, jak podílové fondy jako produkt zapadají do jeho finančního plánu. Po sestavení finančního plánu by měl investor znát svoji investiční strategii. Jinými slovy by měl mít jasno v tom, proč chce investovat (jakého investičního cíle chce dosáhnout), jaká je jeho ochota a schopnost nést investiční riziko a na jak dlouho chce investovat.

Při výběru konkrétního fondu z široké nabídky na českém trhu se lze rozhodovat podle třech základních kritérií:

- historické výnosy,
- rizikové ukazatele,
- náklady fondu.

Pro porovnání nákladů je vhodné především sledovat poplatky spojené s nákupem a spravováním fondu. Poplatek za odkup podílových listů si investiční společnosti většinou neúčtují. Tyto poplatky a náklady snižují potenciální výnosnost investice. Vstupní poplatek je jednorázový a účtuje se investorovi přímo před nebo po uskutečnění investice. Poplatek za správu (manažerský poplatek) se průběžně promítá do kurzu fondu a tím i do zhodnocení. Publikovaný výnos je už o tento poplatek snížený. Celková nákladovost zahrnuje veškeré náklady hrazené z majetku v podílovém fondu v průběhu roku a její výše může rok od roku kolísat. Ukazatel celkové nákladovosti fondu (TER) se rovná poměru celkové výše nákladů k průměrné měsíční hodnotě vlastního kapitálu. Tyto náklady se odrazí pouze ve výkonnosti investice, nejsou účtovány přímo.

Rizikové ukazatele naznačují, jak mohou výnosy fondu kolísat směrem nahoru i dolů kolem očekávaného výnosu. Dlouhodobější investiční horizont riziko investování snižuje. Ukazatel rizika na stupnici 1 až 7 odkazuje na velikost kolísání hodnoty podílového listu v minulosti. Ukazatel vyjadřuje vztah mezi šancí na růst hodnoty investice a rizikem poklesu hodnoty investice. Ani nejnižší skupina však neznamená investici bez rizika.

Historické výnosy měří historickou výkonnost fondu. Minulá výkonnost však nezařazuje výkonnost budoucí. Je vhodné sledovat, jak dlouho podílový fond existuje, zda jsou výnosy fondu konzistentní v čase, zda v poslední době nedošlo k výměně jeho portfolio manažera a jak vypadají výnosy fondu v porovnání se srovnatelnými fondy.

Pravidelné investice do vybraných otevřených podílových fondů jsou možné již od 300 Kč. V případě jednorázových investic požaduje většina investičních společností minimální výši investice 5 000 Kč – 10 000 Kč. Následující tabulka (Tab. 14) zobrazuje pět významných fondů peněžního trhu obchodovaných v ČR v české měně.

Tab. 19 Fondy krátkodobých investic a fondy peněžního trhu

Investiční společnost	Název fondu	Typ fondu	Doporučený invest. horizont	Min. investice (Kč)		Vstupní poplatek (%)	Poplatek za správu (% p. a.)	¹⁾ TER (%)	²⁾ Riziko	³⁾ Výkonnost (%)		
				Jednorázově	Pravidelně					3M	6M	1 rok
Conseq Invest	Conseq Invest Konzervativní	Krátkodobých investic	6 měsíců	10 000	500	0,5	0,50	0,79	2	-0,04	0,27	1,05
Erste Asset Management	Sporinvest	Krátkodobých investic	1 rok a déle	300	300	0,3	0,45	0,59	1	-0,46	-0,56	-0,23
KBC Asset Management IS	KBC Multi Interest ČSOB krátkodobý	Krátkodobých investic	1-2 roky	5000	500	0,1	0,5	0,58	1	-0,41	-0,57	-0,21
IKS KB	KB Peněžní trh	Peněžního trhu	6 měsíců	5000	300	0,2	0,3	0,16	1	-0,2	-0,21	-0,24
Pioneer investiční společnost, a.s.	Pioneer - Sporokonto	Peněžního trhu	6 - 12 měsíců	5000	500	0,5	0,6	0,81	2	-0,26	-0,33	0,02

¹⁾ TER = celková nákladovost za rok 2016, ²⁾ Riziko: 1 - nejnižší, 7 - nejvyšší, ³⁾ Výkonnost platná k 30. 3. 2017; Výše uvedené informace byly uvedeny na webových stránkách společností dne 2. 4. 2017

Zdroj: webové stránky investičních společností, vlastní zpracování

Jak již samotný název fondů napovídá, fondy krátkodobých investic a fondy peněžního trhu nejsou vhodné pro ty, kteří plánují získat zpět své investované prostředky v době kratší než 6 až 12 měsíců.

Vstupní poplatky se u vybraných fondů krátkodobých investic a fondů peněžního trhu pohybují od 0,1 % do 0,5 % z aktuální hodnoty podílových listů. Nejnižší vstupní poplatky si účtují investiční společnosti KBC Asset Management a IKS KB. Poplatek za správu se pohybuje mezi 0,3 % a 0,6 % a ukazatel TER mezi 0,16 % a 0,81 %. Celkově lze za nejméně nákladový fond označit fond s názvem KB peněžní trh Investiční kapitálové společnosti KB.

Uvedené fondy byly zaříděny do 1., maximálně do 2. rizikové skupiny, protože historická hodnota jejich podílových listů kolísala pouze velmi málo a jak rizika ztrát, tak i výnosové šance byly relativně nízké. U těchto fondů může hrozit nejčastěji tržní

riziko, kreditní riziko, měnové riziko, pokud fond investuje i do cenných papírů denominovaných v zahraničních měnách, úvěrové riziko stran, se kterými obchoduje, riziko inflace, riziko nedostatečné likvidity, riziko operační či úrokové riziko.

Při pohledu na poslední sloupec tabulky je zřejmé, že vybrané fondy peněžního trhu a fondy krátkodobých investic mají momentálně velmi nízkou výkonnost, která se očekávaným zvyšováním úrokových sazeb může ještě zhoršit. Tyto fondy za poslední jeden rok nedokázaly ochránit úspory investorů ani proti inflaci (v únoru 2017 vzrostl index spotřebitelských cen o 2,5 % oproti únoru 2016).

Tabulka č. 15 zobrazuje pět vybraných dluhopisových fondů a jejich základní parametry.

Tab. 20 Dluhopisové fondy

Investiční společnost	Název fondu	Typ fondu	Doporučený invest. horizont	Min. investice (Kč)		Vstupní poplatek (v %)	Poplatek za správu % p. a.	¹⁾ TER (%)	²⁾ Riziko	³⁾ Výkonnost (%)			
				Jednorázové	Pravidelné					1 rok	2 roky	3 roky	3 roky (p.a.)
Conseq Invest	Conseq Invest Dluhopisový	Dluhopisový	2 roky a více	10 000	500	2,5	1	1,26	2	1,56	0,57	4,65	1,53
Erste Asset Management	Sporobond	Dluhopisový	3 roky a déle	300	300	1	0,5	0,78	2	-0,44	-	6,04	2,01
KBC Asset Management IS	ČSOB Střednědobých dluhopisů	Dluhopisový	3 roky a déle	5000	500	0,5	1	1,15	3	-1,03	-1,69	5,85	1,91
IKS KB	KB Dluhopisový	Dluhopisový	2 roky a více	5000	300	1	1	1,17	3	-2,17	-2,25	4,31	1,42
Pioneer investiční společnost, a.s.	Pioneer - Obligační plus	Dluhopisový	3 roky a déle	5000	500	1	1,05	1,37	3	1,07	-1,38	8,19	2,66
Pioneer investiční společnost, a.s.	Pioneer - Obligační fond	Dluhopisový	5 let a déle	5000	500	1	max. 1,5	1,7	3	-2,28	-2,84	4,99	1,63

¹⁾ TER = celková nákladovost za rok 2016, ²⁾ Riziko: 1 - nejnižší, 7 - nejvyšší, ³⁾ Výkonnost platná k 30. 3. 2017; Výše uvedené informace byly uvede-ny na webových stránkách společností dne 2. 4. 2017

Zdroj: webové stránky investičních společností, vlastní zpracování

Doporučený investiční horizont u dluhopisových fondů je minimálně 2 roky. Vstupní poplatek se pohybuje od 0,5 % do 2,5 %, přičemž nejnižší je u investiční společnosti KBC Asset Management a nejvyšší u investiční společnosti Conseq Invest. Manažerský poplatek se pohybuje od 0,5 % maximálně do 1,5 % a celkové náklady činí 0,78 % - 1,7 %. Nejnižší manažerský poplatek i celkové náklady má investiční společnost Erste Asset Management, nejvyšší naopak investiční společnost Pioneer.

Dluhopisové fondy jsou z hlediska rizika řazeny do 2. – 3. rizikové kategorie. Průměrná roční výkonnost fondů dosažená během posledních tří let se pohybuje od 1,42

% do 2,66 %. Při porovnávání výkonnosti jednotlivých dluhopisových fondů je nutné zohlednit strukturu jejich portfolia.

Inflaci (2,5 %) překonal dle výkonnosti pouze dluhopisový fond Pioneer – Obligační plus. Tento fond investuje 60 % do českých státních dluhopisů, 15 % do slovenských, 13 % do polských a 7 % do maďarských státních dluhopisů. Zbývajících 5 % investuje do nástrojů peněžního trhu obchodovaných v ČR. Fond byl na základě své historické volatility zařazen do 3. rizikové skupiny a investor se může v průběhu investování setkat zejména s tržním rizikem, kreditním rizikem, rizikem vypořádání, rizikem nedostatečné likvidity, operačním rizikem, riziky vyplývajícími z investičního zaměření (riziko koncentrace, právní riziko, politické riziko), rizikem zrušení fondu či s měnovým rizikem. Měnové riziko je aktivně řízeno. Jednotlivé tituly v portfoliu mají vysoké kreditní hodnocení.

Dluhopisové fondy jsou tedy vhodné pro investory, kteří očekávají vyšší výnos a jsou ochotni akceptovat vyšší míru rizika, než přinášejí fondy peněžního trhu. Tyto fondy investují do obligací s dobou splatnosti delší než jeden rok. Fondy většinou nakupují obligace různé kvality. Čím větší podíl fond investuje do vládních obligací, tím konzervativnější daný fond je, a tím nižší riziko i potenciální výnos by měl investor očekávat.

Investor, který se nespokojí s výnosností dluhopisových fondů a má vyšší sklon k riziku, má možnost investovat do fondů smíšených (Tab. 16). Jejich výnos i riziko je vyšší než u dluhopisových fondů a menší než u akciových fondů.

Tab. 21 Smíšené a balancované fondy

Investiční společnost	Název fondu	Typ fondu	Doporučený invest. horizont	Min. investice (Kč)		Vstupní poplatek (%)	Poplatek za správu (% p. a.)	1) TER (%)	2) Riziko	3) Výkonnost (%)			
				Jednorázově	Pravidelně					1 rok	2 roky	3 roky	3 roky (p. a.)
Erste Asset Management	Vyvážený Mix FF	smíšený	3 roky a déle	300	300	1,5	1	1,84	3	5,2	-	8,04	2,74
KBC Asset Management IS	ČSOB Bohatství	smíšený	5 let	5000	500	1,5	1,5	2,15	4	3,7	-1,15	11,97	3,84
IKS KB	IKS Balancovaný dynamický	smíšený	5 let	5000	300	2	1,6	1,84	5	6,4	-2,79	2,75	0,91
IKS KB	IKS Balancovaný konzervativní	smíšený	3 roky a déle	5000	300	1	2	2,18	3	-1,2	-4,27	0,47	0,16
Pioneer investiční společnost, a.s.	Pioneer - dynamický fond	balancovaný	5 let	5000	500	3	2	2,29	5	9,9	5,31	7,6	2,47

¹⁾ TER = celková nákladovost za rok 2016, ²⁾ Riziko: 1 - nejnižší, 7 - nejvyšší, ³⁾ Výkonnost platná k 30. 3. 2017; Výše uvedené informace byly uvedeny na webových stránkách společností dne 2. 4. 2017

Zdroj: webové stránky investičních společností, vlastní zpracování

Investičním cílem těchto fondů je zhodnocování majetku prostřednictvím investic do smíšeného portfolia cenných papírů s určitým podílem akcií a dluhopisů. Vyšší podíl akciové složky zvyšuje rizikovost a je třeba počítat s většími výkyvy hodnoty investice. Smíšené a balancované fondy jsou proto určeny pro investory, kteří si mohou dovolit odložit investovaný kapitál na nejméně 3 až 5 let. V tomto horizontu je již pravděpodobné, že se investice požadovaným způsobem zhodnotí.

Vstupní poplatky se u investičních společností pohybují od 1 % do 3 %. Nejnižší vstupní poplatek si účtuje Investiční kapitálová společnost KB. Roční poplatky za správu fondů činí 1 % - 2 %, přičemž nejnižší vyžaduje investiční společnost Erste Asset Management. Celková nákladovost se v předchozím roce pohybovala mezi 1,84 % a 2,29 %, nejnižší byla u Erste Asset Management a IKS KB. Uvedené fondy jsou zařazeny do 3. až 5. rizikové skupiny.

Z hlediska roční výkonnosti fondu za období 3 let se nejlépe dařilo smíšenému fondu ČSOB Bohatství. Fond dosáhl za poslední tři roky výkonnosti 3,84 % p. a. a tím se mu podařilo překonat inflaci. Podíl dluhopisů ve struktuře portfolia zaujímá 56 %, podíl akcií činí 40 % a zbývající 4 % jsou investovány do depozit a peněžního trhu. Fond investuje svůj majetek zejména do akcií na trzích USA, západní Evropy a České republiky, dluhopisů převážně denominovaných v české měně a nástrojů peněžního trhu vydávaných státy, tuzemskými a zahraničními obchodními společnostmi nebo bankami. Fond byl zařazen do rizikové skupiny 4, která odpovídá historické proměnlivosti hodnoty podílových listů způsobené investováním aktiv do akcií a podnikových, bankovních nebo státních dluhopisů. Při investování do tohoto fondu hrozí středně velké riziko nesplnění závazků protistrany nebo emitenta dluhopisů, středně velké tržní riziko a v menší míře také měnové riziko, koncentrační riziko a riziko likvidity.

Podobnou výkonnost zaznamenal konkurenční korunový smíšený fond s vyváženým až konzervativním profilem Vyvážený Mix FF investiční společnosti Erste Asset Management. Tento fond investuje do akciových pozic okolo 30 % majetku. Vedle akcií jsou pro fond hlavním zdrojem výnosu převážně pozice v rizikovějších dluhopisech USA i Evropské měnové unie a v dluhopisech rozvíjejících se trhů. Fond byl zařazen do rizikové skupiny 3, protože historická hodnota jeho podílových listů mír-

ně kolísala a jak rizika ztrát, tak i výnosové šance byly relativně umírněné. Kreditní, úrokové a měnové riziko je aktivně řízeno.

V tabulce č. 18 jsou zobrazeny vybrané akciové fondy a jejich základní parametry.

Tab. 22 Akciové fondy

Investiční společnost	Název fondu	Typ fondu	Doporučený invest. horizont	Min. investice (Kč)		Vstupní poplatek (v %)	Správcovský poplatek (% p. a.)	¹⁾ TER (%)	²⁾ Riziko	³⁾ Výkonnost (%)			
				Jedno-rázově	Pravidelně					1 rok	3 roky	5 let	5 let (p.a.)
Conseq Invest	Conseq Invest Akciový	akciový	5 let	10 000	500	5	1,15	1,5	5	19,4	26,82	52,34	8,78
Erste Asset Management	Sporotrend	akciový	5 let a déle	300	300	3	2	2,3	6	14	11,26	-8,4	-2,15
KBC Asset Management IS	ČSOB Akciový	akciový	7 a více let	5000	500	3	2	2,2	5	11,9	14,42	43,39	7,47
IKS KB	IKS Akciový - střední a východní evropa	akciový	5 let a déle	5000	300	3	2,2	2,7	6	10,3	-	⁴⁾ -3,64 ⁵⁾ -1,84	
Pioneer investiční společnost, a.s.	Pioneer -akciový fond	akciový	7 let a déle	5000	500	3,75	2	2,3	6	13,1	17,45	44,51	7,64

¹⁾ TER = celková nákladovost za rok 2016, ²⁾ Riziko: 1 - nejnižší, 7 - nejvyšší, ³⁾ Výkonnost platná k 30. 3. 2017, ⁴⁾ výkonnost za 2 roky; ⁵⁾ 2 roky (p. a.) - fond vznikl 1. 1. 2015; Výše uvedené informace byly uvedeny na webových stránkách společnosti dne 2. 4. 2017

Zdroj: webové stránky investičních společností, vlastní zpracování

Akciové fondy jsou vhodné pro investory, kteří chtějí své peníze výrazně zhodnotit a zvítězit nad inflací a jsou pro to ochotni i podstoupit vysoké riziko (riziková kategorie 5 – 6). Tyto fondy investují více než dvě třetiny aktiv do akcií, které představují dlouhodobě nejvýnosnější cenné papíry. Umožňují například vlastnit podíly ve světově známých společnostech jako například Apple, Nestlé, Microsoft, Google, Facebook, Coca-Cola, Nike, Louis Vuitton a mnoho dalších (ČSOB Akciový).

U akciových fondů je zásadní doba investice, jelikož v krátkodobém horizontu jsou výnosy těchto fondů nepředvídatelné. Doporučená doba investice do akcií je minimálně 5 až 7 let. Při investici na delší dobu je již pravděpodobné, že se investované peníze adekvátně zhodnotí.

Rozdílná výkonnost jednotlivých fondů souvisí především s rozdílnou regionální a odvětvovou strukturou investovaného majetku. Za posledních pět let se nejlépe dařilo investičnímu fondu Conseq invest Akciový, jehož průměrná roční výkonnost činila 8,78 %. Portfolio fondu tvoří zejména středoevropské akcie kótované na regulovaných trzích v České republice, Polsku, Maďarsku a v menší míře Rakousku, Slovinsku či Rumunsku. Největší podíl v odvětvové struktuře fondu má sektor finančních služeb, dále spotřební zboží a služby a těžba a zpracování ropy a plynu. Fond vyhledává fundamentálně podhodnocené akcie, které dle přesvědčení investičního mana-

žera nabízí v dlouhodobém horizontu atraktivní růstový potenciál na základě budoucích hospodářských výsledků emitenta. Fond má sice oproti ostatním vybraným akciovým fondům nejvyšší vstupní poplatek (5 %), zato vykazuje nejnižší manažerský poplatek (1,15 %) i celkové náklady (1,5 %). Z hlediska rizikovosti je zařazen do kategorie č. 5, protože historické hodnoty kolísavosti ceny akcií fondu se v ročním horizontu pohybovaly mezi 10 % a 15 %.

Pro srovnání druhým nejvýkonnějším fondem byl Pioneer – akciový fond, jehož průměrná roční výkonnost za posledních pět let činila 7,64 %. Fond investuje do diverzifikovaného portfolia akcií a dalších investičních nástrojů obchodovaných zejména na trzích zemí jako jsou Spojené státy americké (60 %), Japonsko (11 %), Spojené království (5 %), Švýcarsko (4 %), Francie (3 %), Německo, Čína, Nizozemsko, Kanada a ostatní. Ve struktuře akciové části portfolia dle sektorů převládají finanční služby (26 %), informační technologie (12 %), Zdravotní péče (11 %) a průmysl (11 %). Vstupní poplatek u tohoto fondu činí 3,75 % z aktuální hodnoty podílového listu a celková nákladovost činí 2,29 %. Fond je zařazen do rizikově-výnosové kategorie č. 6.

5.5 Vkladové a spořicí produkty

Pro zajištění ostatních potřeb rodiny, jako je například koupě automobilu, dovolená, dárky na Vánoce či nákup nového domácího spotřebiče a pro zajištění každodenního chodu domácnosti jsou vhodné běžně používané bankovní vkladové a spořicí produkty.

Vklady u bank a ostatních finančních institucí jsou oproti investičním produktům spojeny s nižším zhodnocením, které často není schopno překonat ani průměrnou roční míru inflace. Úrokové výnosy jsou navíc zdaněny srážkovou daní ve výši 15 %. Na druhou stranu s nimi není spojeno téměř žádné riziko poklesu hodnoty vkladu nebo očekávaného výnosu. Tyto vklady jsou navíc ze zákona pojištěny pro případ krachu či platebních problémů banky a to ve výši 100 % vkladu, maximálně však do částky 100 000 EUR.

5.5.1 Běžný účet

V současnosti na českém trhu fungují desítky bankovních institucí s širokou nabídkou finančních produktů. Stěžejním produktem každé banky je především běžný

účet. Jedná se o nástroj k zajištění hotovostního a bezhotovostního platebního styku. Prostřednictvím vkladů, výběrů a převodních příkazů může klient aktivně provádět finanční transakce a disponovat tak se svými vloženými finančními prostředky. Na běžný účet navazuje mnoho ostatních bankovních instrumentů, jako jsou platební karty, trvalé příkazy, svolení k inkasu, internetové bankovníctví, šeky nebo úvěry. Vklady na běžných účtech jsou ze zákona pojištěny.

Díky téměř nulovým úrokovým sazbám a poplatkům za vedení účtu a platební operace jsou finanční prostředky na běžném účtu spíše znehodnocovány. Z tohoto důvodu lze doporučit využívání běžného účtu pouze za účelem nezbytného zajištění běžného chodu domácnosti. Přebytečné finanční prostředky se rozhodně nevyplatí nechávat ležet na běžném účtu.

Vybrat si běžný účet není v dnešní době rozmanité nabídky jednotlivých bank vůbec jednoduché. Jelikož běžný účet dokáže ušetřit spoustu času i dalších nákladů měl by mít téměř každý člověk uzavřený alespoň jeden běžný účet u některé z bank. Při výběru běžného účtu je vhodné sledovat alespoň tyto základní faktory:

- celkové měsíční náklady na vedení účtu,
- komplexnost a univerzálnost produktové nabídky,
- komplexnost nabízených služeb,
- dostupnost banky.

Posuzování těchto faktorů je z velké části individuální a záleží na konkrétní situaci a požadavcích budoucího majitele účtu.

Výše celkových nákladů na vedení běžného účtu bude záviset na transakční aktivitě jednotlivce a charakteru využívaných služeb. Před výběrem účtu je důležité se seznámit s ceníky jednotlivých bank. Je také důležité sledovat produktovou nabídku jednotlivých bank. Například sledovat jednotlivé druhy debetních i kreditních karet, nabídku úvěrových a depozitních produktů, typy fixací u hypotečních úvěrů, možné způsoby investování, pojištění k platebním kartám a další. Pro porovnání poskytovaných služeb bank je možné sledovat např. nabízené druhy elektronického bankovníctví, hotovostní i bezhotovostní způsoby plateb, služby poskytované k platebním kartám, dostupnost a stažitelnost sazebníků poplatků, možnosti nastavení výpisů k běžnému účtu a další. Dostupnost bank je možné hodnotit podle počtu poboček a bankomatů, ale také na základě rozsahu otevíracích hodin na pobočkách, dostupnosti

telefonních linek a rozsahu úkonů, které si klient může zřídit elektronicky bez nutnosti osobně navštívit pobočku nebo vyhledat bankomat.

Porovnání veškerých uvedených faktorů u všech 46 bank a poboček zahraničních bank působících v současnosti na českém bankovním trhu by bylo nad rámec rozsahu této diplomové práce. Pro analýzu nabídky běžných bankovních účtů byla proto vybrána pouze ta kritéria, která budou následně využita v projektové části práce. Do výběru srovnávaných bankovních ústavů bylo zvoleno šest tzv. tradičních bank, které patří mezi největší banky v Česku, z pohledu bilanční sumy, objemu vkladů, objemu poskytovaných úvěrů, čistého zisku i počtu klientů. Jedná se o Českou spořitelnu, Československou obchodní banku, Komerční banku, UniCredit bank, Raiffeisenbank a Monetu Money bank. Dále byli do srovnání zvoleni čtyři zástupci tzv. nových bank, které vznikly v posledních šesti letech. Jedná se o menší nízkonákladové banky, které však rychle rostou a dohánějí tak velké tradiční banky (především podle počtu klientů). Jedná se o Air Bank, Fio banku, Equa bank a mBank. Do výběru bank byla zařazena také jedna menší banka s názvem Sberbank, která se od roku 2013 stala nástupkyní bývalé Volksbank.

Tab. 23 Srovnání běžných bankovních účtů.

Banka	ČS	ČSOB	KB	UCB	RB	MONETA	AIR BANK	FIO	SBERBANK	EQUA	MBANK
Název produktu	Základní účet	ČSOB Plus Konto	MůjÚčet	U konto	eKonto SMART	Genius Free & Flexi	Malý tarif	Fio osobní účet	Fér konto AKTIV	Běžný účet	mKonto
Úroková sazba p.a.	0,00%	0,01%	0,00%	0,01%	0,00%	0,01%	¹⁾ 1,00 % / 0,00 %	0,00%	0,01%	0,01%	0,00%
Vedení účtu (měsíčně)	0 Kč	²⁾ 0 Kč / 99 Kč	³⁾ 0 Kč / 68 Kč	⁴⁾ 0 Kč / 199 Kč	²⁾ 0 Kč / 99 Kč	⁵⁾ 0 Kč / 149 Kč	0 Kč	0 Kč	²⁾ 0 Kč / 99 Kč	0 Kč	⁶⁾ 0 Kč / 29 Kč
Výpis elektronicky	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Výpis poštou	30 Kč	30 Kč	35 Kč	20 Kč	30 Kč	30 Kč	25 Kč	25 Kč	40 Kč	29 Kč	50 Kč
Příchozí platby	⁷⁾ 0 Kč / 2 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Odchozí platby - elektronicky	⁷⁾ 5 Kč / 7 Kč	0 Kč	6 Kč	⁴⁾ 0 Kč / ⁷⁾ 3 Kč / 6 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Odchozí platby - na pobočce	20 Kč	50 Kč	39 Kč	40 Kč	50 Kč	50 Kč	ne	30 Kč	75 Kč	20 Kč	ne
Vklad na pobočce	0 Kč	⁸⁾ 0 Kč	0 Kč	0 Kč	⁹⁾ 0 Kč / 25 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	ne	0 Kč
Vkladový bankomat	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ano	ne	¹⁰⁾ ano	ne	ano
Výběr hotovosti na pobočce	80 Kč	⁷⁾ 0 Kč + 1 %	75 Kč	55 Kč	⁹⁾ 0 Kč / 85 Kč	60 Kč	0 Kč	¹¹⁾ 0 Kč / 30 Kč	60 Kč	99 Kč	29 Kč
Výběr z vlastního bankomatu	5 Kč	0 Kč	³⁾ 0 Kč / 9 Kč	⁴⁾ 0 Kč / 5 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč / ¹²⁾ 9 Kč	0 Kč	0 Kč	¹³⁾ 0 Kč / 29 Kč
Výběr z cizího bankomatu	40 Kč	40 Kč	39 Kč	⁴⁾ 0 Kč / 30 Kč	0 Kč	49 Kč	25 Kč / ¹⁴⁾ 10 Kč	¹⁵⁾ 0 Kč / 30 Kč	37 Kč / ¹⁶⁾ 0 Kč	0 Kč	¹³⁾ 0 Kč / 29 Kč
Elektronické bankovníctví	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč	0 Kč
Sazebník platný k	1.1.2017	1.12.2016	1.3.2017	1.2.2016	1.4.2017	1.10.2016	16.2.2017	3.4.2017	1.3.2017	1.11.2016	1.3.2017

¹⁾ min. 5 plateb kartou měsíčně, úročeno do zůstatku 100 000 Kč; ²⁾ kreditní obrat min. 15 000 Kč měsíčně; ³⁾ Při využití programu Moje odměny: splnění alespoň 1 podmínky (jedna příchozí platba za měsíc v libovolné výši, uložené prostředky alespoň ve výši 100 000 Kč, pravidelné měsíční spoření nebo investování, hypoteční úvěr nebo kreditní karta u KB); ⁴⁾ kreditní obrat min. 12 000 Kč měsíčně; ⁵⁾ kreditní obrat min. 7 000 Kč měsíčně ⁶⁾ celkový bezhotovostní objem plateb debetní kartou vyšší než 1 500 Kč měsíčně; ⁷⁾ v rámci banky; ⁸⁾ také na Českých poštách za 10 Kč; ⁹⁾ první zdarma; ¹⁰⁾ zatím pouze jeden v ČR (Praha); ¹¹⁾ nad 1000 Kč; ¹²⁾ nad 10 výběrů měsíčně; ¹³⁾ nad 1500 Kč; ¹⁴⁾ u Sazky; ¹⁵⁾ 1 výběr zdarma za každé celé 4 000 Kč součtu transakcí platební kartou v jednom kalendářním měsíci, max 5 výběrů; ¹⁶⁾ Výběr z bankomatu ČSOB a ERA v ČR.

Zdroj: Banky, vlastní zpracování

Srovnání nejčastěji využívaných služeb u běžných účtů je zobrazeno v tabulce č. 7. Zde uvedené hodnoty (poplatky, sazby, limity, parametry apod.) vycházejí z aktuálně platných veřejně dostupných sazebníků a úrokových lístků bank.

Úrokové sazby jsou v závislosti na nízkých základních sazbách vyhledávané centrální bankou téměř u všech uvedených bank nulové nebo téměř nulové. Výjimkou je pouze Air Bank, která odměňuje své klienty za platby kartou a nabízí bonusovou úrokovou sazbu ve výši 1 % p. a.

Možnost vedení účtu zdarma nabízejí všechny uvedené banky. U některých bank je vedení účtu bez poplatku podmíněno splněním určitých podmínek a limitů. Nejčastěji se jedná o podmínku kreditního obratu na účtu přesahující určitou stanovenou výši.

Možnost zaslání výpisu elektronicky nabízí všechny banky zdarma. Zasílání papírového výpisu je zpoplatněno částkou od 25 Kč do 50 Kč.

Příchozí tuzemské platby jsou ve všech bankách zdarma. Pouze Česká spořitelna si za každou příchozí platbu z jiné banky účtuje poplatek 2 Kč. Elektronicky provedené odchozí platby jsou u většiny bank také zdarma. Poplatek odchozí platbu si účtuje pouze Česká spořitelna, Komerční banka a UniCredit bank. Klienti České spořitelny zaplatí za odchozí platbu v rámci banky 5 Kč a mimo banku 7 Kč, klienti Komerční banky 6 Kč za každou odchozí platbu a u UniCredit bank 3 Kč v rámci banky a 6 Kč mimo banku. V případě, že měsíční kreditní obrat na účtu UniCredit překročí 15 000 Kč, jsou odchozí platby zdarma. Odchozí platby zadané na pobočkách bank jsou ve všech bankách zpoplatněny částkami od 20 Kč do 75 Kč.

Vklad hotovosti na pobočce má zpoplatněn pouze Raiffeisenbank a to v případě, že se jedná o druhý a další vklad v měsíci. V poslední době roste obliba využívání vkladových bankomatů, proto se jejich nabídka neustále rozšiřuje. Nejvíce vkladomatů (kolem 200) má Komerční banka, ČSOB jich má bezmála 160. Česká spořitelna a UniCredit jich nabízí zhruba 140. Vkladomaty zatím nemají v nabídce pouze dvě banky a to Fio banka a Equa Bank. Sberbank má zatím pouze jediný vkladomat v Praze.

Výběr hotovosti na pobočce zdarma umožňuje pouze Raiffeisenbank (jedenkrát v měsíci), Fio banka (výběr nad 1000 Kč) a Air Bank (výběr pomocí karty z bankomatu přímo na pobočce). U ostatních bank klienti za tuto službu zaplatí v rozmezí od 29 Kč do 99 Kč. Některé banky vyžadují drobnou finanční částku také za výběr hotovosti z vlastního bankomatu. Česká spořitelna si účtuje 5 Kč vždy, Komerční banka, UniCredit Bank a mBank při nesplnění podmínek stanovených bankou. Nejvyšší poplatek hrozí u mBank v případě výběru částky pod 1500 Kč. Neopatrní klienti tak mohou např. za výběr 200 Kč z bankomatu mBank zaplatit poplatek ve výši 29 Kč. U výběrů z cizího bankomatu je nejvíce benevolentní Raiffeisenbank a Equa Bank, které si neúčtují žádný poplatek. UniCredit Bank a Fio banka odměňuje klienty nulovým poplatkem pouze v případě aktivního využívání účtu či platební karty. Air Bank nabízí jako alternativu výběr u Sazky za 10 Kč a Sberbank umožňuje bezplatný výběr z bankomatů ČSOB a ERA. Kdekoliv jinde klienti zaplatí poplatek ve výši od 25 Kč do 40 Kč. Elektronické bankovníctví nabízejí všechny banky a zdarma.

Obecně nelze říci, který bankovní účet je nejlepší, protože každý od svého bankovního účtu očekává něco jiného. Někdo chce vedení účtu zdarma a za případné doplňkové služby si v případě potřeby připlatí, někdo jiný zase rád zaplatí menší paušál, který v sobě zahrnuje většinu poskytovaných služeb. Někdo preferuje velkou zavedenou banku, jiný naopak dává přednost novým a moderním bankám. Někdo potřebuje osobní kontakt a chce chodit na pobočku, někdo jiný naopak banku navštěvovat nechce a upřednostňuje kontakt pomocí moderních technologií.

5.5.2 Spořicí účet

Spořicí účet není primárně určen pro běžné platby, nabízí však vyšší zhodnocení uložených finančních prostředků než běžné účty. Spořicí účet je vhodné využít pro úschovu peněz, které mají sloužit jako pohotovostní rychle a snadno dostupná rezerva. Doporučuje se mít na tomto účtu alespoň tři měsíční platy.

Při výběru spořicího účtu je vhodné sledovat, zda není nastavena výpovědní lhůta, která může u některých finančních institucí být až v řádu měsíců. Dále je třeba brát v potaz, zda je danou úrokovou sazbou úročena celá uložená částka, nebo se jedná o tzv. pásmové úročení. V takovém případě je částka rozdělena do pásem a v každém pásmu samostatně úročena. Některé finanční domy mohou požadovat minimální vklad nebo povinnost založení běžného účtu. V tomto případě je potřeba zjistit, jestli vedení tohoto povinného účtu není zpoplatněno. Spořicí účty se rovněž liší způsobem připisování úroků (denní, měsíční, čtvrtletní). Srovnání vybraných spořicích účtů shrnuje následující tabulka (Tab. 8).

Tab. 24 Srovnání vybraných spořicíh účtů.

Banka	Produkt	Úrok. sazba p.a.	Zůstatek		Výpovědní lhůta	Poč. vklad	Min. zůstatek	Nutnost běž. účtu
			Od	Do				
Česká spořitelna	Spoření České spořitelny	0,20%	0 Kč	200 000 Kč	žádná	0 Kč	0 Kč	ne
		0,01%	200 001 Kč	-				
ČSOB	ČSOB spořicí účet	0,20%	0 Kč	250 000 Kč	1 den	5 000 Kč	0 Kč	ne
		0,01%	250 001 Kč	-				
Komerční banka	KB Spořicí konto Bonus	0,01% + ¹⁾ 0,02%	0 Kč	30 mil Kč	žádná	5 000 Kč	500 Kč	ano
		0,00% + ¹⁾ 0,02%	30 mil. Kč	-				
	KB Spořicí konto Bonus Aktiv	0,01% + ¹⁾²⁾ 0,05%	0 Kč	10 mil. Kč	žádná	5 000 Kč	500 Kč	ano
		0,00% + ¹⁾²⁾ 0,05%	10 mil. Kč	-				
KB Spořicí konto Bonus Invest	0,10% + ¹⁾³⁾ 0,40%	-	-	žádná	5 000 Kč	500 Kč	ano	
UniCredit Bank	Spořicí účet PRIMA	0,05%	0 Kč	499 999 Kč	žádná	0 Kč	0 Kč	ne
		0,01%	500 000 Kč	-				
Raiffeisenbank	eKonto Flexi	0,75%	0 Kč	150 000 Kč	žádná	0 Kč	0 Kč	ano
		0,05%	150 001 Kč	1 mil. Kč				
		0,01%	1 mil. Kč	-				
	eKonto Flexi s bonusem	0,05%/ ⁴⁾ 0,50%	0 Kč	750 000 Kč	21 dní	0 Kč	0 Kč	ano
0,05%		750 001 Kč	5 mil. Kč					
Moneta Money Bank	Spořicí účet Genius 9	0,10%/ ⁵⁾ 0,50%	0 Kč	99 999 Kč	žádná	0 Kč	200 Kč	ano
		0,10%/ ⁵⁾ 0,20%	100 000 Kč	-				
Air Bank	Spořicí účet s bonusem)	0,00%/ ⁶⁾ 1,00%	0 Kč	250 000 Kč	žádná	0 Kč	200 Kč	ano
		0,00%/ ⁶⁾ 0,20%	250 001 Kč	-				
Fio banka	Fio konto	0,15%	0 Kč	-	žádná	100 Kč	100 Kč	ne
Sberbank	FÉR spoření PLUS	0,53%/ ⁷⁾ 0,83%	0 Kč	300 000 Kč	žádná	0 Kč	0 Kč	ano
		0,23%	300 001 Kč	1 mil. Kč				
		0,01%	1 mil. Kč	-				
Equa bank	Spořicí účet HIT (s bonusem)	0,20%/ ⁸⁾ 0,80%	0 Kč	200 000 Kč	žádná	0 Kč	0 Kč	ano
		0,20%	200 001 Kč	3 mil. Kč				
		0,01%	3 mil. Kč	-				
mBank	⁹⁾ mSpoření	0,30%	0 Kč	100 000 Kč	žádná	0 Kč	0 Kč	ano
		0,05%	100 001 Kč	-				
	eMax	0,01%	0 Kč	-	žádná	0 Kč	0 Kč	ne
	eMax Plus	0,05%/ ¹⁰⁾ 0,3%	0 Kč	100 000 Kč	žádná	0 Kč	0 Kč	ano
0,05%		100 001 Kč	-					

¹⁾ bonus - pololetně (z nejnižšího zůstatku za dané pololetí); ²⁾ bonus za aktivitu (nejméně pět plateb kartou v celkovém součtu minimálně 5 000 Kč); ³⁾ bonus za investice do vybraných investičních produktů; ⁴⁾ měsíčně min. 3 debetní transakce a kreditní obrat min. 15 000; ⁵⁾ měsíční kreditní příjem ve výši min. 7 000 Kč; ⁶⁾ min. 5 plateb kartou měsíčně; ⁷⁾ sazba s FÉR kontem AKTIV; ⁸⁾ měsíční příjem na běžném účtu v součtu alespoň 10 000 Kč nebo zaplatit měsíčně alespoň 3x bezkontaktní kartou; ⁹⁾ slouží pro pravidelné ukládání drobných částek při platbách z osobního účtu mKonto; ¹⁰⁾ vykonání karetních transakcí u obchodníků nebo na internetu v objemu min. 4 000 Kč

Zdroj: Banky, vlastní zpracování

Úrokové sazby u spořicíh účtů se pohybují od 0,00 % p. a. do 1 % p. a., přičemž nejvyšší uvedené zhodnocení nabízí pouze dvě banky - Air Bank a Raiffeisenbank. Spořicí účet u obou bank se váže na současné vedení běžného účtu. V případě Air

Bank není vyžadován počáteční vklad, pouze je stanoven minimální zůstatek na spořicímu účtu ve výši 200 Kč. Úroky jsou počítány z denního zůstatku na účtu a připisovány jsou vždy na konci měsíce. Úroková sazba 1 % p. a. je platná v úrokovém pásmu pro zůstatky ve výši od 0 Kč do 250 000 Kč při splnění podmínky minimálně 5 plateb kartou měsíčně. Splnění též podmínky garantuje úročení zůstatku do výše 100 000 Kč úrokovou sazbou 1 % p. a. také na běžném účtu. Spořicí účet od Air Bank je tedy velice výhodný pro všechny, kteří u této banky aktivně využívají, nebo plánují aktivně využívat běžný účet. Při nesplnění podmínky je spořicí i běžný účet v daném měsíci úročen základní roční sazbou 0 %. Podmínky spořicího účtu Raiffeisenbank nevyžadují žádný počáteční vklad ani minimální zůstatek. Banka však nabízí úrokovou sazbu 1 % p. a. pouze v případě, pokud zůstatek na spořicímu účtu přesahuje 5 mil. Kč a navíc s výpovědní lhůtou 21 dní. Pro běžnou domácnost je tedy tato varianta nedosažitelná.

V následující tabulce (Tab. 9) je sestaven žebříček spořicího účtů seřazených sestupně podle výše roční úrokové sazby se zohledněním následujících kritérií:

- výše zůstatku na spořicímu účtu do 100 000 Kč
- výpovědní lhůta max. 1 den.

V tabulce je také uvedeno, zda je zřízení spořicího účtu podmíněno vedením běžného účtu u též banky a zda je nutné tento běžný účet aktivně používat pro získání uvedené úrokové sazby na spořicímu účtu. Pokud je nutné aktivní používání běžného účtu, je v předposledním sloupci uveden měsíční poplatek za vedení a aktivní používání běžného účtu. Pokud běžný účet stačí pouze vést a není třeba jej aktivně využívat, je v posledním sloupci uveden případný poplatek za vedení běžného účtu u dané banky při jeho aktivním nevyužívání. Podmínkou aktivního užívání běžného účtu bývá nejčastěji určitá výše kreditního obrátu za měsíc nebo určitý minimální objem či počet plateb kartou. Konkrétní požadavky jednotlivých bank pro splnění podmínky aktivního využívání běžného účtu a tím i dosažení bonusové roční sazby na spořicímu účtu jsou uvedeny v poznámce pod čarou v tabulce č. 8.

Tab. 25 Srovnání spořicíh účtů podle roční úrokové sazby a podmínky tohoto úročení

Pořadí	Název banky	Spořicí účet	Roční úroková sazba	Nutnost vedení běžného účtu	Nutnost aktivního užívání BÚ	Měs. poplatek za vedení BÚ	
						aktivní	neaktivní
1.	Air Bank	Spořicí účet s bonusem	1,00%	ano	ano	0 Kč	0 Kč
2.	Sberbank	FÉR spoření PLUS	0,83%	ano	ne	0 Kč	99 Kč
3.	EQUA	Spořicí účet HIT s bonusem	0,80%	ano	ano	0 Kč	0 Kč
4.	RB	eKonto Flexi	0,75%	ano	ne	0 Kč	99 Kč
5.	KB	KB Spořicí konto Bonus Invest	0,60%	ano	ne	0 Kč	68 Kč
6.	Sberbank	FÉR spoření PLUS	0,53%	ano	ne	0 Kč	99 Kč
7.	MONETA	Spořicí účet Genius 9	0,50%	ano	ano	0 Kč	149 Kč
8.	mBank	mSpoření	0,30%	ano	ano	0 Kč	29 Kč
	mBank	eMax Plus	0,30%	ano	ano	0 Kč	29 Kč
9.	EQUA	Spořicí účet HIT s bonusem	0,20%	ano	ne	0 Kč	0 Kč
	ČS	Spoření České spořitelny	0,20%	ne	-	-	-
	ČSOB	ČSOB spořicí účet	0,20%	ne	-	-	-
10.	FIO	Fio konto	0,15%	ne	-	-	-
11.	MONETA	Spořicí účet Genius 9	0,10%	ano	ne	0 Kč	149 Kč
12.	KB	KB Spořicí konto Bonus Aktiv	0,06%	ano	ano	0 Kč	68 Kč
13.	UCB	Spořicí účet PRIMA	0,05%	ne	-	-	-
	mBank	eMax	0,05%	ne	-	-	-
	mBank	eMax Plus	0,05%	ano	ne	0 Kč	29 Kč
14.	KB	KB Spořicí konto Bonus	0,03%	ano	ne	0 Kč	68 Kč
15.	Air Bank	Spořicí účet s bonusem	0,00%	ano	ne	0 Kč	0 Kč

Zdroj: banky, vlastní zpracování

Z tabulky je patrné, že dosažení vyšších úrokových sazeb na spořicíh účtu (0,30 % p. a. a více) je vždy podmíněno vedením běžného účtu. Banky, které vyžadují aktivní užívání běžného účtu, si při splnění podmínek neúčtují žádný poplatek za jeho vedení. Banky, které nevyžadují aktivní užívání běžného účtu, si však účtují poplatek za vedení účtu, který není aktivně využíván. Dá se tedy konstatovat, že pro dosažení vyšších úrokových sazeb na spořicíh účtu jsou klienti donuceni vždy buď aktivně využívat běžný účet, nebo platit poplatky. V případě Komerční banky je třeba pro vyšší úrok splnit ještě jednu podmínku a tou je investování do vybraných investičních produktů. V opačném případě by byl spořicí účet úročen pouze základní roční úrokovou sazbou 0,01 %.

Zřízení spořicího účtu u těchto bank, je tedy výhodné pro všechny, kteří mají a aktivně využívají (nebo plánují zřídit a aktivně využívat) běžný účet u téže banky. Jelikož jsou úrokové sazby na běžných účtech nulové, odměňují tyto banky své klienty za aktivní využívání běžného účtu alespoň prostřednictvím nulových poplatků za vedení běžného účtu a zvýhodněných úrokových sazeb na spořicíh účtu. Výjimkou, je již zmiňovaná Air bank, která jako jediná odměňuje aktivní klienty zvýhodněnou úrokovou sazbou 1 % p. a. současně na běžném i spořicíh účtu.

První bankou v žebříčku, která nevyžaduje aktivní užívání běžného účtu a zároveň si neúčtuje za vedení účtu žádné poplatky je Equa banka, která však nabízí úročení pouze 0,20 % p. a. Stejně úročení nabízí také Česká spořitelna a ČSOB, které vedení běžného účtu nevyžadují vůbec. Také Fio banka s úrokem 0,15 % p. a. vedení běžného účtu nevyžaduje.

5.5.3 Termínovaný vklad

Volné peněžní prostředky, které není potřeba mít okamžitě k dispozici, lze dočasně uložit na termínovaný vklad. Termínovaný vklad je typ účtu, který má vždy nastavenou výpovědní lhůtu. Je tedy sjednáván na dobu určitou od jednoho týdne až po několik let. Z tohoto důvodu by měl být úročen lépe než spořicí účet. Sazby termínovaných vkladů jsou většinou odstupňovány dle délky vkladu. Termínovaný vklad může být buď jednorázový, nebo opakovaný. V případě opakovaného vkladu je úroková sazba určena až do první tzv. otočky a po této otočce je automaticky nastavena nová sazba nebo může být termínovaný vklad vypovězen, navýšen či snížen.

Při porovnávání termínovaných vkladů je vhodné sledovat způsob úročení, minimální požadovaný vklad a povinnost založení běžného účtu.

Tab. 26 Srovnání termínovaných vkladů u bank.

Banka	Název produktu	Min. vklad	Úrokové sazby p.a. v %												Nutnost běž. účtu	
			7 dnů	14 dnů	1 měs.	2 měs.	3 měs.	6 měs.	9 měs.	12 měs.	18 měs.	2 roky	3 roky	4 roky		5 let
ČSOB	Termínovaný vklad - občané	5 000 Kč	0,01	-	0,01	-	0,01	0,01	-	0,05	-	-	-	-	-	ne
KB	Termínovaný účet	5 000 Kč	0,01	0,01	0,01	-	0,01	0,01	-	0,01	-	-	-	-	-	ne
	KB Garantovaný vklad	5 000 Kč	-	-	-	-	0,01	0,01	-	0,01	-	-	-	-	-	ne
	Perfektní spoření	5 000 Kč	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,01	0,01	0,01	0,01	ne
UCB	Termínovaný vklad	30 000 Kč	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	-	0,08	0,24	-	0,67	ano
RB	Termínovaný vklad	200 000 Kč	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	-	ne
		10 000 Kč	-	-	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	0,01	-	
	eKonto Garant	10 000 Kč	-	-	-	-	-	-	-	0,01	-	0,01	0,01	-	-	ano
MONETA	Jednorázový termínovaný vklad	40 000 Kč	-	-	0,01	-	0,01	0,10	-	0,15	-	0,20	0,30	0,40	0,50	ne
	Revolvingový termínovaný vklad	40 000 Kč	0,01	0,01	0,01	-	0,01	0,10	-	0,15	-	-	-	-	-	ne
FIO	Termínovaný vklad s obnovou	3 000 Kč	0,16	0,16	0,16	0,17	0,18	0,19	0,20	0,22	-	0,25	0,35	0,45	0,50	ne
Sberbank	Termínovaný vklad	30 000 Kč	-	-	-	-	-	-	-	0,15	-	0,15	0,20	-	-	ne
EQUA	Termínovaný vklad - občané	20 000 Kč	-	-	-	-	0,00	0,10	-	0,20	0,30	0,40	0,50	0,60	0,70	ano
mBank	mVklad	1 000 Kč	-	-	-	-	0,05	0,05	-	0,25	-	-	-	-	-	ano

Zdroj: banky, vlastní zpracování

Podle srovnání v tabulce č. 9 se roční úrokové sazby u termínovaných vkladů bank v současné době pohybují od 0,01 % do 0,25 % při splatnosti do 1 roku včetně, od 0,01 % do 0,40 % nad 1 rok do 2 let včetně a od 0,01 % do 0,70 % na 2 roky a více. Výnosy všech termínovaných vkladů jsou natolik nízké, že zdaleka nepokryjí ani inflaci.

Nejhůře ze srovnání vychází Raiffeisenbank a Komerční banka, které shodně nabízejí úrok 0,01 % p. a. bez ohledu na délku vkladu. Nejvyšší zhodnocení peněžních prostředků bez nutnosti vedení běžného účtu nabízí Fio banka. Úrokové sazby se zde pohybují od 0,16 % p. a. do 0,50 % p. a. při minimálním vkladu 3 000 Kč.

Při délce splatnosti vkladu 1 rok vychází nejlépe mVklad od mBank s úrokovou sazbou 0,25 %. Tato banka zároveň požaduje nejnižší minimální vklad ze všech srovnávaných bank a to 1000 Kč. Založení termínovaného vkladu je však podmíněno vedením běžného účtu mKonto. Při délce splatnosti vkladu 18 měsíců a více nabízí nejvyšší zhodnocení Equa banka. Úrokové sazby jsou zde odstupňovány dle délky

splatnosti od 0,30 % p. a. do 0,70 % p. a. Tato banka požaduje minimální vklad 20 000 Kč a taktéž vedení běžného účtu.

Vyšší úročení v porovnání s bankami nabízejí spořitelní družstva. Podle údajů ČNB působí v současnosti v České republice celkem sedm spořitelních družstev. Pět z nich nabízí termínované vklady. Jejich srovnání je uvedeno v tabulce 10.

Členství v družstvu vzniká podáním členské přihlášky, zaplacením základního členského vkladu a následně rozhodnutím představenstva o přijetí za člena.

Je třeba počítat s tím, že úročení vkladu je možné pouze za splnění podmínky uvedené v ust. § 3 odst. 4 zákona č. 87/1995 Sb., dle kterého souhrn zůstatků vkladů člena spojený s úrokem nebo obdobnou výhodou nesmí překročit desetinásobek souhrnu jeho splaceného základního členského vkladu a splaceného dalšího členského vkladu. Proto je při založení a užívání termínovaného vkladu vždy nutné navýšit členský vklad tak, aby bylo splněno pravidlo 1:10. Vyšší členský vklad znamená také vyšší podíl na zisku družstva a více hlasů na osobu při hlasování na členské schůzi. Na základní členské vklady a další členské vklady člena se nevztahuje pojištění pohledávek z vkladů.

Tab. 27 Srovnání termínovaných vkladů u spořitelních družstev.

Spořitelní družstvo	Základní členský vklad	Min. vklad	Úrokové sazby p.a. v %												
			7 dnů	14 dnů	1 měs.	2 měs.	3 měs.	6 měs.	9 měs.	12 měs.	18 měs.	2 roky	3 roky	4 roky	5 let
AKCENTA	1 000 Kč	1 000 Kč	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3,00	3,00	3,00
ARTESA	1 000 Kč	20 000 Kč	-	-	0,10	-	0,30	0,60	-	1,20	-	1,70	2,10	2,20	2,30
ANO	1 000 Kč	20 000 Kč	-	-	-	-	-	-	-	1,80	-	2,40	3,10	3,15	3,20
Moravský peněžní ústav	1 000 Kč	100 000 Kč	-	-	0,40	-	0,50	0,60	-	0,80	-	0,90	-	-	-
Peněžní dům	1 000 Kč	100 Kč	0,05	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,25	0,30	0,30	0,40	0,60	0,80	1,00
		100 000 Kč	0,10	0,10	0,10	0,10	0,15	0,20	0,30	0,35	0,35	0,45	0,65	0,85	1,05

Zdroj: spořitelní družstva, vlastní zpracování

Roční úrokové sazby termínovaných vkladů nabízených spořitelními družstvy s dohodnutou splatností do 1 roku včetně se pohybují od 0,05 % do 1,80 %, nad 1 rok do 2 let včetně od 0,30 % do 2,40 % a nad 2 roky od 3,10 % do 3,20 %.

Nejvyšší zhodnocení v porovnání s ostatními družstvy nabízí spořitelní družstvo ANO, při délce splatnosti min. 1 rok. Minimální výše úložky činí 20 000 Kč. Kromě

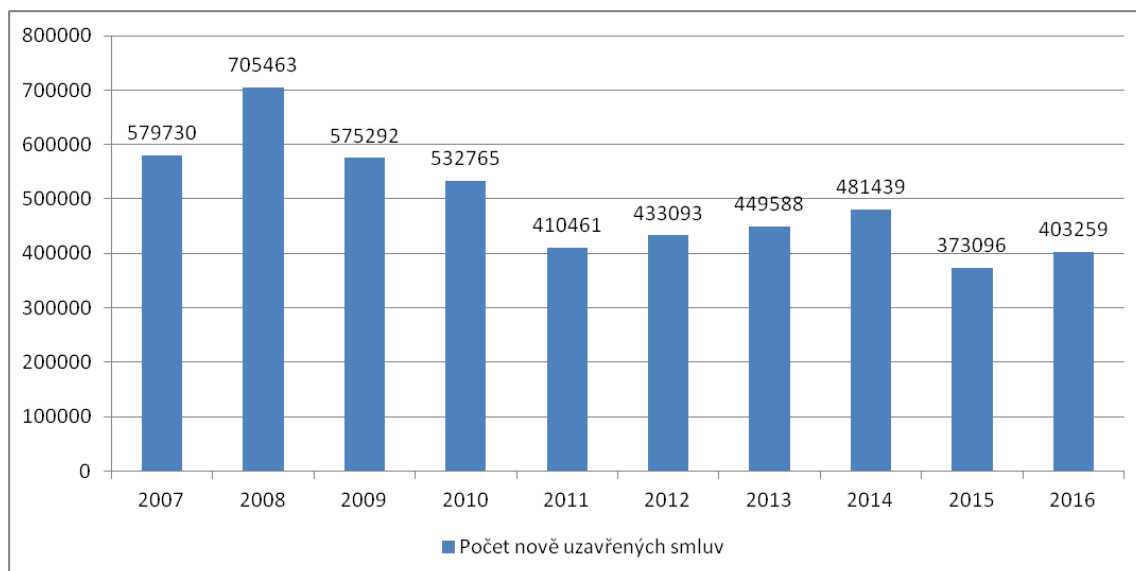
základního členského vkladu 1000 Kč by bylo třeba vložit další členský vklad ve výši min. 1000 Kč, aby bylo dodrženo pravidlo 1:10.

Při splatnosti do 1 roku vychází nejlépe Moravský peněžní ústav a spořitelní družstvo Artesa. Moravský peněžní ústav požaduje minimální výši vkladu 100 000 Kč, Artesa pouze 20 000 Kč.

Na drobné vkladatele je zaměřen především Peněžní dům, který nabízí spoření již od 100 Kč s délkou splatnosti od 7 dní. Úroky se připisují na konci kalendářního měsíce. Některá spořitelní družstva připisují úroky až ke dni skončení vkladového období, např. Artesa a ANO. Naopak Akcenta připisuje úrokový výnos jednorázově ihned po založení vkladu.

5.5.4 Stavební spoření

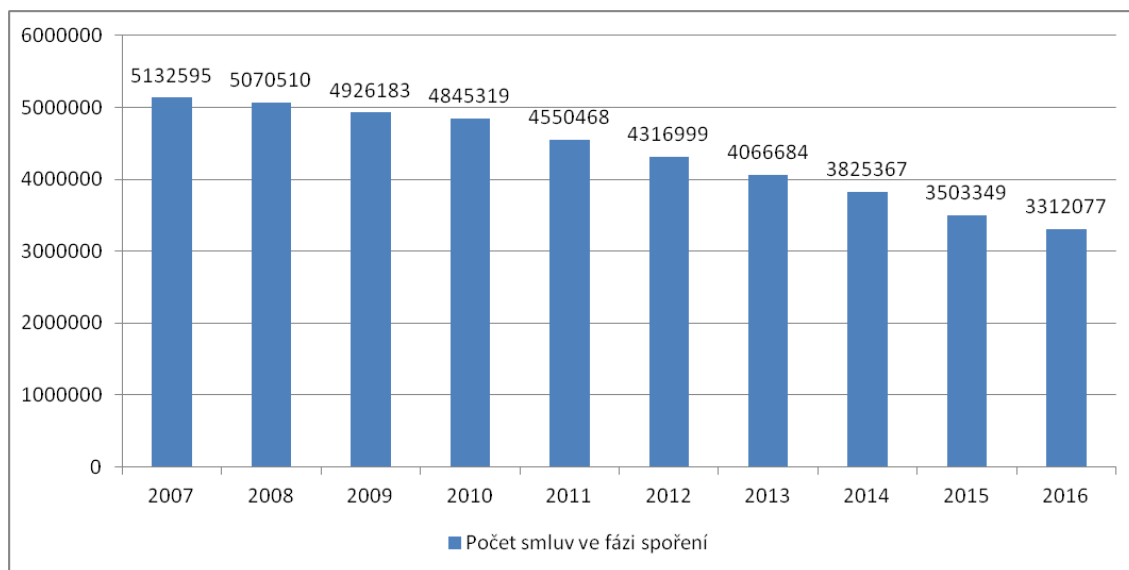
Stavební spoření patří k nejoblíbenějším finančním produktům na trhu. Počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření však dlouhodobě klesá (Obr. 25). V roce 2016 bylo uzavřeno 403 259 nových smluv, což je o více než 300 tis. smluv méně než v roce 2008. Naopak cílová částka u nově uzavřených smluv dlouhodobě stoupá. V roce 2007 byla průměrná cílová částka u nových smluv uzavřených fyzickými osobami 285 tis. Kč, v současnosti je to již 384 tis. Kč.

Obr. 36 Počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření v letech 2007 – 2016 (AČSS, 2017, MF ČR, 2016, vlastní zpracování)

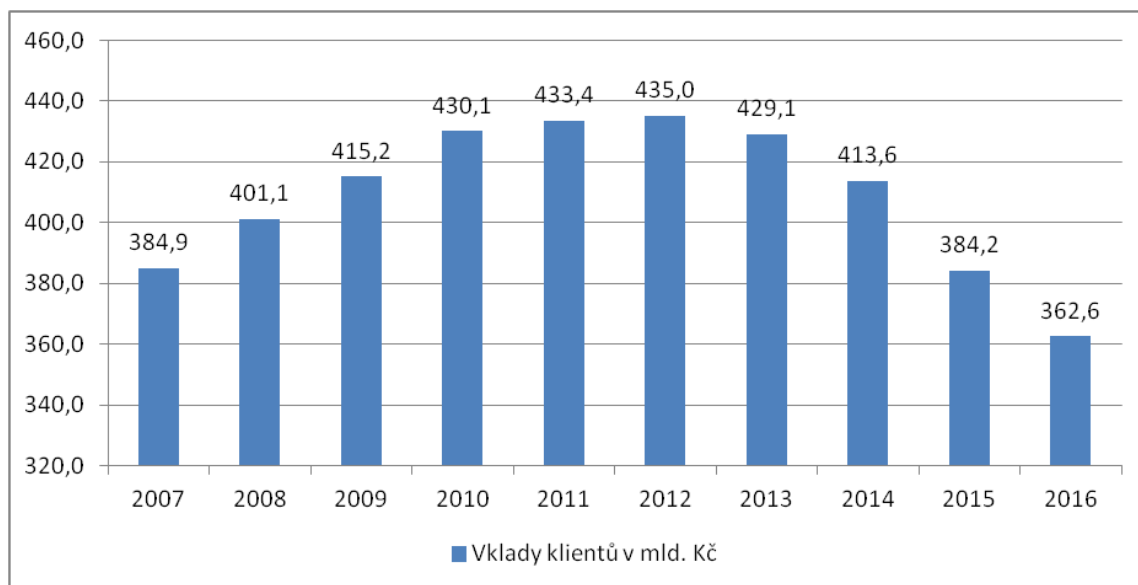
Stavební spoření funguje především jako spořicí produkt. Ve fázi spoření se v současnosti nachází 3,31 mil. smluv. V roce 2007 bylo ve fázi spoření aktivních

dokonce 5,13 mil. smluv. Z obrázku č. 29 je patrný klesající zájem o stavební spoření.

Obr. 37 Počet smluv ve fázi spoření v letech 2007 – 2016 (AČSS, 2017; MF ČR, 2016; vlastní zpracování)

Pokles zájmu o stavební spoření doprovází také snižující se objem celkové naspořené částky. Zatímco od roku 2007 do roku 2012 celkový objem naspořených prostředků rostl, od roku 2012 je trend sestupný a celkový objem prostředků se propadl o více než 70 mld. Kč.

Obr. 38 Vklady klientů ve stavebním spoření v letech 2007 – 2016 v mld. Kč (AČSS, 2017; MF ČR, 2016; vlastní zpracování)

Princip spoření spočívá v pravidelném ukládání finanční částky klientem na účet, ke kterému stát při splnění stanovených podmínek připisuje státní podporu. Vklady i státní podpora jsou úročeny. V současné době činí státní podpora maximálně 10 % z uspořené částky v příslušném kalendářním roce. Maximální částka úspor, z níž se státní podpora vypočítává, činí 20 000 Kč. To znamená, že maximální výše podpory může být 2 000 Kč za rok. Smlouva o stavebním spoření se uzavírá na dobu neurčitou a může skončit buď výpovědí smlouvy, nebo splacením úvěru. Pokud klient nechce přijít o státní podporu, je nutné spořit minimálně 6 let. Prostředky ze stavebního spoření mohou být využity například na bydlení, důchodové připojištění nebo na financování studia dětí.

Stavební spoření mohou provozovat jen specializované banky na základě zvláštního oprávnění. V současné době vlastní licenci pět stavebních spořitelen, které jsou členy Asociace českých stavebních spořitelen. Srovnání základních parametrů produktů jednotlivých stavebních spořitelen je uvedeno v následující tabulce (Tab. 24).

Tab. 28 Srovnání produktů stavebních spořitelen

Stavební spořitelna	Stavební spořitelna České spořitelny	Wustenrot - stavební spořitelna	Modrá pyramida stavební spořitelna	Českomoravská stavební spořitelna	Raiffeisen stavební spořitelna
Základní úroková sazba p.a.	1%	1%	0,5%	0,5%	1%
Bonusová úroková sazba p.a.	-	¹⁾ 0,7%	²⁾ 0,5% do 300 000 Kč	³⁾ 0,5%	-
Minimální cílová částka	40 000 Kč	50 000 Kč	50 000 Kč	50 000 Kč	50 000 Kč
Sankce při předčasném výběru	1 % z cílové částky	0,9 % z CČ	1 % z CČ	0,5% z CČ, min. 2.000 Kč	1 % z CČ, min. 500 Kč
Poplatek za uzavření smlouvy	1 % z CČ na pobočce/ 495 Kč elektronicky	1 % z CČ, max. 30.000 Kč	1 % z CČ, max. 10.000 Kč	1 % z CČ, max. 15.000 Kč	1 % z CČ, max. 15.000 Kč
Poplatek za vedení účtu (ročně)	325 Kč	324 Kč	300 Kč	330 Kč	320 Kč
Poplatek za roční výpis (ročně)	zdarma	poštou 30 Kč/ elektronicky zdarma	25 Kč	zdarma	poštou 21 Kč/ elektronicky zdarma

1) naspořená roční částka v rozpětí 6–9 % cílové částky; 2) naspořená roční částka ve výši min. 6 % z CČ; 3) za pravidelné měsíční spoření

Zdroj: stavební spořitelny, vlastní zpracování

Roční úroková sazba u stavebních spořitelen nejčastěji činí 1 %. Některé stavební spořitelny rozdělují úrokovou sazbu na základní a bonusovou. Pro získání bonusu je třeba splnit podmínku minimální naspořené roční částky (Wüstenrot, Modrá pyramida) nebo stačí pravidelně měsíčně spořit (Českomoravská stavební spořitelna). V případě Wüstenrot se může po splnění podmínky celková úroková sazba vyšplhat až na 1,7 %.

O nízké likviditě produktu svědčí sankce při předčasném výběru. Sankce se nejčastěji pohybují okolo 1 % z cílové částky. Například Českomoravská stavební spořitelna si účtuje poplatek ve výši minimálně 2 000 Kč.

Poplatek za uzavření smlouvy je u všech spořitelen shodný a činí 1 % z cílové částky. Výjimkou je Stavební spořitelna České spořitelny, která nabízí možnost uzavřít smlouvu o stavebním spoření elektronicky a v takovém případě si účtuje 495 Kč. Tato možnost se vyplácí při sjednání cílové částky 50 000 Kč a více. Samozřejmě platí, čím vyšší cílová částka, tím vyšší úspora na poplatku.

Kromě počátečního poplatku je třeba počítat také s každoročním poplatkem za vedení účtu, který se pohybuje v rozmezí 300 Kč – 330 Kč. Nejnižší poplatek za vedení účtu má Modrá pyramida, která si však dalších 25 Kč vybere v podobě poplatku za roční výpis. Stavební spořitelna České spořitelny a Českomoravská stavební spořitelna má roční výpisy zdarma. U ostatních spořitelen je možné se poplatku za výpis vyhnout a nechat si posílat výpis elektronicky.

Ze srovnání je patrné, že stavební spořitelny mají velice podobné podmínky. Zvýhodnění, které by stálo za úvahu, nabízí Stavební spořitelna České spořitelny prostřednictvím nižšího poplatku za elektronické uzavření smlouvy a dále Wüstenrot prostřednictvím vyššího úročení.

6 PŘÍPADOVÁ STUDIE

Teoretické poznatky a výsledky analýz z praktické části diplomové práce budou v této části aplikovány na příkladu finančního plánování rodinných financí. Cílem případové studie je stanovení finančních cílů rodiny, vyhodnocení finančních zdrojů a hrozících rizik a návrh konkrétního řešení realizace těchto cílů na základě sestavení finančního plánu, který povede k maximálnímu využití výhod finančního řízení rodinných financí.

6.1 Analýza současné finanční situace

Karel a Šárka Svobodovi jsou mladý novomanželský pár bez dětí. Karlovi je 29 let, pracuje v oboru stavebnictví jako statik a do domácího rozpočtu měsíčně přispívá částkou 28 240 Kč čistého. Šárce je 25 let, povoláním je účetní a vydělává 19 300 Kč čistého. Manželé prozatím bydlí v rodinném domku u Šárčiných rodičů, který se nachází v menší obci v těsné blízkosti města Brna. Zde mají k dispozici dva menší pokoje s kuchyňskou linkou a vlastním sociálním zařízením. Rodičům přispívají do domácnosti 4 000 Kč měsíčně. Jsou však rádi, že každý měsíc šetří na nájemném, které by je v Brně stálo přibližně 10 – 12. tis. Kč. Rádi by se v brzké době osamostatnili a šli bydlet do svého. Rodiče jim nabízejí možnost půdní nástavby na jejich domě. Šárka s Karlem však touží po vlastním rodinném domku, ale mají obavy, zda tento cíl pro ně nebude příliš finančně náročný.

6.1.1 Analýza příjmů a výdajů

Veškeré příjmy a výdaje rodiny jsou přepočítány na měsíční průměr. Zahrnuty jsou i sezónní výdaje, které jsou nepravidelné ve smyslu času a výše, např. dárky na Vánoce, svátky a narozeniny nebo dovolená a výlety.

Tab. 29 Příjmy rodiny (vlastní zpracování)

Příjmy	Měsíčně (v Kč)	Ročně (v Kč)
Čistá mzda - manžel	28 240	338 880
Čistá mzda - manželka	19 295	231 540
Ostatní příjmy - brigáda manželka	1 500	18 000
CELKOVÉ PŘÍJMY RODINNÉHO ROZPOČTU	49 035	588 420

Z tabulky č. 29 vyplývá, že celkové příjmy manželů Svobodových po odečtení výdajů na platby záloh daně z příjmů a sociálního a zdravotního pojištění činí 49 tis. Kč.

Tab. 30 Výdaje rodiny (vlastní zpracování)

Výdaje	Měsíčně (v Kč)	Ročně (v Kč)
Nezbytné pasivní výdaje - dílčí součet	23 786	285 432
Bydlení - příspěvek rodičům (fixní)	4 000	48 000
Údržba a provoz domácnosti	420	5 040
Toaletní a domácí potřeby	1 346	16 152
Elektronická komunikace - mobily a internet (fixní)	1 030	12 360
Potraviny, běžné nákupy a drogerie	7 220	86 640
Péče o zdraví	75	900
Výdaje na veřejnou dopravu	225	2 700
Benzín, nafta	3 712	44 544
Údržba a opravy automobilu	3 250	39 000
Pojištění automobilu (fixní)	572	6 864
Půjčky a úvěry (fixní)	1 936	23 232
Děti - v budoucnu dojde k navýšení	-	-
Zbytné pasivní výdaje - dílčí součet	10 506	126 072
Dovolená a volný čas, kino - lze očekávat omezení výdaje s dětmi	3 610	43 320
Oblečení	2 622	31 464
Návštěvy restaurací	1 240	14 880
Dárky a oslavy	2 104	25 248
Osobní péče - kosmetika, kadeřnictví	930	11 160
Celkem za pasiva - dílčí součet	34 292	411 504
Nezbytné aktivní výdaje	-	-
Životní pojištění - manžel, měl by být pojištěn (fixní)	-	-
Životní pojištění - manželka, měla by být pojištěna (fixní)	-	-
Zbytné aktivní výdaje	1 800	21 600
Stavební spoření	1 000	12 000
Penzijní připojištění - transformovaný fond, manželka	300	3 600
Doplňkové penzijní spoření - účastnický fond, manžel	500	6 000
Celkem za aktiva - dílčí součet	1 800	21 600
CELKOVÉ VÝDAJE RODINNÉHO ROZPOČTU	36 092	433 104

Z uvedeného přehledu (Tab. 30) je patrné, že nejvyšší výdaje v měsíci představují výdaje na jídlo 7220 Kč, bydlení 4000 Kč, pohonné hmoty 3712 Kč a na dovolenou a volný čas 3610 Kč. Se zohledněním dalších výdajů na provoz automobilu, veřejnou dopravu, běžný chod domácnosti, půjčky, oblečení, osobní péči, návštěvy restaurací, dárky, pojištění a spoření vyšlo v tabulce č. 40, že čistý měsíční příjem rodiny je téměř 13 tis. Kč. To jsou peníze, které rodina může použít ke splnění svých cílů v budoucnosti.

Tab. 31 Čistý příjem rodiny (vlastní zpracování)

FINANČNÍ BILANCE	
Výdaje celkem	36 092 Kč
Příjmy celkem	49 035 Kč
ČISTÝ PŘÍJEM (Příjmy - Výdaje)	12 943 Kč
Poměr příjmů partnera k celku - manžel	57,59 %
Poměr příjmů partnera k celku - manželka	42,41 %
Rozdělení výdajů dle poměru příjmů - manžel	20 786 Kč
Rozdělení výdajů dle poměru příjmů - manželka	15 306 Kč
Celkové nezbytné výdaje	23 786 Kč
Poměr nezbytných výdajů k celkovým příjmům	48,51 %
Poměr zadlužení k celkovým příjmům	3,95 %
Poměr výdajů do aktiv k celkovým příjmům	3,67 %
Saldo bilance, volné cash flow	12 943 Kč
Poměr volného cash flow k celkovým příjmům	26,40 %

Finanční bilance rodiny vyšla jako kladná, přebytková. Jelikož rodinný rozpočet zatím není zatížen splátkami hypotéky a výdaji na děti, daří se rodině měsíčně odkládat značné množství finančních prostředků, které nespotřebuje. Z tabulky č. 31 je zřejmé, že rodinný rozpočet manželů Svobodových má dostatečný potenciál tvořit rezervy z volného cash flow. Zajímavým parametrem, který nelze přehlédnout, je poměr výdajů do aktiv k celkovým příjmům, který je nižší než 5 procent. Znamená to, že výdaje jsou chybně rozděleny. Finanční bilanci by měla rodina alespoň jednou ročně aktualizovat.

6.1.2 Analýza majetku a závazků

Tabulka č. 32 ukazuje pozitivní skutečnost, že čisté jmění manželů činí téměř 902 tis. Kč. Je to dáno především tím, že rodina nemá téměř žádné závazky, až na jeden spotřebitelský úvěr ve výši 60 000 Kč na tři roky, který je již částečně splacen. Významnou část majetku tvoří peníze na bankovních účtech. Finanční rezerva ve výši téměř 420 tis. Kč je tvořena akumulováním přebytků rodinného rozpočtu. Značná část finančních prostředků rodiny je také uložena u penzijních společností a na vkladovém účtu stavebního spoření.

Tab. 32 Rodinná rozvaha (vlastní zpracování)

Majetek		Závazky	
Bankovní účty	419 854		
Hotovost	10 660	Kreditní karty	-
Penzijní připojištění - manželka	23 400	Další půjčky nebo úvěry	37 156
Doplňkové penzijní spoření - manžel	40 400		
Stavební spoření	214 821	Hypotéka	-
Osobní majetek (automobil, vybavení domácnosti, elektronika)	230 000	Leasing	-
Invesice	-	Čisté jmění	901 979
Majetek celkem	939 135	Závazky celkem	37 156

Pan Karel vlastní ojetý osobní automobil značky Škoda Fabia z roku 2010, v nejvyšší možné výbavě, který zakoupil před rokem za 165 000 Kč. Aktuální tržní hodnota automobilu je odhadována na 130 000 Kč. Paní Šárka vlastní taktéž osobní automobil značky Škoda Fabia, ročník 2003, v nejnižší možné výbavě, jehož aktuální tržní hodnota se pohybuje okolo 30 000 Kč. Kromě toho rodina vlastní nábytek a vybavení domácnosti včetně elektroniky v souhrnné hodnotě cca 70 000 Kč.

6.2 Analýza stávajících finančních produktů

Manželé Svobodovi využívají běžné produkty finančního trhu určené pro správu osobních financí. Výběru svých finančních produktů nevěnovali příliš pozornosti. Mnohé produkty v současnosti využívají, protože jim je zřídili ještě jejich rodiče, nebo je vyžadoval jejich zaměstnavatel, případně jsou povinné ze zákona. Jejich zkušenosti s finančním trhem jsou tedy velmi omezené, jelikož se o tuto oblast doposud nezajímali. Do budoucna se nevyhýbají novým alternativám finančních produktů, se kterými se zatím neseťkali.

Ve vztahu k riziku je manželský pár spíše konzervativní a v krátkodobém horizontu očekává takové zhodnocení finančních prostředků, které by alespoň pokrylo míru inflace. V dlouhodobém horizontu jsou manželé ochotni akceptovat i vyšší riziko, při požadovaném zhodnocení přesahujícím míru inflace. Požadují ovšem zachování určité míry bezpečnosti.

6.2.1 Běžné účty

Běžný účet pana Karla je veden u Air Bank. Na účet pravidelně přichází jeho měsíční mzda a zároveň jsou z něj prostřednictvím platebních příkazů a povolením k inkasu placeny výdaje na bydlení, účty za telefon a internet, pojištění, splátky úvěru a ostat-

ní pravidelné výdaje. Běžný účet paní Šárky je veden u mBank a je využíván především pro příchozí mzdu ze zaměstnání a placení běžných výdajů prostřednictvím platební karty včetně výběrů z bankomatu. Oba účty jsou vedeny bez poplatku a byla k nim vydána debetní karta. Oba manželé také aktivně využívají internetové bankovníctví. Zůstatek na obou běžných účtech je úročen sazbou 0,00 %. Manželé v rámci jejich bank nevyužívají spořicí účet, jelikož jim to přijde kvůli „pár korunám“ na úrocích zbytečné.

6.2.2 Povinné ručení a havarijní pojištění

Pan Karel má svůj osobní automobil značky Škoda Fabia o hmotnosti 1585 kg, se zdvihovým obsahem válců 1197 ccm a výkonem motoru 77kW pojištěn u České pojišťovny. Roční pojistné na povinné ručení činí 1496 Kč, havarijní a ostatní doplňková pojištění činí 3 368 Kč ročně po započtení obchodních a škodních slev. Povinné ručení je sjednáno ve variantě Exclusive s limity plnění 100/100 (majetek/zdraví v mil. Kč), které zahrnuje navíc asistenci při nehodě či poruše automobilu a úrazové pojištění řidiče i ostatních cestujících. Havarijní pojištění je sjednáno ve variantě All Risk, které zahrnuje živěl, havarii, vandalismus, odcizení, asistenci v případě nehody a úrazové pojištění řidiče i ostatních cestujících.

Paní Šárka má svůj starší automobil z roku 2003 značky Škoda Fabia o hmotnosti 1060 kg, se zdvihovým obsahem válců 1197 ccm a výkonem motoru 40 kW taktéž pojištěn u České pojišťovny. Roční pojistné povinného ručení činí 1994 Kč po započtení obchodní slevy a slevy za bezeškodný průběh.

Z výše uvedeného vyplývá, že manželé mají ochranu svého majetku řádně zabezpečenu. Naopak zajištění příjmů zcela chybí.

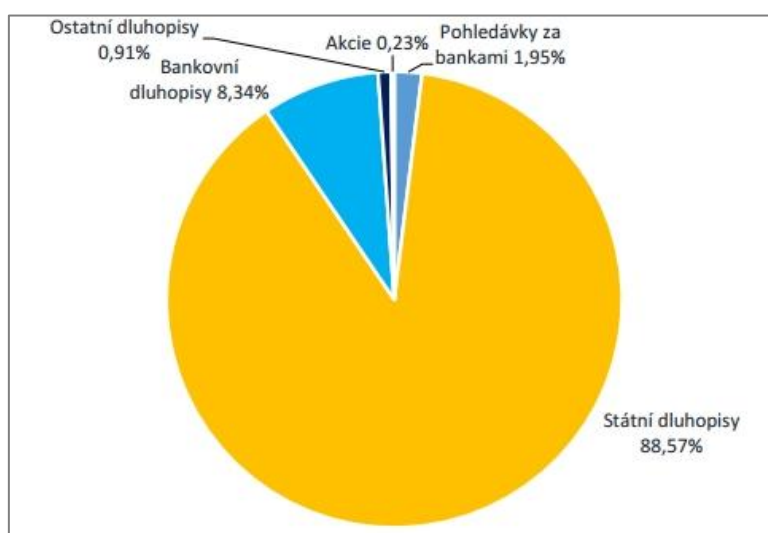
6.2.3 Stavební spoření

Stavební spoření paní Šárce sjednali rodiče v roce 2007 a pravidelně jí na účet u Českomoravské stavební spořitelny posílali 1 000 Kč měsíčně a kromě pravidelných plateb na účet vložili i několik mimořádných vkladů. Takto naspořené peníze se jí a jejímu manželovi rozhodli darovat do začátku manželského života. Manželé se po svatbě rozhodli, že budou ve spoření pokračovat a budou na vkladový účet i nadále posílat uvedenou měsíční částku. Zůstatek na účtu aktuálně činí 214 821 Kč. Cílová částka je nastavena na 520 000 Kč. Základna pro výpočet SP v aktuálním roce činí

109 182 Kč, což znamená, že manželé budou mít nárok na maximální výši státní podpory, tj. 2000 Kč za rok 2017. Úroková sazba činí 1 %.

6.2.4 Penzijní připojištění

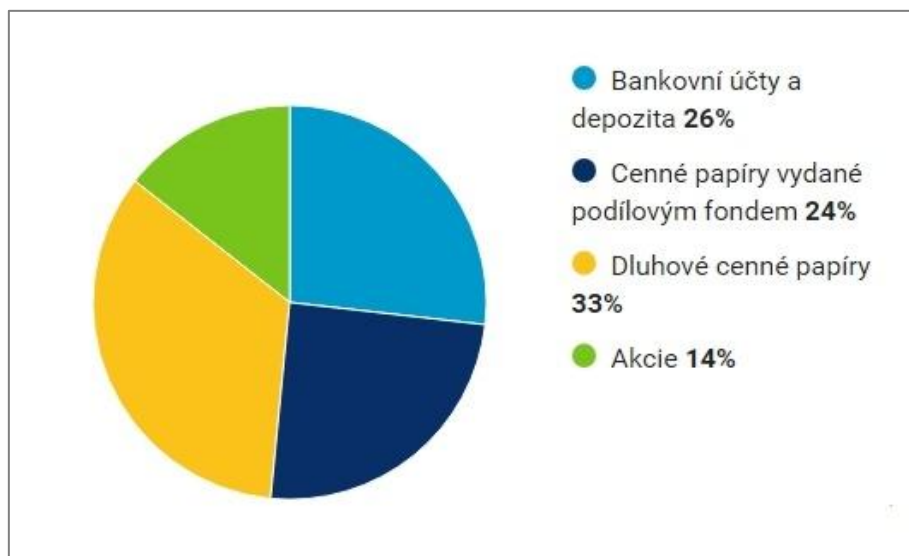
Penzijní připojištění paní Šárce sjednali její rodiče v roce 2010 u Penzijní společnosti ČSOB. Jedná se o transformovaný fond Stabilita. Na svůj účet u Penzijní společnosti posílá paní Šárka měsíční příspěvek 300 Kč, přiznané státní příspěvky činí měsíčně 90 Kč a zhodnocení prostředků za rok 2016 bylo ve výši 0,66 %. Zůstatek na účtu činí 23 400 Kč.

Obr. 39 Majetek transformovaného fondu Stabilita (ČSOB Penzijní společnost)

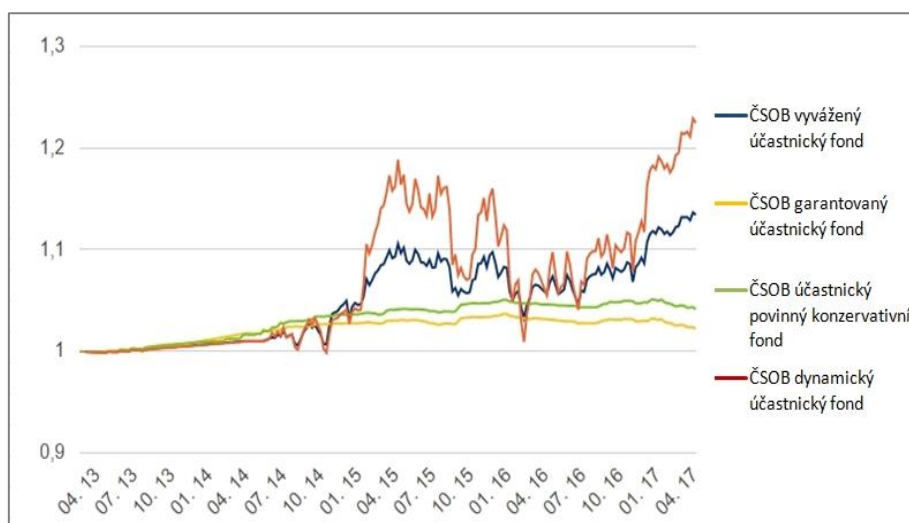
6.2.5 Doplnkové penzijní spoření

Pan Karel má již dva roky uzavřené doplňkové penzijní spoření, taktéž u Penzijní společnosti ČSOB. Na spoření v ČSOB vyváženém účastnickém fondu mu pravidelně přispívá jeho zaměstnavatel a to částkou 1 000 Kč. Vlastní příspěvek pana Karla činí 500 Kč měsíčně a celkově má naspořeno 40 400 Kč. Zhodnocení fondu za rok 2016 bylo 3,11 %. Majetkovou strukturu fondu zobrazuje následující obrázek č. 44.

Obr. 40 Skladba majetku ČSOB vyváženého účastnického fondu (ČSOB Penzijní společnost)

Obrázek č. 45 ukazuje vývoj ČSOB vyváženého účastnického fondu od jeho založení v porovnání s ostatními účastnickými fondy, které nabízí Penzijní společnost ČSOB.

Obr. 41 Vývoj ČSOB vyváženého účastnického fondu pana Karla v letech 2013 – 2017 (ČSOB Penzijní společnost)

6.3 Definování cílů rodiny

Před samotnou tvorbou finančního plánu a výběrem vhodných produktů ke splnění cílů a přání rodiny, je nejprve nutné tyto cíle specifikovat, tedy vymezit v čase, určit jejich prioritu a přiřadit finanční vyjádření. Stanovení cílů, jejich finanční ohodnocení a přiřazení priority je zcela individuální, a proto záleží na každém investorovi, jak

bude jeho finanční plán vypadat. Uvedené cíle jsou seřazeny dle priority manželů Svobodových.

6.3.1 Finanční rezerva na neočekávané výdaje

Časový horizont cíle: krátkodobý

Počet let: ihned

Požadovaná likvidita: vysoká

Priorita: 1

Potřebné finance: 143 000 Kč

Krátkodobá rezerva manželů by se měla činit minimálně 143 tis. Kč (šestiměsíční nezbytné výdaje domácnosti). Uvádí se, že optimálně by se měla rovnat ročnímu příjmu domácnosti, což v případě manželů Svobodových činí 588 tis. Kč. Jelikož manželé zatím nemají žádné děti, které by byly závislé na jejich příjmech a nemusí platit splátky hypotéky je horní mez finanční rezervy zbytečně vysoká. Manželé při rozhodování vzali v úvahu také to, že jsou zaměstnanci a v případě nemoci nebo ztráty zaměstnání by jim snížení či výpadek příjmu částečně kompenzovala podpora v nezaměstnanosti nebo náhrada mzdy a nemocenská. Rozhodli se tedy pro minimální doporučenou výši rezervy, tj. 143 000 Kč.

6.3.2 Ochrana příjmů

Časový horizont cíle: krátkodobý

Počet let: co nejdříve

Požadovaná likvidita: není požadována

Priorita: 2

Potřebné finance: 5 462 028 Kč (pan Karel)

2 626 800 Kč (paní Šárka)

Manželé žijí sami, nemají ještě děti a nikdo na nich v tento okamžik není finančně závislý, z tohoto důvodu životní pojištění pro případ úmrtí ještě nepotřebují. Na místě je tedy vyhodnocení rizika jednotlivých stupňů invalidity a jejich dopadu na finanční situaci rodiny. Manželé předpokládají, že se svým vzděláním a odborným

zaměřením budou schopni i při částečné invaliditě pracovat a vydělávat peníze. Jeli-kož jsou mladí, budou schopni se lépe adaptovat na změněné podmínky než člověk starší. Dalším důležitým faktorem je, že bydlí v regionu, kde je poměrně vysoká nabídka pracovních míst. Invaliditu 3. stupně však považují za stav, kdy už nebudou schopni pracovat. Potřebná částka byla zvolena tak, aby v průběhu jejich produktivního věku dokázala kompenzovat propad v příjmech a zvýšené náklady související s invaliditou.

Manželé si spočítali, jaký je rozdíl mezi jejich čistou mzdou a případně vypláceným invalidním důchodem. Tuto částku vynásobili počtem let, která jim zbývají do důchodu, a nakonec ještě vynásobili dvanácti. Podle jejich výpočtů jim vyšlo, že by pan Karel potřeboval na zajištění příjmů v případě invalidity 3. stupně částku téměř 5,5 mil. Kč a paní Šárka více než 2,6 mil. Kč.

Tab. 33 Potřebné finance pro ochranu příjmů Karla a Šárky

Potřebné finance v případě invalidity 3. stupně	Karel	Šárka
čistá mzda	28 240 Kč	19 295 Kč
invalidní důchod III. stupně	16 569 Kč	14 320 Kč
počet let do důchodu	39	44
Celkem	5 462 028 Kč	2 626 800 Kč

Zdroj: vlastní výpočty, mpsv.cz

6.3.3 Vlastní bydlení

Časový horizont cíle: krátkodobý

Počet let: do 3 let

Požadovaná likvidita: střední, prostředky chce mít k dispozici na konci období

Priorita: 3

Potřebné finance: 4 000 000 Kč

Jak již bylo uvedeno, Svobodovi v současné době žijí v rodinném domku u Šárčiných rodičů. Sní však o vlastním rodinném domku, který by v horizontu maximálně tří let rádi koupili již hotový, tzv. „na klíč“. Prodejní ceny těchto domků sledují již delší dobu, proto dokázali odhadnout, že dům včetně pozemku ve výši 4 mil. Kč by měl odpovídat jejich potřebám a nárokům. Mírný růst cen nemovitostí mají ve svém odhadu zahrnut, s výraznějším růstem cen nemovitostí do 3 let nepočítají.

Slyšeli zprávu o tom, že Česká národní banka v letošním roce zpřísnila podmínky poskytování hypotečních úvěrů a mají obavu, jestli na získání hypotéky budou mít dostatek vlastních prostředků.

Financování koupě rodinného domu manželé plánují především prostřednictvím hypotečního úvěru, dále z prostředků uložených na účtu stavebního spoření a prostředků uložených na běžných účtech.

6.3.4 Zajištění na penzijní věk

Časový horizont cíle:	dlouhodobý
Počet let:	30 let
Požadovaná likvidita:	nízká, peníze chce mít k dispozici na konci období
Priorita:	4
Potřebné finance:	7 948 943 Kč

Manželé Svobodovi v současné době zajištění na penzijní věk příliš neřeší. Uvědomují si však, že v tomto ohledu není vhodné spoléhat pouze na stát, a proto chtějí začít pravidelně investovat, tak aby si v penzi zachovali stávající životní úroveň. Za slušný důchod považují částku, která odpovídá zhruba 85 procentům jejich dosavadních životních nákladů. Rádi by tedy pobírali společnou důchodovou rentu ve výši 20 000 Kč měsíčně. Chtějí, aby jim tato renta byla vyplácena po dobu patnácti let od dosažení věku 65 let. Jedná se tedy o 180 měsíců, po které má být renta vyplácena. K tomu potřebují částku 3 600 000 Kč. Tato částka však bude mít za 40 let podstatně nižší hodnotu, než má dnes. Je tedy nutné zohlednit vliv inflace. Pokud bude uvažována stabilní míra inflace ve výši 2 %, budou Svobodovi potřebovat částku 7 948 943 Kč. Tato suma bude mít v roce 2057 stejnou kupní sílu jako dnešních 3,6 mil. Kč.

6.4 Tvorba rodinného finančního plánu – navrhovaná řešení

Pro jednotlivé cíle budou vybrány vhodné finanční produkty v souladu s investičním horizontem rodinných cílů, požadovanou likviditou a individuálním přístupem manželů k riziku.

6.4.1 Vytvoření krátkodobé finanční rezervy

Vzhledem k požadované likviditě lze doporučit tvorbu krátkodobé rezervy na spořicíh účtech, z nichž jsou prostředky na běžném účtu do několika dní (v rámci jedné banky to může být téměř okamžitě) a navíc jsou i lépe úročeny. Takto odložené rezervy nebudou manžele lákat k okamžité spotřebě, jelikož je většinou nelze vybrat z bankomatu.

Lze rovněž využít fondů peněžního trhu. Ty jsou však spíše vhodné pro zachování zainventovaných prostředků na dobu alespoň 3 let, kdy jsou po splnění uvedeného časového limitu oproštěny od 15 % daně z výnosů. Také pro jejich slabou výkonnost v posledních letech nebudou do možností uvažovaných pro splnění tohoto cíle uvažovány.

Nejlepší zhodnocení prostředků na spořicíh účtech nabízí v současnosti Air Bank. Úroková sazba činí 1 % p. a. do výše zůstatku 250 000 Kč, při splnění podmínky pěti plateb kartou v měsíci. Tuto banku pan Karel již využívá, ale nárok na zvýhodněnou úrokovou sazbu prozatím neměl, jelikož z jeho účtu odchází zejména pravidelné platby a jeho kartou platí manželé pouze minimálně. Lze proto manželům doporučit, aby případné trvalé příkazy a inkasa převedli na manželčin účet u mBank a manželův běžný účet u Air Bank začali využívat k běžným platbám. Díky tomu získají navíc úrokovou sazbu 1 % p. a. i na běžném účtu Air Bank, čímž je nabídka této banky oproti ostatním bankám bezkonkurenční.

Finanční rezervu ve výši 143 000 Kč je potřeba odložit z volných disponibilních prostředků na běžných účtech, kde má rodina nyní k dispozici téměř 420 000 Kč. Po odečtení této rezervy je možné využít dalších 277 000 Kč na splnění dalších cílů.

6.4.2 Zajištění ochrany příjmů

Manželé Svobodovi nemají dostatečné finanční rezervy a majetek, který by bylo možné zpeněžit pro dosažení tohoto cíle, proto jim lze doporučit využití komerčního pojištění.

Manželé vypočítali, že by pro zajištění příjmů v případě invalidity 3. stupně potřebovali 2,6 mil. Kč v případě paní Šárky a 5,5 mil. Kč v případě pana Karla. Jejich výpočet vycházel z čisté mzdy, aby si zajistili stávající životní úroveň. Jelikož v průmě-

ru měsíčně v současnosti ušetří 13 tis. Kč, minimální doporučená částka by mohla vycházet z osobních měsíčních výdajů dle poměru příjmu (Tab. 34).

Tab. 34 Minimální doporučená částka pro zajištění příjmů Šárky a Karla

Potřebné finance v případě invalidity 3. stupně	Karel	Šárka
měsíční výdaje dle průměru příjmů	20 786 Kč	15 306 Kč
invalidní důchod III. stupně	16 569 Kč	14 320 Kč
počet let do důchodu	39	44
Celkem	1 973 556 Kč	520 608 Kč

Zdroj: vlastní výpočty, mpsv.cz

Na základě analýzy provedené v praktické části práce si manželé vyžádali nabídku životního pojištění FLEXI od pojišťovny České spořitelny, které nabízí výhodnější pojistné u pojištění smrti, invalidity, vážných úrazů a nemocí. Pojištění je flexibilní, pojistná rizika lze měnit dle aktuální situace. Výše pojistného ve třech variantách lišících se pojistnou částkou pro případ invalidity ukazuje tabulka č. 35.

Tab. 35 Návrh životního pojištění FLEXI od Pojišťovny České spořitelny

Pojištění	Karel	Šárka
Smrt z jakýchkoliv příčin - jednorázově	10 000 Kč	10 000 Kč
Invalidita 3. stupně s klesající PČ	1 974 000 Kč	521 000 Kč
Měsíční pojistné - min. varianta	310 Kč	300 Kč
Smrt z jakýchkoliv příčin - jednorázově	10 000 Kč	10 000 Kč
Invalidita 3. stupně s klesající PČ	5 462 000 Kč	2 627 000 Kč
Měsíční pojistné - max. varianta	675 Kč	322 Kč
Smrt z jakýchkoliv příčin - jednorázově	10 000 Kč	10 000 Kč
Invalidita 3. stupně s klesající PČ	3 500 000 Kč	2 400 000 Kč
Měsíční pojistné - optimální varianta	454 Kč	300 Kč

Zdroj: Pojistovnacs.cz, vlastní zpracování

Z výše uvedeného vyplývá, že nejnižší měsíční pojistné ve výši 300 Kč vychází při zadání invalidity 3. stupně s klesající PČ až do částky 2,4 mil. Kč. S vyšší pojistnou částkou měsíční pojistné v rámci korun pomalu roste. Jelikož mají před sebou manželé Svobodovi finančně náročné cíle, vyslovili přání, aby do doby koupě nového domu neplatili měsíčně více, než 450 Kč v případě pana Karla, a více, než 300 Kč v případě paní Šárky. Počítají s tím, že jakmile přibudou do rodinného rozpočtu splátky hypotéky, bude nutné udělat revizi sjednaného pojištění a navýšit především pojistnou částku pro případ úmrtí.

6.4.3 Koupě rodinného domu

Vzhledem k odhadovaným nákladům spojeným s koupí rodinného domu, budou Svobodovi řešit nedostatek finančních prostředků formou hypotečního úvěru. Vzhledem ke zprísnění podmínek poskytování hypotečních úvěrů, budou potřebovat minimálně 10 – 20 % z hodnoty zastavované nemovitosti (4 000 000 Kč) ve formě vlastních prostředků, tj. 400 000 – 800 000 Kč. Pro snadnější získání hypotéky bude uvažováno s horší variantou, tedy s potřebou 800 000 Kč v horizontu 3 let.

Financování koupě rodinného domu z vlastních zdrojů:

Po zajištění krátkodobé finanční rezervy budou mít manželé k dispozici na běžném účtu ještě 277 000 Kč. Aktuální stav finančních prostředků na účtu stavebního spoření činí 214 821 Kč. Do požadované částky 800 000 Kč tedy chybí ještě 308 179 Kč. Pro získání této částky by si museli měsíčně po dobu tří let odkládat částku 8 561 Kč. Jelikož jejich průměrné měsíční volné cash flow činí 12 943 a i po odečtení 454 Kč a 300 Kč za investiční životní pojištění zůstává 12 189 Kč, je reálné, aby si částku 8 561 Kč měsíčně odkládali a za tři roky našetřili chybějící částku.

Jelikož bude 800 000 Kč rodina potřebovat do tří let, lze doporučit peníze uložit tam, kde je dopředu známá úroková míra a kde nehrozí žádné propady v počáteční výši jistiny. Investovat peníze například do akcií v tomto okamžiku rozhodně není vhodné. Vhodným nástrojem pro uložení těchto finančních prostředků může být termínovaný vklad, spořicí účet, či v případě manželů Svobodových i na účet stavebního spoření, jelikož spoření běží již déle než 6 let a peníze bude možné bez problému vybrat. Konkrétně lze manželům doporučit uložit přebytečných 277 000 Kč na termínovaný vklad Spořitelního družstva ANO, které nabízí úrokové sazby ve výši 2,4 % při době splatnosti 2 roky nebo 3,1 % při splatnosti 3 roky. Takové úrokové sazby spolehlivě ochrání peněžní prostředky manželů proti předpokládané průměrné míře inflace, která by v roce 2020 mohla podle predikce Ministerstva financí činit 1,8 %. Nutno upozornit, že jedna desetina finančních prostředků bude muset být použita jako členský vklad do družstva, proto bude reálné zhodnocení o něco nižší, než uvedené úrokové sazby po odečtení míry inflace a daně z úroku.

Měsíční částku ve výši 8 561 Kč lze odkládat, kvůli krátkému časovému horizontu, ideálně na spořicí účet (případně běžný účet do 100 000 Kč) pana Karla u Air Bank, kde by byly peníze zhodnocovány sazbou 1 % p. a., což je rozhodně lepší řešení, než

nechat peníze jen tak ležet na běžném účtu s nulovým úročením. Limit pro vyšší úročení je na spořicímu účtu Air Bank do 250 000 Kč. Jelikož na účtu bude trvale ležet krátkodobá finanční rezerva ve výši 143 000 Kč, lze po dosažení limitu 250 tis. Kč (cca za 12 měsíců) využít výhodnějšího úročení na termínovaném účtu u mBank se splatností 12 měsíců a úrokem 0,25 % p. a. Zde je ovšem nutné pohlídat si lhůty a minimálně 12 měsíců před plánovaným hypotečním úvěrem peníze na termínovaný vklad neukládat, aby byly plně k dispozici pro stanovený účel.

Financování prostřednictvím hypotečního úvěru:

Výše hypotečního úvěru bude činit 3 200 000 Kč. Následující tabulka (Tab. 36) nabízí srovnání hypotečních úvěrů pro fyzické osoby vybraných bank. Jako první se ke srovnání hypotečních úvěrů nabízí banky, kde již mají manželé založeny běžné účty, tedy mBank a Air Bank. Air Bank však v současné době poskytuje hypotéky pouze za účelem refinancování, nebude proto v porovnání uvažována. Rozhodujícím kritériem při výběru úvěrující instituce by měla být roční procentní sazba nákladů.

Tab. 36 Srovnání hypotečních úvěrů – výše úvěru 3,2 mil. Kč, LTV 80 %, fixace 5 let, splatnost 30 let

Banka	Úroková sazba	Měsíční splátka	RPSN
Fio	1,58%	11 167 Kč	1,59%
UCB	1,69%	11 338 Kč	1,70%
mBank	1,74%	11 416 Kč	1,75%
Equa	1,99%	11 812 Kč	2,01%
RB	1,99%	11 812 Kč	2,01%
Sberbank	1,99%	11 812 Kč	2,01%
ČS	2,19%	12 134 Kč	2,21%
ČSOB	2,19%	12 134 Kč	2,21%
KB	2,29%	12 297 Kč	2,31%
Moneta	2,29%	12 297 Kč	2,31%

Zdroj: vlastní zpracování dle kalkulátorů dostupných na webových stránkách bank

Jelikož manželé uvažují o hypotéce až za 3 roky, slouží uvedené úrokové sazby, RPSN a výše měsíčních splátek jednotlivých bank pouze jako orientační údaje pro další výpočty.

Vhodná hypotéka by mohla být například od mBank, kde má paní Šárka založen běžný účet a RPSN hypotečních úvěrů této banky patří mezi nejnižší na trhu. V pří-

padě využití této nabídky by měsíční splátka dosahovala výše 11 416 Kč. V případě použití hypotéky však musí rodina počítat s tím, že by úvěr přeplatila o 909 760 Kč. Pokud by si rodina vzala úvěr s dobou trvání 20 let, měsíční výše splátky by činila 15 797 Kč a rodina by přeplatila o 591 280 Kč. Pokud by rodina omezila některé zbytné výdaje, výše splátky okolo 16 tis. Kč by byla pro její rozpočet únosná a ušetřila by 318 tis. Kč oproti variantě na 30 let.

Pokud by však rodině nevadilo jít do vyššího rizika a zadlužit se na delší dobu mohla by využít zajímavější možnosti. Kdyby si vzala hypotéku na 30 let místo 20 let, platila by o 4 381 Kč nižší měsíční splátku. Těchto 4 381 Kč by mohla rodina využít jiným způsobem, například ke spoření či k investování.

Následující výpočet zobrazuje srovnání navržených alternativ. Při délce trvání hypotečního úvěru 30 let se rozdíl ve výši splátek použije na investování do smíšeného fondu ČSOB Bohatství. Předpokládané zhodnocení fondu je 3,84 % p. a. a ve výpočtech je kalkulováno také s poplatkem z měsíční úložky ve výši 1,5 %. Správcovský poplatek je již zahrnut v předpokládané výkonnosti fondu. Výpočet byl proveden s využitím kalkulátoru na webu Peníze.cz. Uvedené hodnoty jsou proto pouze orientační.

Tab. 37 Výše měsíčních splátek hypotéky v průběhu let.

Alternativa	Roky	
	1-20	21-30
20 let	15 797 Kč	- Kč
30 let	11 416 Kč	11 416 Kč

Varianta 20 let

Období 1-20: celková výše splátek 3 791 280 Kč, výnosy z investování 0 Kč

Období 21-30: celková výše splátek 0 Kč, výnosy z investování 629 845 Kč

Varianta 30 let

Období 1-20: celková výše splátek 2 739 840 Kč, výnosy z investování 1 924 097 Kč

Období 21-30: celková výše splátek 1 369 920 Kč, výnosy z investování 962 048 Kč

Shrnutí

Varianta 20 let: splátky celkem 3 791 280 Kč, výnosy celkem 629 845 Kč, rozdíl = - 3 161 436 Kč.

Varianta 30 let: splátky celkem 4 109 760 Kč, výnosy celkem 2 886 145 Kč, rozdíl = -1 223 615 Kč.

Závěrem tohoto srovnání je fakt, že výhodnější je zadlužit se na delší dobu a rozdíl ve výši splátek investovat. Je však nutné podotknout, že platnost této hypotézy je založena na výkonnosti fondu, která ovšem není fondem garantovaná. Rozdíl tedy může být vyšší i nižší.

Výhodou toho řešení také je, že nižší splátky úvěru tolik neohrozí rodinný rozpočet v případě nějaké neočekávané finanční katastrofy. Zbývající částka sice bude pravidelně každý měsíc odcházet do podílových fondů, ale jedná se o zbytné aktivní výdaje, které nejsou povinné, kdežto splátka hypotéky je nezbytný pasivní výdaj, který se platit každý měsíc prostě musí.

Rodina také může hypoteční úvěr z investovaných peněz po určité době předčasně splatit a stát se tak dříve finančně nezávislou.

6.4.4 Zajištění na penzi

Manželé Svobodovi potřebují k zajištění na klidné stáří částku 7 948 943 Kč. Drobné základy již mají v transformovaném fondu ČSOB Stabilita u paní Šárky ve výši 23 400 Kč a u pana Karla ve výši 40 400 Kč ve vyváženém účastnickém fondu ČSOB. Následující tabulka č. 38 ukazuje naspořené finanční prostředky po čtyřiceti letech investování do vyváženého účastnického fondu a pro srovnání je uvedena i situace, pokud by se pan Karel rozhodl pro fond dynamický. Rozdíl v částce je markantní a na tak dlouhém investičním horizontu by jistě stál za uvážení přechod do dynamického fondu s vyšším podílem akcií.

Tab. 38 Celkové naspořené prostředky v doplňkovém penzijním spoření pana Karla

Doplňkové penzijní spoření	ČSOB vyvážený	ČSOB dynamický
Měsíční příspěvek účastníka	500 Kč	500 Kč
Měsíční příspěvek zaměstnavatele	1 000 Kč	1 000 Kč
Předpokládané zhodnocení	3,11%	5,36%
Počet roků placeného připojištění	40	40
Celkové příspěvky účastníka	240 000 Kč	240 000 Kč
Výnosy z příspěvků účastníka	231 672 Kč	574 731 Kč
Celkové příspěvky zaměstnavatele:	480 000 Kč	480 000 Kč
Výnosy z příspěvků zaměstnavatele:	463 343 Kč	1 149 463 Kč
Celkové státní příspěvky:	42 400 Kč	62 400 Kč
Výnosy ze státních příspěvků:	60 235 Kč	149 430 Kč
Celkově naspořeno:	1 537 650 Kč	2 656 024 Kč
Jednorázové vyrovnání před zdaněním:	1 537 650 Kč	2 656 024 Kč
Jednorázové vyrovnání po zdanění:	1 352 362 Kč	2 302 981 Kč
Odbytné před zdaněním:	1 415 015 Kč	2 444 194 Kč
Odbytné po zdanění:	1 238 763 Kč	2 113 565 Kč

Zdroj: kalkulátor na webu Finance.cz, vlastní zpracování, uvedené hodnoty orientační

Tabulka č. 39 ukazuje, kolik bude mít naspořeno paní Šárka ve svém transformovaném fondu, pokud bude i nadále přispívat měsíční částkou 300 Kč. Jelikož je paní Šárka ještě velmi mladá, vyplatil by se jí přechod do účastnického dynamického fondu, ve kterém by mohla zhodnotit svoje prostředky téměř trojnásobně.

Tab. 39 Celkové naspořené prostředky v penzijním připojištění paní Šárky

Penzijní připojištění	ČSOB transformovaný	ČSOB dynamický
Měsíční příspěvek účastníka	300 Kč	300 Kč
Měsíční příspěvek zaměstnavatele	- Kč	- Kč
Předpokládané zhodnocení	1,23%	5,36%
Počet roků placeného připojištění	40	40
Celkové příspěvky účastníka	144 000 Kč	144 000 Kč
Výnosy z příspěvků účastníka	41 820 Kč	344 839 Kč
Celkové příspěvky zaměstnavatele:	- Kč	- Kč
Výnosy z příspěvků zaměstnavatele:	- Kč	- Kč
Celkové státní příspěvky:	57 600 Kč	43 200 Kč
Výnosy ze státních příspěvků:	16 728 Kč	103 452 Kč
Celkově naspořeno:	260 148 Kč	635 491 Kč
Jednorázové vyrovnání před zdaněním:	260 148 Kč	635 491 Kč
Jednorázové vyrovnání po zdanění:	251 366 Kč	568 247 Kč
Odbytné před zdaněním:	185 820 Kč	488 839 Kč
Odbytné po zdanění:	179 547 Kč	437 113 Kč

Zdroj: kalkulátor na webu Finance.cz, vlastní zpracování, uvedené hodnoty orientační

V případě, že by se manželé rozhodli přestoupit do účastnického fondu ČSOB dynamický, tak by při zachování současných příspěvků měli dohromady za 40 let naspořeno 3 291 515 Kč. Pokud by zůstali u svých stávajících fondů, jejich naspořené prostředky by dosahovaly výše 1 797 798. Vzhledem k tomu, že investiční horizont manželů má v rámci tohoto cíle pouze jedinou fázi a délku 40 let, během kterých by jejich majetek měl bez problémů projít příznivými i nepříznivými obdobími na kapitálových trzích, lze doporučit přechod do dynamičtějších fondů.

Pokud se rodina nerozhodne využít prostředky ze smíšeného fondu ČSOB Bohatství pro případné předčasné splacení hypotéky, je třeba tyto finance započítat také jako součást plnění cíle zajištění na penzi. Předpokládané výnosy z tohoto fondu by činily 2 886 145 Kč za 30 let. Pokud by rodina chtěla sjednotit investiční horizont na 40 let, reálné zhodnocení by činilo 4 836 774 Kč. Po sečtení prostředků z III. pilíře a otevřeného podílového fondu ČSOB Bohatství, by rodina mohla mít k dispozici prostředky v celkové výši 8 128 289 Kč. Tímto postupem by mohlo být dosaženo stanoveného cíle ve výši 7 948 943 Kč na zajištění spokojeného stáří.

6.5 Rozpočet po navrhovaných změnách

Z analýzy příjmů a výdajů za rok 2016 vyplynulo, že rodinný rozpočet hospodaří s přebytkem ve výši 12 943 Kč měsíčně. Tento přebytek bude použit na splnění vytyčených cílů rodiny. Po vyhodnocení navržených změn byl sestaven rodinný rozpočet pro rok 2017 a 2018 (tab. 40).

Tab. 40 Rozpočet rodiny po navrhovaných změnách pro rok 2017

Výdaje	Měsíčně (v Kč)	Ročně (v Kč)
Nezbytné pasivní výdaje - dílčí součet	23 786	285 432
Bydlení - příspěvek rodičům (fixní)	4 000	48 000
Údržba a provoz domácnosti	420	5 040
Toaletní a domácí potřeby	1 346	16 152
Elektronická komunikace - mobily a internet (fixní)	1 030	12 360
Potraviny, běžné nákupy a drogerie	7 220	86 640
Péče o zdraví	75	900
Výdaje na veřejnou dopravu	225	2 700
Benzín, nafta	3 712	44 544
Údržba a opravy automobilu	3 250	39 000
Pojištění automobilu (fixní)	572	6 864
Půjčky a úvěry (fixní)	1 936	23 232
Děti - v budoucnu dojde k navýšení	-	-
Zbytné pasivní výdaje - dílčí součet	10 506	126 072
Dovolená a volný čas, kino - lze očekávat omezení výdaje s dětmi	3 610	43 320
Oblečení	2 622	31 464
Návštěvy restaurací	1 240	14 880
Dárky a oslavy	2 104	25 248
Osobní péče - kosmetika, kadeřnictví	930	11 160
Celkem za pasiva - dílčí součet	34 292	411 504
Nezbytné aktivní výdaje	754	9 048
Životní pojištění - manžel, měl by být pojištěn (fixní)	454	5 448
Životní pojištění - manželka, měla by být pojištěna (fixní)	300	3 600
Zbytné aktivní výdaje	10 361	124 332
Stavební spoření	1 000	12 000
Spoření na hypotéku	8 561	102 732
Penzijní připojištění - transformovaný fond, manželka	300	3 600
Doplňkové penzijní spoření - účastnický fond, manžel	500	6 000
Celkem za aktiva - dílčí součet	11 115	133 380
CELKOVÉ VÝDAJE RODINNÉHO ROZPOČTU	45 407	544 884

Z přehledu je patrné, že se navrhované změny promítly do rozpočtu rodiny v roce 2017 pouze do aktivních výdajů. Přibýlo chybějící životní pojištění obou manželů a spoření na hypotéku. Ostatní výdaje zůstaly v nezměněné výši. Z tabulky č. 41 vyplývá, že se sice snížilo volné měsíční cash flow rodiny, ale pozitivně byl ovlivněn ukazatel poměru výdajů do aktiv k celkovým příjmům. Tento ukazatel před navrho-

vanými změnami činil pouhých 3,67 % (dosahoval kritické hodnoty pod 5 %) a nyní se zvýšil na 22,67 %. Lze tedy konstatovat, že navržené změny vedou k dosažení a splnění vytyčených cílů rodiny a zároveň nezatěžují rodinný rozpočet. Pořád ještě zbývá rodině volné cash flow ve výši 3 628 Kč.

Tab. 41 Finanční bilance rodiny po navrhovaných změnách za rok 2017

FINANČNÍ BILANCE	
Výdaje celkem	45 407 Kč
Příjmy celkem	49 035 Kč
ČISTÝ PŘÍJEM (Příjmy - Výdaje)	3 628 Kč
Poměr příjmů partnera k celku - manžel	57,59 %
Poměr příjmů partnera k celku - manželka	42,41 %
Rozdělení výdajů dle poměru příjmů - manžel	26 151 Kč
Rozdělení výdajů dle poměru příjmů - manželka	19 256 Kč
Celkové nezbytné výdaje	23 786 Kč
Poměr nezbytných výdajů k celkovým příjmům	48,51 %
Poměr zadlužení k celkovým příjmům	3,95 %
Poměr výdajů do aktiv k celkovým příjmům	22,67 %
Saldo bilance, volné cash flow	3 628 Kč
Poměr volného cash flow k celkovým příjmům	7,40 %

K dalším plánovaným změnám v rozpočtu dojde nejdříve za tři roky, až budou manželé aktuálně řešit koupi rodinného domku a budou žádat o hypoteční úvěr v bance. Rozpočet po navrhovaných změnách za rok 2020 zobrazuje tabulka č. 42. Za tři roky se rodina přestěhuje do nového domu a bude splácet měsíční splátky hypotéky. Mezitím však zmizí dluh v podobě spotřebitelské půjčky, která dříve zatěžovala rodinný rozpočet částkou 1936 Kč. Výdaje na domácnost, které platí manželé v současnosti šárčiným rodičům, nahradí výdaje na energie a vodné v novém domě. Předpokládaná částka je ve stejné výši, tj. 4 000 Kč měsíčně. Dále se předpokládá navýšení pojištění v orientační výši 1 000 Kč u pana Karla a 500 Kč u paní Šárky. Pro zjištění konkrétní výše pojistného bude vhodné navštívit odborného finančního poradce. Určitě dojde k navýšení pojistné částky na smrt, která by měla pokrýt jednorázové doplacení hypotéky v případě úmrtí jednoho z manželů. Ze zbytných aktivních výdajů zmizí platba na stavební spoření, jelikož dojde k vyčerpání částky z důvodu platby anuity potřebné k čerpání hypotečního úvěru. Přibude však výdaj do aktiv, ve formě platby směřující do smíšeného podílového fondu ČSOB Bohatství, či nějakého obdobného fondu s podobnou nebo lepší výkonností.

Tab. 42 Rozpočet rodiny po navrhovaných změnách za rok 2020

Výdaje	Měsíčně (v Kč)	Ročně (v Kč)
Nezbytné pasivní výdaje - dílčí součet	33 266	399 192
Spotřeba energií, voda a ostatní výdaje spojené s bydlením v RD	4 000	48 000
Údržba a provoz domácnosti	420	5 040
Toaletní a domácí potřeby	1 346	16 152
Elektronická komunikace - mobily a internet (fixní)	1 030	12 360
Potraviny, běžné nákupy a drogerie	7 220	86 640
Péče o zdraví	75	900
Výdaje na veřejnou dopravu	225	2 700
Benzín, nafta	3 712	44 544
Údržba a opravy automobilu	3 250	39 000
Pojištění automobilu (fixní)	572	6 864
Půjčky a úvěry (fixní)	11 416	136 992
Děti - v budoucnu dojde k navýšení	-	-
Zbytné pasivní výdaje - dílčí součet	10 506	126 072
Dovolená a volný čas, kino - lze očekávat omezení výdaje s dětmi	3 610	43 320
Oblečení	2 622	31 464
Návštěvy restaurací	1 240	14 880
Dárky a oslavy	2 104	25 248
Osobní péče - kosmetika, kadeřnictví	930	11 160
Celkem za pasiva - dílčí součet	43 772	525 264
Nezbytné aktivní výdaje	1 500	18 000
Životní pojištění - manžel, měl by být pojištěn (fixní)	1 000	12 000
Životní pojištění - manželka, měla by být pojištěna (fixní)	500	6 000
Zbytné aktivní výdaje	5 181	62 172
Smíšený podílový fond ČSOB Bohatství	4 381	52 572
Stavební spoření	-	-
Penzijní připojištění - transformovaný fond, manželka	300	3 600
Doplňkové penzijní spoření - účastnický fond, manžel	500	6 000
Celkem za aktiva - dílčí součet	6 681	80 172
CELKOVÉ VÝDAJE RODINNÉHO ROZPOČTU	50 453	605 436

Z finanční bilance pro rok 2020 (tab. 43) je patrné, že čistý příjem domácnosti se dostane do záporných čísel. Rodině bude chybět volné cash flow ve výši 1418 Kč. Bude proto vhodné, buďto snížit zbytné pasivní výdaje, které jsou ve výši 10 506 Kč, nebo se pokusit nějakým způsobem navýšit příjmy, brigádou, dalším zaměstnáním a podobně. Případné rezervy je možné také najít zbytných ve výdajích do aktiv, které jsou nepovinné a představují dohromady částku 5 181 Kč.

Tab. 43 Finanční bilance rodiny po navrhovaných změnách za rok 2020

FINANČNÍ BILANCE	
Výdaje celkem	51 453 Kč
Příjmy celkem	49 035 Kč
ČISTÝ PŘÍJEM (Příjmy - Výdaje)	-1 418 Kč
Poměr příjmů partnera k celku - manžel	57,59 %
Poměr příjmů partnera k celku - manželka	42,41 %
Rozdělení výdajů dle poměru příjmů - manžel	29 633 Kč
Rozdělení výdajů dle poměru příjmů - manželka	21 820 Kč
Celkové nezbytné výdaje	33 266 Kč
Poměr nezbytných výdajů k celkovým příjmům	67,84 %
Poměr zadlužení k celkovým příjmům	23,28 %
Poměr výdajů do aktiv k celkovým příjmům	13,62 %
Saldo bilance, volné cash flow	-1 418 Kč
Poměr volného cash flow k celkovým příjmům	-2,89 %

6.6 Realizace rodinného finančního plánu

Realizace rodinného finančního plánu může začít okamžitě. Dalo by se říci, že platí staré známé heslo: čím dříve, tím lépe. Pokud bude rodina s návrhem finančního plánu souhlasit, bude ji čekat osobní návštěva navrhovaných finančních institucí či kvalitního finančního poradce. Některé změny, týkající se především spořicíh a termínovaných účtů u stávajících bank manželů, bude možné vyřídit z pohodlí domova přes internetové bankovníctví. Dá se předpokládat, že veškeré nezbytné kroky k realizaci rodinného finančního plánu, budou uskutečněny v časovém horizontu 3 – 4 let. Samotný proces finančního plánování je však procesem dlouhodobým, dalo by se říci celoživotním.

Náklady, které budou rodinu v rámci plnění finančního plánu čekat, představují především poplatky za obhospodařování a správu fondů, jednorázové vstupní poplatky, poplatky za uzavření smluv atd. Domnívám se však, že pokud bude rodina dodržovat stanovené investiční horizonty, jednorázové poplatky se v dlouhých časových intervalech rozpustí a nebudou tak velké. Důležitější jsou poplatky průběžné, např. za správu fondů, proto je vhodné je při výběru produktu u jednotlivých finančních institucí zohlednit. Co se týče rizik, nejvyšší investiční riziko hrozí u dynamických fondů, které je však významně sníženo dlouhým investičním horizontem a diverzifikací portfolia samotných fondů, které investují do různě rizikových investičních instrumentů od nástrojů peněžního trhu a dluhopisů až po akcie. Pokud rodina opravdu

dodrží investiční horizont a nebude panikařit při výkyvech na finančních trzích, měla by být investice do fondů relativně bezpečná. Tím, že bude rodina investovat pravidelně po menších částkách, nebude de facto záležet v jaké fázi se finanční trhy zrovna nacházejí, jestli klesají, a nebo rostou. V dlouhodobém horizontu bude investice rostoucí.

6.7 Monitorování finančního plánu

Ať už v životě rodiny nebo v prostředí, ve kterém rodina žije, mohou nastat mnohdy neočekávané změny, které jsou podnětem k přezkoumání finančního plánu a ověření, zda rodinný rozpočet odpovídá aktuální finanční situaci a vede k maximálnímu využití výhod finančního řízení rodinných financí a ke splnění stanovených životních cílů a přání.

ZÁVĚR

V diplomové práci bylo řešeno téma rodinných financí a jejich aktivního řízení prostřednictvím vytvoření komplexního finančního plánu.

Cílem práce bylo vytvořit návod, jak správně postupovat v oblasti správy rodinných financí, který budoucího investora přehledně provede možnostmi trhu a na základě modelových situací ukáže, jakým způsobem lze různá životní přání financovat. Finanční gramotnost a teoretické znalosti bohatství nezaručí, pouze umožní zefektivnit stávající řešení a eliminovat ztráty a špatná finanční rozhodnutí. Teprve praxe a reálné poučení z chyb v životě dá člověku kompletní přehled o finančním trhu a jeho možnostech.

V teoretické části práce byly popsány základní faktory, které rodinné finance ovlivňují. Dále byly popsány jednotlivé kroky finančního plánování, vedoucí k vhodně sestavenému finančnímu plánu. Získané poznatky byly aplikovány v analytické a projektové části práce.

Praktická část analyzovala historický vývoj, současný stav a prognózu makroekonomických faktorů, které jsou nezbytné pro finanční rozhodování. Poté byla analyzována současná situace na trhu finančních produktů a byla provedena jejich komparace u jednotlivých finančních institucí s ohledem na praktické použití v projektové části práce.

Projektová část se zabývala sestavením komplexního finančního plánu pro konkrétní rodinu. Na základě provedené analýzy současné finanční situace rodiny a stávajících finančních produktů byly stanoveny a seřazeny rodinné cíle a přání v oblasti správy rodinných financí. Dále byl sestaven finanční plán, respektující dané priority cílů, časový horizont i vztah investora k riziku.

Závěrem lze říci, že v oblasti finančních produktů určených pro osobní a rodinné finance je velice obtížné se orientovat. Člověk se musí probrat obrovským množstvím informací, které se navíc ze dne na den mění, dle aktuální situace na finančních trzích. Je také zároveň nutné umět zvládat nápor marketingových kampaní jednotlivých finančních ústavů, které se mezi sebou předhánějí a přetahují si klienty navzájem.

Za základ správného řízení osobních a rodinných financí prostřednictvím finančního plánování lze tedy považovat určitou dávku finanční gramotnosti, praktických zkušeností, znalostí a dovedností případně využití služeb odborníků z finanční praxe, kteří mají přístup k aktuálním informacím a dokážou poradit, podle jakých hledisek se má člověk rozhodovat při vybírání vhodného finančního produktu.

V práci by bylo možné dále pokračovat a napsat stovky až tisíce stran, jelikož nabídka produktů na trhu finanční je neuvěřitelně rozmanitá a bohatá. Také v projektové části práce by bylo možné řešit vznik různých nenadálých situací. Například rodina vůbec nepočítala ve svých cílech s dětmi, které jsou další samostatnou kapitolou tvorby finančního plánu.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AČSS, 2017. Vývoj statistik. In: *Acss.cz: Asociace českých stavebních spořitelien* [online]. [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.acss.cz/cz/novinari-a-odbornici/vyvoj-statistik/>

AKAT ČR, 2017. Další rekordní rok pro fondy. In: *Akatcr.cz: Asociace pro kapitálový trh České republiky* [online]. 24. 2. 2017 [cit. 2017-04-02]. Dostupné z: http://www.akatcr.cz/download/3783-tz20170224_2016.pdf

APS ČR, 2017. Statistiky a výsledky. In: *Apfcr.cz: Asociace penzijních společností České republiky* [online]. [cit. 2017-04-09]. Dostupné z: <http://www.apfcr.cz/ctvrtletni-vysledky/>

ATKINSON, Adele a Flore-Anne MESSY, 2011. Assessing financial literacy in 12 countries: an OECD/INFE international pilot exercise. *Journal of Pension Economics and Finance* [online]. 11 October 2011, **10**/04, 657-665 [cit. 2017-02-28]. DOI: 10.1017/S1474747211000539. ISSN 1474-7472. Dostupné z: http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1474-747211000539

ATKINSON, Adele a Flore-Anne MESSY, 2012. Measuring Financial Literacy: Results of the OECD / International Network on Financial Education (INFE) Pilot Study. *OECD Working Papers on Finance, Insurance and Private Pensions* [online]. 26 Mar 2012, (15), 72 [cit. 2017-02-28]. DOI: 10.1787/5k9csfs90fr4-en. ISSN 2079-7117. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/measuring-financial-literacy_5k9csf-s90fr4-en

BÁRTA, Zbyněk, 2014. *Finanční gramotnost: výpočty v Excelu*. Praha: Wolters Kluwer, 370 s. Řízení školy. ISBN 978-80-7478-483-5.

BELÁS, Jaroslav, 2010. *Management komerčních bank, bankových obchodov a operácií*. Žilina: GEORG, 471 s. ISBN 978-80-89401-18-5.

BELÁS, Jaroslav, 2013. *Finanční trhy, bankovníctví, pojišťovnictví*. Žilina: Georg, 596 s. ISBN 978-80-8154-024-0.

BRČÁK, Josef a Bohuslav SEKERKA, 2010. *Makroekonomie*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 292 s. ISBN 978-80-7380-245-5. Dostupné také z: <http://kramerius.mzk.cz/search/handle/uuid:b6305360-47c4-11e4-8113-005056827e52>

CALLAGHAN, George S., Ian. FRIBBANCE a Martin. HIGGINSON, 2007. *Personal finance*. Chichester, West Sussex, England: John Wiley, 472 s. ISBN 0-470-02855-6.

CZECH BANKING CREDIT BUREAU, 2016. Úvěrový barometr 3Q 2016. In: *Cbcb.cz* [online]. 29. 11. 2016 [cit. 2017-04-13]. Dostupné z: <http://www.cbcb.cz/sqlcache/uverovy-barometr-brki-nrki-3q2016.pdf>

ČAP, 2017. Investiční životní pojištění. In: *Cap.cz: Česká asociace pojišťoven* [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <http://www.cap.cz/vse-o-pojisteni/pojisteni-osob/investicni-zp>

ČNB, 2003-2017. Měnová politika, In: *Cnb.cz* [online]. © Česká národní banka, 2003-2017 [cit. 2017-03-18]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/

ČNB, 2017a. Aktuální prognóza ČNB. In: *Cnb.cz* [online]. 2. 2. 2017 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/prognoza/

ČNB, 2017b. *Publikace měnové statistiky* [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2017-03-21]. Měnová statistika – březen 2017. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/statistika/-menova_bankovni_stat/menova_stat_publ/2017/

ČNB, 2017c. Prohlášení bankovní rady na tiskové konferenci po skončení měnového zasedání. In: *Cnb.cz* [online]. 2. 2. 2017 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/menova_politika/br_zapisy_z_jednani/2017/170202_prohlaseni.html

ČNB, 2017d. *ARAD: Databáze časových řad* [online databáze]. Praha: Česká národní banka [cit. 2017-03-25]. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cnb/STAT.ARADY_PKG.-STROM_KOREN

ČSÚ, 2016. *Česká republika od roku 1989 v číslech - 2015*. [online]. Praha: Česká národní banka [cit. 2017-03-21]. 320181-16. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ceska-republika-od-roku-1989-v-cislech-vy42dggohg#03>

ČSÚ, 2017a. *Hrubý domácí produkt: Časové řady ukazatelů čtvrtletních účtů* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2017-03-21]. 050038-16. Tab. Výdaje na hrubý domácí produkt. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hdp_cr

ČSÚ, 2017b. *Vývoj ekonomiky české republiky v roce 2012 - 2016* [online]. Praha: Český statistický úřad [cit. 2017-03-21]. 320193. Ke stažení dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/katalog-produktu>

ČSÚ, 2017c. Míra inflace. In: *Czso.cz* [online]. 9. 3. 2017 [cit. 2017-04-03]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/inflace_spotrebitelske_ceny

DITTRICHOVÁ, Jaroslava, 2014. *Základy financí*. Vyd. 2. Hradec Králové: Gaudeamus, 214 s. ISBN 978-80-7435-409-0.

FILIP, Miloš, 2006. *Osobní a rodinné bohatství: kam s penězi*. Praha: C.H. Beck, 474 s. Beckova edice ABC. ISBN 80-7179-416-3.

GITMAN, Lawrence J., Michael D. JOEHNK a Randall S. BILLINGSLEY, 2014. *Personal financial planning*. 13th ed. Mason, OH: South-Western Cengage Learning, 656 s. ISBN 978-1-111-97163-2.

HEJNÝ, Jaroslav et al., 2013. *Jak ovládnout své peníze: finanční plánování pro každého*. Brno: BizBooks, 227 s. Partners (BizBooks). ISBN 978-80-265-0127-5.

HOLMAN, Robert, 2016. *Ekonomie*. 6. vydání. V Praze: C.H. Beck, 692 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-278-6.

HORVÁTH Ivo, 2017. Investiční životní pojištění – kontroverzní produkt jako šrám pověsti pro finanční poradenství? In: *Web4Trader.cz* [online]. 31. 3. 2017 [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: <https://www.web4trader.cz/kdy-skonci-skandaly-financniho-poradenstvi-cnb-informuje-ze-investicni-zivotni-pojisteni-neni-vhodnym-produktem-pro-investovani-46566/>

HUBBARD, Glenn a Anthony Patrick O'BRIEN, 2015. *Macroeconomics*. 5th ed. Harlow: Pearson Education, 734 s. ISBN 978-1-292-05944-0.

HUSTON, Sandra J., 2010. Measuring Financial Literacy. *Journal of Consumer Affairs* [online]. 1 June 2010, **44**(/), 296-316 [cit. 2017-02-28]. DOI: 10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x. ISSN 00220078. Dostupné z: <http://doi.wiley.com/10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x>

INVESTUJME.CZ, 2016. Druhy podílových fondů. In: *Investujme.cz* [online]. [cit. 2017-04-16]. Dostupné z: <http://investice.finance.cz/podilove-fondy/druhy-podilovych-fondu/>

JANDA, Josef, 2011. *Spořit nebo investovat?*. Praha: Grada, 167 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-3670-9.

JANDA, Josef, 2012. *Zajištění na stáří: jak se co nejlépe připravit na podzim života*. Praha: Grada, 197 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4400-1.

JANDA, Josef, 2013. *Jak žít šťastně na dluh*. Praha: Grada, 176 s. Finance pro každého. ISBN 978-80-247-4833-7.

JUREČKA, Václav, 2017. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 368 s. Expert. ISBN 978-80-271-0251-8.

KANTNEROVÁ, Liběna, 2016. *Základy bankovníctví: teorie a praxe*. V Praze: C.H. Beck, 213 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-595-4.

KING, Jane a Mary CAREY, 2013. *Personal finance: a practical approach*. Oxford: Oxford University Press, 368 s. ISBN 01-996-6883-3.

KIYOSAKI, Robert T. a Sharon L. LECHTER, 2005. *Bohatý táta, chudý táta pro mladé: co vás škola o penězích nenaučí*. Hodkovičky [Praha]: Pragma, 139 s. ISBN 80-7205-199-7.

KIYOSAKI, Robert T., 2008. *Zvyšte své finanční IQ: starejte se o své peníze lépe*. Hodkovičky [Praha]: Pragma, 226 s. ISBN 978-80-7349-127-7.

KIYOSAKI, Robert T., 2011. *Nefěr výhoda: co vás ve školách nikdy nenaučí: síla finančního vzdělání*. Hodkovičky [Praha]: Pragma, 286 s. ISBN 978-80-7349-263-2.

KOCIÁNOVÁ, Helena, 2012. *Finanční gramotnost v kostce, aneb, Co Vás neměl kdo naučit*. Olomouc: ANAG, 151 s. ISBN 978-80-7263-767-6.

KOH, Benedict. a Wai Mun. FONG, 2011. *Personal financial planning*. 4rd ed. Singapore: Prentice Hall, 304 s. ISBN 981-06-8640-4.

KOHOUT, Pavel, 2013. *Investiční strategie pro třetí tisíciletí*. 7., aktualiz. a přeprac. vyd. Praha: Grada, 272 s. Finance. ISBN 978-80-247-5064-4.

LUSARDI, Annamaria a Olivia S. MITCHELL, 2011. Financial literacy around the world: an overview. *Journal of Pension Economics and Finance* [online]. 11 October 2011, 10/04, 497-508 [cit. 2017-02-28]. DOI: 10.1017/S1474747211000448. ISSN 14747472. Dostupné z:

http://www.journals.cambridge.org/abstract_S1474747211000448

MÁLEK, Petr, Gabriela OŠKRDALOVÁ a Petr VALOUCH, 2010. *Osobní finance*. Brno: Masarykova univerzita, 203 s. ISBN 978-80-210-5157-7.

MARVIN, 2014. 3 Reasons Why Financial Literacy Is Important. In: *Brick by Brick Investing.com: Investing For The Average Joe* [online]. 29 March 2014 [cit. 2017-02-28]. DOI: 10.1111/j.1745-6606.2010.01170.x. Dostupné z: <http://www.brickbybrick-investing.com/why-is-financial-literacy-important>

MEJSTRŮK, Michal, Magda PEČENÁ a Petr TEPLÝ, 2014. *Bankovníctví v teorii a praxi*. Praha: Karolinum, 855 s. ISBN 978-80-246-2870-7.

MENČLOVÁ, Barbora, 2014. Hospodářský vývoj a jeho vliv na počet ekonomických subjektů. *Český finanční a účetní časopis* [online]. 9/4, 166-174 [cit. 2017-03-23]. DOI: <https://doi.org/10.18267/j.cfuc.432>. Dostupné z: <https://www.vse.cz/cfuc/432>

MF ČR, 2016. Soukromý sektor. In: *Mfcr.cz* [online]. 20. 9. 2016 [cit. 2017-04-08]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/soukromy-sektor>

MF ČR, 2017. *Makroekonomická predikce České republiky* [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, odbor Hospodářská politika [cit. 2017-03-19]. Makroekonomická predikce – leden 2017. ISSN 1804–7971. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejnysektor/-makroeko-nomika/makroeko-nomicka-predikce>

MINISTERSTVO FINANCÍ, 2010. Národní strategie finančního vzdělávání. In: *Strategie vzdělávací politiky České republiky do roku 2020* [online]. Květen 2010 [cit. 2017-01-20]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/knihovnakonce-pci/financni-vzdelavani/narodni_strategie_financniho_vzdelavani_mf2010.pdf

MPO, 2016. *Analýza vývoje ekonomiky ČR v roce 2008 - 2015* [online]. Praha: Ministerstvo průmyslu a obchodu, Odbor ekonomických analýz [cit. 2017-03-21]. Ke stažení dostupné z: <http://www.mpo.cz/cz/-rozcestnik/analyticke-materialy-a-statistiky/analyticke-materialy/>

MPSV, 2017. *Časové řady míry nezaměstnanosti a podílu nezaměstnaných osob* [online]. Praha: Ministerstvo práce a sociálních věcí, odbor 41, oddělení 411. [cit. 2017-03-24]. Ke stažení dostupné z: http://portal.mpsv.cz/sz/stat/nz/casove_rady

MUSÍLEK, Petr, 2011. *Trhy cenných papírů*. 2., aktualiz a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 524 s. ISBN 978-80-86929-70-5.

NOVÁKOVÁ, Vladimíra a Věroslav SOBOTKA, 2011. *Slabikář finanční gramotnosti: učebnice základních 7 modulů finanční gramotnosti*. 2., aktualiz. vyd. Praha: COFET, 416 s. ISBN 978-80-904396-1-0.

ODBOR KOMUNIKACE ČNB, 2015. Co je a co není PRIBOR. In: *Cnb.cz* [online]. 15. 4. 2015 [cit. 2017-03-21]. Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/verejnost/pro_media/ti-skove_zpravy_cnb/2015/20150415_co_je_pribor.html

OECD, 2014. *PISA 2012 Results: Students and Money (Volume VI): Financial Literacy Skills for the 21st Century* [online]. 9 July 2014, 204 [cit. 2017-02-28]. DOI: 10.1787/9789264208094-en. ISSN 1996-3777. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/education/pisa-2012-results-students-and-money-volume-vi_9789264208094-en

ONDRČKA, Pavel a Peter ONDRČKA, 2010. *Makroekonomie: distanční studijní opora*. Brno: Vysoká škola obchodní a hotelová, 171 s. ISBN 978-80-87300-09-1.

PPM FACTUM RESEARCH, 2016. Výsledky měření finanční gramotnosti 2015, In: *Psfv.cz* [online]. 28. 7. 2016 [cit. 2017-04-11]. Dostupné z: <http://www.psfv.cz/cs/pro-odborniky/mereni-urovne-financni-gramotnosti/2015/mereni-urovne-financni-gramotnosti-2784>

REJNUŠ, Oldřich, 2013. *Cenné papíry a burzy*. 2., přeprac. vyd. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 406 s. Učební texty vysokých škol. ISBN 978-80-214-4673-1.

REJNUŠ, Oldřich, 2016. *Finanční trhy: učebnice s programem na generování cvičných testů*. Praha: Grada Publishing, 380 s. ISBN 978-80-247-5871-8.

SMRČKA, Luboš, 2007. *Osobní a rodinné finance: (svět rodinných financí - jak spořit a rozmnožovat majetek)*. Praha: Professional Publishing - Kamil Mařík, 227 s. ISBN 978-80-86946-41-2. Dostupné také z: http://katalog.k.utb.cz/F/?func=service&doc_library=UTB01&doc_number=000033800&line_number=0002&func_code=WEB-BRIEF&service_type=MEDIA

SMRČKA, Luboš, 2010. *Rodinné finance: ekonomická krize a krach optimismu*. V Praze: C.H. Beck, xxii, 538 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-199-4. Dostupné také z: http://toc.nkp.cz/NKC/201010/contents/nkc20102-114278_1.pdf

STAVEBKY.CZ, 2017. Úvěry ze stavebního spoření. In: *Stavebky.cz* [online]. 9. 4. 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.stavebky.cz/prehled-tarifu-podle-cekaci-doby-na-prideleni-uveru/>

SYROVÝ, Petr a Tomáš TYL, 2014. *Osobní finance: řízení financí pro každého*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 220 s. Finance (Grada). ISBN 978-80-247-4832-0.

SYROVÝ, Petr, 2016. *Investování pro začátečníky*. 3. zcela přepracované vydání. Praha: Grada Publishing, 120 s. Investice. ISBN 978-80-271-0092-7.

ŠOBA, Oldřich a Martin ŠIRŮČEK, 2017. *Finanční matematika v praxi*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada, 330 s. Partners. ISBN 978-80-271-0250-1.

TYL, Tomáš, 2013. *10 způsobů, jak se (ne)nechat připravit o peníze*. Praha: Grada, 222 s. Osobní a rodinné finance. ISBN 978-80-247-4467-4.

VESELÁ, Jitka, 2011. *Investování na kapitálových trzích*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 789 s. ISBN 978-80-7357-647-9.

Zákon č. 145/2010 Sb., o spotřebitelském úvěru a o změně některých zákonů [online], In: . *business.center.cz*. [cit. 2017-04-01]. Dostupné také z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/spotrebitelsky-uver/>

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů [online], In: . *business.center.cz* [cit. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://business.center.cz/business/pravo/zakony/dprij/>

ZÁMEČNÍK, Petr, 2017. ČNB ukončila intervence. Úroky porostou. In: *Hypoindex.cz* [online]. 10. 4. 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.hypoindex.cz/clanky/cnb-ukoncila-intervence-uroky-porostou/>

ZÁMEČNÍKOVÁ, Jana, 2017. Aktuální sazby hypoték: Podražily především hypotéky s vyšší LTV. In: *Hypoindex.cz* [online]. 4. 4. 2017 [cit. 2017-04-10]. Dostupné z: <http://www.hypoindex.cz/clanky/aktualni-sazby-hypotek-podrazily-predevsim-hypoteky-vyssi-ltv/>

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

BÚ	bankovní účet.
ČMZRB	Českomoravská záruční a rozvojová banka, a. s.
ČNB	Česká národní banka.
ČSOB	Československá obchodní banka.
ČSÚ	Český statistický úřad.
DPS	Doplňkové penzijní spoření.
ECB	Evropská centrální banka.
Fed	Federální rezervní systém.
HDP	hrubý domácí produkt.
IKS KB	Investiční kapitálová společnost KB a. s.
KB	Komerční banka.
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí.
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organisation for Economic Co-operation and Development).
p. a.	per annum (za rok).
p. b.	procentní bod.
PISA	Program pro mezinárodní hodnocení studentů (Programme for International Student assessment).
PRIBOR	PRague InterBank Offered Rate.
PS	penzijní společnost.
RB	Raiffeisenbank.
s. c.	stálé ceny.
UCB	UniCredit bank.
VŠPS	Výběrové šetření pracovních sil.

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 Finanční chování: skóre 6 a víc v % (Atkinson a Messy, 2012).	19
Obr. 2 Výše čistého jmění podle věku (Filip, 2006).....	25
Obr. 3 Vztah mezi rizikem, likviditou a výnosem (Smrčka, 2010).	38
Obr. 4 Varianta individuálního investičního trojúhelníku (Musílek, 2011).	40
Obr. 5 Vztah mezi výnosem a rizikem (Šoba a Širůček, 2017).....	40
Obr. 6 Splnit cíl znamená, vyčlenit na něj nějaké peníze (Syrový a Tyl, 2014).....	42
Obr. 7 Proces osobního finančního plánování (Koh, 2011).	44
Obr. 8 Schéma finančního plánu (Syrový a Tyl, 2014).....	45
Obr. 9 Vzájemná vazba mezi finančními plány, rozpočty a výkazy (Gitman, Joehnk a Billingsley, 2014).	47
Obr. 10 Parametry pro definování cíle (Syrový a Tyl, 2014).	52
Obr. 11 Pět částí finančního plánu (Filip, 2006).....	55
Obr. 12 Schéma finančního plánu (Syrový a Tyl, 2014).	55
Obr. 13 Meziroční vývoj HDP v %, stálé ceny, sezónně očištěno (ČSÚ, 2017a, graf vlastní).....	65
Obr. 14 Prognóza HDP 2017-2018 v mld. Kč s. c. 2010, sezónně očištěno (MF ČR, 2017).	66
Obr. 15 Průměrná roční míra inflace v % v letech 1995-2016 (ČSÚ, 2016, graf vlastní).....	68
Obr. 16 Prognóza inflace (ČNB, 2017b).	69
Obr. 17 Základní úrokové sazby ČNB, měsíční průměry v % v letech 1995 – 2016 (ČSÚ, 2017d, graf vlastní)	70
Obr. 18 Úrokové sazby finančních trhů v ČR v % (ČNB, 2017d, graf vlastní).	72
Obr. 19 Ukazatele nezaměstnanosti, měsíční periodicita, v % (ČSÚd, 2017; MPSV, 2017, graf vlastní).....	73
Obr. 20 Podíl pojišťoven na trhu ŽP v roce 2016 (ČAP, 2017)	77
Obr. 21 Podíl pojišťoven na trhu v NP za rok 2016 (ČAP, 2017).....	77
Obr. 22 Porovnání životního pojištění podle vlastností (ČAP, 2017)	78
Obr. 23 Průměrná výše RPSN u úvěrů na nákup bytových nemovitostí v letech 2014 – 2017 (ČNB, 2017d; vlastní zpracování).....	80
Obr. 24 RPSN nových úvěrů poskytnutých bankami domácnostem v letech 2004 – 2017 (ČNB, 2017d; vlastní zpracování).....	80

Obr. 25 Objem úvěrů ze stavebního spoření v letech 2007 – 2016 v mld. Kč (AČSS, 2017; MF ČR, 2016; vlastní zpracování).....	81
Obr. 26 Jak funguje překlenovací úvěr (Stavebky.cz).....	82
Obr. 27 Nové úvěry na bydlení poskytnuté stavebními spořitelny obyvatelstvu (ČNB, 2017d, vlastní zpracování)	83
Obr. 28 Vývoj Fincentrum Hypoindexu v letech 2006 – 2017(Hypoindex.cz, vlastní zpracování)	86
Obr. 29 Úrokové sazby nových hypotečních úvěrů poskytnutých bankami obyvatelstvu podle doby fixace.(ČNB, 2017d; vlastní zpracování).....	88
Obr. 30 Hospodaření systému důchodového pojištění v letech 1995 – 2015 v mld. Kč (MF ČR, 2016, vlastní zpracování).	90
Obr. 31 Vývoj počtu účastníků v letech 1995 – 2016 v tis. osob (APS ČR, 2017, vlastní zpracování).	91
Obr. 32 Vývoj objemu spravovaných prostředků účastníků v letech 1995 – 2016 v mil. Kč (APS ČR, 2017, vlastní zpracování)	92
Obr. 33 Průměrná roční výkonnost dynamických fondů penzijních společností v letech 2013 – 2016 v % (APS ČR, 2017, vlastní zpracování).....	98
Obr. 34 Průměrné zhodnocení vkladů v penzijních (1995 – 2012) a transformovaných (od 2013) fondech v % (APS ČR, vlastní zpracování).	99
Obr. 35 Srovnání jednotlivých typů fondů (Investujme.cz, 2016)	102
Obr. 36 Počet nově uzavřených smluv o stavebním spoření v letech 2007 – 2016 (AČSS, 2017, MF ČR, 2016, vlastní zpracování).....	123
Obr. 37 Počet smluv ve fázi spoření v letech 2007 – 2016 (AČSS, 2017; MF ČR, 2016; vlastní zpracování).....	124
Obr. 38 Vklady klientů ve stavebním spoření v letech 2007 – 2016 v mld. Kč (AČSS, 2017; MF ČR, 2016; vlastní zpracování).....	124
Obr. 43 Majetek transformovaného fondu Stabilita (ČSOB Penzijní společnost)	132
Obr. 44 Skladba majetku ČSOB vyváženého účastnického fondu (ČSOB Penzijní společnost).....	133
Obr. 45 Vývoj ČSOB vyváženého účastnického fondu pana Karla v letech 2013 – 2017 (ČSOB Penzijní společnost).....	133

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 Aktuální výše základních sazeb.....	27
Tab. 2 Vývoj HDP v letech 1995-2016, s. c. 2010, sezónně očištěno.....	65
Tab. 3 Prognóza vývoje HDP v letech 2017-2020.	66
Tab. 4 Prognóza průměrné míry inflace v letech 2016-2020.	68
Tab. 5 Vývoj úrokových sazeb 2009-2016 a prognóza 2017-2018.....	71
Tab. 6 Vývoj nezaměstnanosti 2011-2015 a prognóza 2016-2020.	74
Tab. 7 Čekací doba na přidělení úvěru ze stavebního spoření.....	84
Tab. 8 Srovnání meziúvěrů ze stavebního spoření bez zajištění	85
Tab. 9 Minimální úrokové sazby hypotečních úvěrů v dubnu 2017 v % p. a.	89
Tab. 10 Přehled státních příspěvků a možného daňového zvýhodnění v rámci doplňkového penzijního spoření platný od 1. 1. 2017.	92
Tab. 11 Výše státního příspěvku u doplňkového penzijního spoření.	93
Tab. 12 Srovnání doplňkového penzijního spoření podle úplaty penzijní společnosti	96
Tab. 13 Srovnání doplňkového penzijního spoření podle výkonnosti fondu.	97
Tab. 14 Účastnické fondy s nejvyšším zhodnocením na trhu.....	99
Tab. 15 Průměrné výnosy transformovaných fondů 2013 - 2016	100
Tab. 16 Průměrné výnosy povinných konzervativních účastnických fondů 2013 - 2016.....	100
Tab. 17 Prostředky jednotlivých druhů podílových fondů dle domicilu.	103
Tab. 18 Kolektivní investování v ČR 2016 – rozdělení podle zprostředkovatelů.....	104
Tab. 19 Fondy krátkodobých investic a fondy peněžního trhu.....	106
Tab. 20 Dluhopisové fondy	107
Tab. 21 Smíšené a balancované fondy.....	108
Tab. 22 Akciové fondy	110
Tab. 23 Srovnání běžných bankovních účtů.	114
Tab. 24 Srovnání vybraných spořicíh účtů.	117
Tab. 25 Srovnání spořicíh účtů podle roční úrokové sazby a podmínky tohoto úročení.....	119
Tab. 26 Srovnání termínovaných vkladů u bank.	121
Tab. 27 Srovnání termínovaných vkladů u spořitelních družstev.	122
Tab. 28 Srovnání produktů stavebních spořitelů	125

Tab. 29 Příjmy rodiny (vlastní zpracování)	127
Tab. 30 Výdaje rodiny (vlastní zpracování)	128
Tab. 31 Čistý příjem rodiny (vlastní zpracování)	129
Tab. 32 Rodinná rozvaha (vlastní zpracování)	130
Tab. 33 Potřebné finance pro ochranu příjmů Karla a Šárky	135
Tab. 34 Minimální doporučená částka pro zajištění příjmů Šárky a Karla	138
Tab. 35 Návrh životního pojištění FLEXI od Pojišťovny České spořitelny.....	138
Tab. 36 Srovnání hypotečních úvěrů – výše úvěru 3,2 mil. Kč, LTV 80 %, fixace 5 let, splatnost 30 let	140
Tab. 37 Výše měsíčních splátek hypotéky v průběhu let.	141
Tab. 38 Celkové naspořené prostředky v doplňkovém penzijním spoření pana Karla	143
Tab. 39 Celkové naspořené prostředky v penzijním připojištění paní Šárky	144
Tab. 40 Rozpočet rodiny po navrhovaných změnách pro rok 2017	145
Tab. 41 Finanční bilance rodiny po navrhovaných změnách za rok 2017	146
Tab. 42 Rozpočet rodiny po navrhovaných změnách za rok 2020	147
Tab. 43 Finanční bilance rodiny po navrhovaných změnách za rok 2020	148

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA P I: NÁZEV PŘÍLOHY